Lucian Dan Teodorovici

POLIROM

Atunci i-am ars două palme

Lucian Dan Teodorovici

POLIROM

Atunci i-am ars două palme

Lucian Dan Teodorovici

Atunci i-am ars două palme

Prefaţă de Luminiţa Marcu

POLIROM
2004

Lucian Dan Teodorovici

Atunci i-am ars două palme

Prefaţă de Luminiţa Marcu

POLIROM
2004

© 2004 by Editura Polirom

www.*polirom.ro*
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

ISBN ePub: 978-973-46-4466-7
ISBN PDF: 978-973-46-4467-4
ISBN print: 978-973-681-604-8

Pe copertă: Sorin Otînjac, *Zbor frînt* (detaliu), 2001

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată în colaborare cu elefant.ro

LUCIAN DAN TEODOROVICI (n. 17 iunie 1975, Rădăuţi) este coordonator al colecţiei „Ego. Proză“ a Editurii Polirom şi senior editor al săptămînalului *Suplimentul de cultură*. Între 2002 şi 2006 a fost redactor-şef al Editurii Polirom. A colaborat cu proză, teatru şi articole la diverse publicaţii din ţară şi străinătate. Este autor sau coautor al unor scenarii de film şi televiziune. Volume publicate: *Cu puţin timp înaintea coborîrii extratereştrilor printre noi* (roman, Editura OuTopos, 1999; Editura Polirom, 2005); *Lumea văzută printr-o gaură de mărimea unei ţigări marijuana* (povestiri, Editura Fundaţiei „Constantin Brâncuşi“, 2000); *Circul nostru vă prezintă:* (roman, Editura Polirom, 2002, 2007); *Atunci i-am ars două palme* (povestiri, Editura Polirom, 2004); *Celelalte poveşti de dragoste* (roman, ediţia I, Editura Polirom, 2009; ediţia a II-a revăzută, 2013); *Matei Brunul* (roman, Editura Polirom, 2011). Coautor, împreună cu Dan Lungu şi Cătălin Mihuleac, al volumului de teatru *Antologia DramatIS* (Editura Cartea Românească, 2008). Coautor, împreună cu Florin Lăzărescu şi Dan Lungu, al volumului de povestiri *Pas question de Dracula* (Éditions Non Lieu, Paris, 2007). Coordonator, alături de Dan Lungu, al volumului *Str. Revoluţiei nr. 89* (Editura Polirom, 2010). Prozele sale au fost publicate în numeroase antologii din ţară şi străinătate. Volumul *Atunci i-am ars două palme* a apărut în traducere germană (Pop Verlag, 2009). Romanul *Circul nostru vă prezintă:* a fost tradus şi publicat în S.U.A. (Dalkey Archive, 2009), Ungaria (L’Harmattan Könyvkiadó, 2009), Italia (Aìsara Edizioni, 2011), Spania (El Nadir, 2011), urmînd a fi tradus şi publicat în Bulgaria (Paradox) şi Egipt (Golden Pony). Romanul *Celelalte poveşti de dragoste* a fost publicat în Italia (Aìsara Edizioni, 2011) şi este în curs de apariţie în Bulgaria (Paradox) şi Macedonia (Ikona).

Matei Brunul a apărut sau urmează să apară în Franţa (Gaïa Éditions/Actes Sud), Bulgaria (Paradox), Ungaria (Libri Kiadó), Polonia (Amaltea) şi Macedonia (Bata Press). *Matei Brunul* a obţinut în anul 2012 Premiul literar „Augustin Frăţilă“, Premiul revistei *Observator cultural*, Premiul Naţional de Proză al *Ziarului de Iaşi*, Premiul pentru Proză acordat de revista *Ateneu*, Premiul special al publicului la Gala Industriei de Carte din România şi a fost desemnat „Cartea anului“ de către revista *Contrafort*.

Mai multe informaţii pe site-ul www.teodorovici.ro şi pe pagina de autor de pe Facebook.

Literatură neînfiorată în lumea postdecembristă

1. *Un scriitor care s-ar lăsa de scris dacă familia lui ar muri de foame*

Îmi aduc foarte bine aminte o anchetă din revista România literară de acum cîţiva ani în care întrebarea a fost „Ce v-ar face să renunţaţi la scris?“. Au răspuns scriitori foarte cunoscuţi, unii chiar faimoşi, şi au dat felurite răspunsuri, care de care mai rafinate, mai filosofice, mai emoţionante estetic. Unii, puţini, au avut şi ceva umor. Dar n-am găsit în acea anchetă un răspuns simplu (şi poate firesc) ca acesta: „Cu siguranţă n-aş sta şi-aş scrie liniştit, visînd la nemurire, dacă familia mea ar suferi de foame“. Aşa răspunde Lucian Dan Teodorovici într-un chestionar recent, adresat de către Editura Polirom unui grup de scriitori tineri.

De aici am putea deduce că Teodorovici este un familist convins, cu simţ etic, că e un om moral şi mai ales rezonabil, fără fumuri genialoide, că nu e bîntuit de fantasme ca majoritatea scriitorilor din generaţiile mai vechi, că e un om de caracter, cu picioarele pe pămînt etc. Şi cu asta n-am spune mare lucru, ar zice cei care cred că doar talentul contează (sau geniul, după caz), că scriitorul e liber să fie un ticălos, dacă scrie bine, că arta şi viaţa nu se întîlnesc neapărat etc. E o polemică nesfîrşită, n-are rost să încercăm să fim de-o parte sau de alta, sînt deopotrivă ridicoli cei care proclamă a-moralitatea (şi de cauţi bine vei găsi cu siguranţă că ei sau prietenii lor au grave probleme morale şi poate de aceea „doar talentul contează“), ca şi cei care caută cu tot dinadinsul doar oameni etici şi ar vrea ca istoria literaturii să fie populată exclusiv de figuri blajine, de mame şi taţi de familie sau de luptători fanatici pentru adevăr, eroi ai disidenţei etc.

Găsim în istoria literaturii tot felul de oameni, începem să acceptăm asta (istoria mare ne permite, în sfîrşit!), iar cei tineri care intră sînt şi ei de un fel sau de altul. Trebuie să spun însă că un om care s-ar lăsa de scris dacă familia lui ar muri de foame îmi trezeşte o mare simpatie. Şi asta nu pentru că m-ar interesa cît de familist e scriitorul respectiv, ci deoarece cred că literaturii

române contemporane îi face bine acest suflu de normalitate. Că o dată cu cei care au dezinvoltura să spună asemenea lucruri terestre şi neînfiorate poate se va schimba ceva şi se vor mai ruşina scriitorii obişnuiţi cu vorbele mari şi cu şedinţele de partid, cu lozincile şi cu metaforele de Cîntarea României, cu toate miturile găunoase şi ridicole ale creatorului desprins de lume, care trebuie iertat pentru ticăloşii, ţinut pe banii poporului în case de creaţie, adulat de critici şi invidiat de plebea care ţinteşte cu ochii în lacrimi elita cea aleasă. Asemenea mici dictatori culturali au fost şi mai sînt, de multe ori se ascund sub cele mai democratice figuri. Nu li se poate răspunde altfel decît cu un alt model de scriitor, unul care nu e nici desprins de lume, nici nu aspiră la adulaţie (deşi ar vrea să ia Nobelul!), care vorbeşte normal, ba chiar cu puţină autoironie, care îşi vede de scris cît poate de profesionist şi care încearcă să se descurce în România anului 2004. Cam aşa pare să fie şi scriitorul Lucian Dan Teodorovici. Şi aici trebuie adăugat, pentru cei care se întreabă cum face să se descurce, că Lucian Dan Teodorovici are şi un alt job în afară de acela de scriitor. Şi e fericit că job-ul lui înseamnă tot muncă cu cărţile. Cam aşa spunea şi Mario Vargas Llosa, cel care avea în tinereţe vreo cinci slujbe ca să-şi poată întreţine familia: acceptă orice slujbă, dacă are o cît de mică legătură cu scrisul, cu cărţile! Nu poţi să fii de la început un Coelho care s-a îmbogăţit din romanele sale şi nici statul nu e dator să te întreţină pentru că promiţi.

Trecut însă de faza promisiunilor, Teodorovici a publicat deja cinci volume de proză (dintre care două electronice). Probabil cel mai cunoscut este excelentul roman de acum doi ani Circul nostru vă prezintă:, pentru care a şi fost nominalizat la Premiile Asociaţiei Editorilor din România (AER). A luat numeroase premii pentru teatru, fiind deja cunoscut în mediile teatrale ca autor, la Odeonul bucureştean a avut un spectacol-lectură (în decembrie 2003, cu piesa Elefanţi roz. Elefanţi galbeni. Şi oameni). Foarte prezent în publicaţiile culturale, virtuale sau de hîrtie, Lucian Dan Teodorovici revine acum cu o carte de proză scurtă.

2. *Un copil care vomită tot timpul, Pistruiatul şi taxa pentru pom*

Un tată de familie a rămas şomer, are o nevastă urîtă şi cam proastă şi un copil handicapat care vomită tot timpul pe pantoful lui, într-o noapte nu reuşeşte să facă sex cu o prostituată care-l priveşte compătimitor şi peste toate astea lumea îi oferă mereu gumă de mestecat. Cînd îşi cumpără singur, e suspectat că şi-a cumpărat

tocmai pentru că îi miroase respiraţia. Şi sfîrşeşte prost, ca orice ratat. Un altul a ascultat-o toată viaţa pe mama lui bisericoasă şi a făcut tot ce era normal să facă şi a ajuns, la fel de calm şi de liniştit, la nebuni. Un preot de 25 de ani înnebuneşte în altar din cauza gîndacilor, vietăţile lui Dumnezeu. Circul din oraş ţine spectacole o zi da, una nu. Astăzi (veşnic) nu. Cam aşa arată, rezumate, cîteva din prozele primei părţi. Sînt absolut surprinzătoare prin umorul lor sec şi negru, prin felul economicos în care sînt scrise, prin morala (socială) pe care o au bine încapsulată într-o aparenţă de gratuitate, de poveste spusă fără nici un scop, ba chiar într-un fel nătîng, neîndemînatic, cu toate amănuntele naive şi cu instantaneele ridicole, de fotografie de epocă.

Amintirile din copilărie, care compun cea de-a doua parte, sînt voit anti-nostalgice, scrise „la comandă“. De altfel, acesta e şi statutul lor, au fost la origine parte a unui proiect eşuat de alcătuire a unei Cărţi roz a comunismului. Era vorba despre o antologie care ar fi semănat probabil foarte bine cu Lumea dispărută a celor patru tineri care au publicat de curînd amintirile lor despre ultimii ani ai comunismului1. Exact ca ei, Teodorovici scrie despre cum ascultau cei mari Europa liberă şi chiar despre momentul exact de maturizare, de dezvrăjire, în timpul unei emisiuni a acestui post de radio. Despre cum împreună cu un coleg s-a gîndit să facă manifeste anticomuniste şi, mai ales, despre momentul revoltei muncitorilor de la Braşov pe care copilul de 11 ani îl urmăreşte de la fereastra blocului, ca pe un film viu, în direct. Toate aceste evenimente mari, grave sînt însă cumva suprapuse peste „copilăria copilului universal“, peste sfîrcurile de lut puse statuii Venerei la ora de specialitate într-o şcoală de artă, peste războiul cu nebuna blocului, peste aventurile Pistruiatului. Şi, tot ca în tradiţionalele amintiri din copilărie, vocea maturului judecă retrospectiv: „Mitrea Cocor, Eu şi bătrînul lup de stele, Caietul cu scoarţe roşii, Desculţ, povestirile lui Alexandru Sahia… Şi multe, multe alte cărţi, pe care acum cu greu mi le mai amintesc. Sau filme precum Declaraţie de dragoste, Liceenii, Să mori rănit din dragoste de viaţă, Pe malul stîng al Dunării albastre… Toate acestea, create de un sistem care, mizerabil pînă în măduva oaselor, avea grijă să cultive sămînţa unei perverse orientări în sufletul viitorilor utecişti, comunişti… Undeva s-a greşit însă. Manipularea celor tineri şi prea tineri prin filme şi cărţi se petrecea doar acolo, în lumea imaginară. Lumea reală, departe de basme, era cel mai bun antidot împotriva manipulării. Şi asta s-a văzut în decembrie ’89, cînd covîrşitoarea majoritate a celor ieşiţi în stradă era formată din fani ai serialului Pistruiatul“.

Ultimul grupaj de texte se poate spune că duce la apogeu stilul prozelor din prima parte. Cu acelaşi tip de subiecte, cu personaje din galeria păgubiţilor, a

mărunţilor, a rataţilor şi cu atmosfera tragi-comică specifică lui Caragiale (mai ales din Două loturi), cu aceeaşi tehnică foarte bine asimilată a economiei de mijloace, aceste mici bijuterii dau, cum s-ar spune, măsura (de acum) a scriitorului Lucian Dan Teodorovici.

Un cioban vine la oraş să-şi plătească taxa pentru pom, o taxă obligatorie înainte de căsătorie, îl înşală toţi taximetriştii, portarii îşi bat joc de el, funcţionarele îl înjură şi îi trîntesc uşa în nas. Ciobanul e nevoit să-şi amîne nunta. Un om în halat albastru trece prin toate experienţele posibile ale ratării, prin toate nefericirile nefericirilor şi ghinioanele ghinioanelor, pe care le povesteşte unor poliţişti care rîd în hohote, căci rîsul face bine la organism. Mai mulţi copii se joacă de-a Iisus, iar într-o comună formată din doi oameni, soţ şi soţie, cei doi se înfruntă pentru postul de primar. O lume de Păcală şi Tîndală ai mileniului trei, din care nu lipsesc amicii care trag palme în momentele cele mai istorice: „După ce a deschis discuţia cu cîteva referiri la salamul în care se găsise o coadă de şoarece, subiect ce ţinea, de vreo două zile, prima pagină a jurnalelor, domnul cu pălărie i-a spus domnului fără pălărie:

— Ştiţi cumva dumneavoastră ce făceam eu în ziua revoluţiei?

— Nu ştiu, a recunoscut fair omul fără pălărie.

— Mă aflam într-o tutungerie, cumpăram nişte chibrituri. La un moment dat, un ins a început să urle ca un apucat: «A căzut comunismul! A căzut comunismul!». Mi s-a părut că face o criză de isterie, şi-atunci i-am ars, în scop terapeutic, două palme“.

3. *Generaţie postdecembristă?*

S-a vorbit atît de mult şi cu atîta patimă în cultura română despre generaţii, ba chiar s-a ajuns şi la delimitarea ridicolă a promoţiilor, încît cu greu ne-ar mai veni azi să proclamăm naşterea uneia noi sau să militäm în numele celei pe care o reprezentăm, întîmplător, biologic. Cei care au ceva mai mulţi ani vor să audă că nu, nu sîntem atît de diferiţi, cei dornici de zgomot şi scandal ar vrea să ne vadă pe noi, cei între douăzeci şi ceva şi treizeci şi ceva de ani, agitînd stindarde, demolînd trecutul şi construind viitorul luminos al literaturii române. S-ar putea să aibă toţi surpriza să constate că sîntem ceva mai pragmatici, ceva mai liniştiţi, mai euro-burghezi decît şi-ar fi închipuit.

Dar nu putem să negăm că există o lume comună a celor tineri de azi, că avem amintiri asemănătoare, că momentul decembrie ’89 ne-a împărţit în două copilăria sau adolescenţa (şi nu viaţa), că vorbim cu mai puţină emfază despre

literatură, că avem job-uri, rate şi deadline-uri.

Pînă în momentul în care, iată, închei această prefaţă, nu l-am cunoscut personal pe Lucian Dan Teodorovici, care locuieşte în Iaşi. Are 29 de ani. Eu am 27 şi locuiesc în Bucureşti. Ne-am scris pe mail, deja ne spunem pe nume în mediul electronic. Nu am participat împreună la nici un cenaclu, nu ne-am întîlnit pe terase şi nici n-am vorbit vreodată despre principiile artei, nici n-am elaborat strategii de cucerire a cîmpului literar. Şi totuşi ceva avem în comun. Poate faptul că nici unul, nici altul n-am apucat să devenim utecişti. Sau poate faptul că l-am apucat totuşi, amîndoi, pe Pistruiatul.

Luminiţa Marcu
Bucureşti, aprilie 2004

1. Paul Cernat, Ion Manolescu, Angelo Mitchievici, Ioan Stanomir, O lume dispărută. Patru istorii personale urmate de un dialog cu H.-R. Patapievici, Editura Polirom, Iaşi, 2004.

Partea I

GÎNDACII

//Faptul că reiau în această primă secţiune trei proze ce au apărut într-un volum anterior riscă să stîrnească mirarea a nu mai mult de zece prieteni, care sînt totodată şi singurii cititori ai cărţii „mele“ Lumea văzută printr-o gaură de mărimea unei ţigări marijuana. Ghilimelele anterioare au un rol uşor maliţios: volumul despre care am pomenit este o cărţulie cu mult prea multe greşeli de tehnoredactare şi redactare, ba chiar şi cu un titlu cules greşit. Cum, nu tocmai încîntat de rezultat, am închis acea carte într-un circuit intim, profit de volumul de faţă pentru a salva, spuneam, trei dintre povestirile selectate şi acolo, anume Un om obişnuit, Moise cerşetorul şi Gumă de mestecat. Lor le-am adăugat cîteva proze ce n-au apucat – deşi sînt scrise de multă vreme, încă din secolul trecut – să apară pe hîrtie (trei n-au fost publicate defel, alte două au apărut pe internet).//

Patru povestiri care compun o unică proză, cam banală, e adevărat, dar exemplară

1. În care personajul apare pe lume şi se dezvoltă (oarecum)

Într-o zi în care nimic nu anunţa ceea ce va urma, mama mea s-a hotărît să dea naştere unui copil. De fapt, hotărîrea a luat-o cu şapte luni înainte, cînd a şi căzut de comun acord cu tatăl meu în această privinţă. Tinereţea tatălui meu a făcut însă în aşa fel încît lui să-i pară justificată opinia altei femei, care nu a depus prea multe eforturi pentru a-l convinge că:

— Din moment ce ţi-ai dat doar verbal acordul în privinţa naşterii acelui copil, tot verbal ai şi dreptul de a-ţi modifica decizia.

Aşa că el, tatăl meu, s-a prezentat acasă la mama în chiar ziua ce avea să fie a naşterii mele, a salutat-o milităreşte – căci devenise de puţin timp militar în termen – şi, după toate scuzele de rigoare, a înştiinţat-o:

— Domnişoară, eu nu voi recunoaşte niciodată că am avut o relaţie sexuală cu dumneata.

Apoi a plecat. Şi, cum mama nu auzise la vremea aceea de teste de paternitate, a tras un bocet scurt, apoi, femeie hotărîtă, a ieşit la plimbare şi s-a aruncat de pe un pod. Peste două ore am apărut eu. Asta deoarece mama n-a reuşit să stea suficient timp la fundul apei ce curgea pe sub pod, pentru că un trecător cu inimă largă n-a scăpat prilejul de a o salva. Despre el, trecătorul, am înţeles că, în urma gestului său, a primit o decoraţie de erou al muncii socialiste clasa a II-a sau cam aşa ceva. În urma acestei întîmplări, povestită şi repovestită de mama mea, în mine s-au dezvoltat de-a lungul vremii două enigme: în primul rînd, m-am tot întrebat, cu ce a contribuit omul la propăşirea muncii socialiste prin salvarea mamei mele de la înec? Apoi: chiar nu valora viaţa mamei mele (şi, implicit, a mea în burta ei) o decoraţie de erou al muncii socialiste clasa I? Întrebări rămase fără răspuns. Oricum, nu despre eroi şi decoraţii intenţionam eu să povestesc.

M-am născut deci într-o conjunctură despre care cu greu s-ar putea spune că

a fost una fericită. Dar asta are mai puţină importanţă. Important este doar faptul că, în acea zi a naşterii mele, după ce a fost salvată de la înec, mama a ajuns la două concluzii ce s-au dovedit de o însemnătate capitală pentru viitorul meu:

1. Fără doar şi poate, din moment ce nu fusesem lăsat să mor înainte de a mă naşte, eram alesul lui Dumnezeu.

2. Mama trebuia să facă tot ce-i stătea în putinţă pentru a-mi asigura mie o existenţă normală, nu ca a ei, frunză bătută de vînt, gingaşă floare strivită de buldozerul sorţii şi aşa mai departe.

Am copilărit astfel sub pecetea celor două certitudini: cea a sfinţeniei şi cea a obligaţiei de a trăi o viaţă normală. Cînd am împlinit şapte ani am fost înscris la cea mai bună şcoală din oraş, pentru că aşa era normal, şi, tot pentru că era normal, am luat numai de zece, pînă în clasa a patra. În acest timp, mama a considerat că e firesc să mă întreţină ea, deşi bunicii mei se oferiseră să-mi asigure alte condiţii de găzduire, promiţîndu-mi chiar cîte o masă caldă pe zi. Mi s-a părut ademenitor, dar mama le-a strigat:

— Mai bine mănîncă doar pîine cu margarină decît să trăiască alături de voi, oameni anormali şi fără credinţă în Dumnezeu!

Iar eu am mîncat în continuare pîine cu margarină, pentru că mama nu se afla în relaţii tocmai bune cu părinţii ei. Asta deoarece ea considera că părinţii ar fi trebuit să intervină în momentul în care îl cunoscuse pe tatăl meu, că ar fi fost normal s-o oprească de la gestul necugetat de a se iubi cu el. Cum bunicii mei nu se gîndiseră să se bage în iubirile fiicei lor, mama a dedus că ei fuseseră dezinteresaţi, lipsiţi de darul de a fi părinţi, aşa că nu a mai vrut să aibă de-a face cu ei.

Cu margarină şi cu credinţă în Dumnezeu am crescut, pînă la vîrsta la care am fost admis la liceu. Din păcate, în chiar primul an de liceu am dat dovadă de neghiobie, îndrăgostindu-mă fără să-mi întreb mama dacă am voie. Ei nu i s-a părut anormal că m-am îndrăgostit – sau, cel puţin, nu mi-a reproşat asta. Mi-a reproşat, cu cîteva crengi de brad plesnite de fund, doar faptul că:

— Nu mi-ai vorbit despre asta, cu alte cuvinte, ai încălcat a cincea dintre poruncile pe care le-a coborît Moise de pe muntele Sinai.

În consecinţă, mi-a interzis s-o mai întîlnesc pe prietena mea din acea perioadă, iar eu am învăţat o lecţie de morală şi bună-cuviinţă.

2. În care personajul devine, prin forţe proprii, adolescent

În clasa a douăsprezecea, cînd mi s-a părut că mă îndrăgostesc de o altă fată, i-am vorbit îndelung mamei despre asta. Mama m-a ascultat în tăcere, m-a urecheat, a venit a doua zi la şcoală şi, în timpul orei de matematică, timp de zece minute, a vorbit întregii clase despre neruşinarea colegei mele care – „în treacăt fie spus, se face vinovată de curvie şi ştiţi, tovarăşa profesoară, ce scrie în Biblie despre curvie?“ – a îndrăznit să facă în aşa fel încît fiul mamei mele să se îndrăgostească de ea şi, astfel, să nu-şi vadă de învăţătură şi să pice examenul de bacalaureat care va avea loc peste numai opt luni, ceea ce îl va opri din tentativa sa de a fi admis la Institutul Teologic, iar ăsta nu e tocmai cel mai normal lucru, „nu-i aşa, tovarăşa profesoară?“, mai ales că ea, mama mea, a făcut multe sacrificii pentru ca fiul ei să poată învăţa la un liceu atît de bun şi, în fine, o ultimă întrebare:

— Cum puteţi permite o asemenea manifestare anormală într-un liceu atît de respectat?

Profesoara de matematică a promis că va ridica problema în consiliul profesorilor şi va lua toate măsurile pentru a-i scădea nota la purtare elevei cu un comportament necuviincios. Iar eleva cu un comportament necuviincios s-a jurat, timp de două zile, fiecărui profesor în parte şi tuturor la un loc, că ea are un prieten care e student. Şi care, în consecinţă, nu-i afectează ei procesul de învăţămînt. Că oricum nu ar fi putut să se îndrăgostească de mine. Pentru că sînt cam urît şi prea slăbănog pentru pretenţiile ei. Cu alte cuvinte, că ea n-a ştiut nimic despre dragostea mea ascunsă. Prin urmare, n-are nici o vină pentru faptul că eu, „un complexat, un timid, un prost“, am ajuns să o iubesc.

Fata s-a ales doar cu o mustrare, eu m-am ales cu dispreţul colegilor. Dar important era că mama a obţinut o nouă victorie în lupta ei cu anormalul, care era cît pe ce să intervină nefast în viaţa mea.

Fireşte, la banchetul de la sfîrşitul clasei a douăsprezecea nu am putut fi prezent, asta pentru că s-a ţinut tocmai într-o zi de sărbătoare. Şi nu e normal ca într-o zi de sărbătoare să dansezi şi să te distrezi. În plus:

— Tu crezi că Iisus a rîs în cele patruzeci de zile petrecute în deşert? Crezi că El s-a distrat cînd I-au bătut cuie în mîini? Crezi cumva că Hristos a dansat pe drumul Golgotei? Crezi că el a simţit miros de vin cînd I-au pus cîrpa muiată în oţet sub nas?

Nu credeam aşa ceva, deci nu puteam să fac un lucru atît de anormal încît să mă duc la o petrecere în timpul unei sărbători. Nu puteam să beau alcool şi să ascult muzică modernă, de vreme ce Iisus nu făcuse vreodată asta. Aşa că, pentru a mă comporta firesc, am mers în acea zi la biserică, m-am curăţit de gînduri murdare sub patrafir, am băut o gură din sîngele lui Hristos şi am ascultat o Osana cîntată de cor, apoi m-am întors, eliberat spiritual, acasă.

A urmat examenul la Institutul Teologic şi, spre marea surprindere a mamei, n-am fost admis. Totuşi:

— Nu-i nimic, mi-a spus mama, după ce m-a bătut cu nişte ramuri de brad, căci ea citise în Sfînta Scriptură că, indiferent de vîrsta copilului, bătaia e ruptă din rai. Nu-i nimic, înseamnă că bunul Dumnezeu s-a gîndit că-L poţi sluji şi din afara Bisericii.

Ca să-l slujesc pe Dumnezeu dintr-un birou, şi nu din faţa strungului, mama a hotărît că facultatea cea mai potrivită pentru mine e Politehnica. Aici, bănuiesc eu, a intervenit de fapt a doua concluzie la care a ajuns în ziua în care m-a născut, anume aceea că ea trebuie să facă totul pentru a-mi asigura o viaţă normală. Şi, cum ceea ce doream eu să fac la acea vreme – să scriu poezii şi să culeg struguri – nu figura pe lista sa de preocupări normale, anul ce a urmat am dat examen la Politehnică. De astă dată spre surprinderea mea, am fost admis. Aşa a început etapa trinoamelor şi a radicalilor din viaţa mea.

La doi ani de la intrarea mea la facultate, primind un semnal de la Dumnezeu sau urmărindu-şi cu sîrg ideea de a-mi asigura o viaţă normală, mama (care, între timp, îmbătrînind, amestecase atît de mult cele două concluzii la care ajunsese în ziua apariţiei mele pe lume, încît ele deveniseră una, dar nici ea nu mai ştia care era aceasta) m-a anunţat că ar fi timpul să mă însor.

Tocmai pe cînd mă gîndeam entuziast că vremea interdicţiilor impuse de normalitate a trecut şi că ar fi timpul să mai merg pe la vreo petrecere pentru a-mi găsi aleasa, mama mi-a arătat mai întîi, ameninţător, cîteva ramuri de brad, apoi, zîmbind larg, o verighetă, pe care:

— Te sfătuiesc, a spus, s-o pui pe mîna fetei primarului, pentru că ea este o fată deosebită, sensibilă, bună, exact ceea ce-ţi trebuie ţie.

Deşi mi-a fost greu să mă îndrăgostesc de aleasa mamei mele, m-am străduit din tot sufletul s-o fac, căci ea era fată de primar şi, în fond, vorba mamei:

— Decît să-ţi iei de nevastă o femeie cu trup de tras printr-un inel, care mai apoi o să aibă o sută de kilograme, mai bine te căsătoreşti de la început cu una de nouăzeci şi cinci. Aşa măcar nu ai de ce să fii dezamăgit mai încolo. Spune şi tu, nu-i normal?

Era.

3. În care personajul acceptă, la iniţiativa maică-sii, să se însoare

Soţiei mele i-a pocnit rochia de mireasă chiar în momentul în care preotul ne-a dat voie să ne sărutăm. Cum socrul meu, primarul, se opusese din start ideii de cununie religioasă, dar acceptase numai pentru că mama îi spusese că: „Aşa-i normal, să aibă loc şi o cununie religioasă, altfel nu se pot considera căsătoriţi“, nunta s-a încheiat în acel moment. Căci miresei nu-i prea mai venea să petreacă, avînd în partea stîngă a rochiei o crăpătură care lăsa cele cinci kilograme de grăsime învelite în piele ce se aflau în acel loc să se scurgă la lumina zilei.

Căsătoria mea a început sub cele mai bune auspicii. În prima săptămînă, învăţat de mama că aşa e normal, am pus icoane în toată casa: în sufragerie – pe peretele dinspre nord, în dormitor – deasupra patului, pe hol – lîngă cuier, şi în bucătărie – deasupra frigiderului. În săptămîna a doua, sfătuită de tatăl ei, primarul, că nu aşa-i normal, nevastă-mea a dat jos icoanele şi a pus în loc fotografia mărită a secretarului general al partidului: în sufragerie – pe peretele dinspre nord, în dormitor – deasupra patului, pe hol – lîngă cuier, şi în bucătărie – deasupra frigiderului.

În a treia săptămînă soţia mea n-a mai putut suporta Tatăl nostru pe care mi se părea normal să îl rostesc înainte de masă. Aşa că, din acel moment, am început, cum i se părea ei normal, să cîntăm amîndoi Tricolorul.

După o lună, începusem să mă obişnuiesc. Şi multe din chestiile care îmi păreau anormale pînă atunci mi-au devenit normale, între timp. Astfel, pentru că filmele americane, de care făceam rost pe casete pirat şi pe care le vedeam pe aparatul video dăruit de socru la nuntă, erau reacţionare şi, nu de puţine ori, se constituiau într-un atentat moral la valorile socialismului, am început să urmăresc, tot mai fascinat, filme cubaneze despre revoluţie, filme chinezeşti despre vitejia oamenilor muncii în faţa devastatoarelor inundaţii şi filme nord-coreene despre sudoarea pe care tovarăşii cu ochi oblici o depuneau în culegerea şi valorificarea bobului de orez. Filmele ruseşti trebuiau selectate cu atenţie, căci în cele noi se făcea simţită prezenţa perestroikăi şi, spre ruşinea fraţilor sovietici, apăruseră cîteva producţii cinematografice în care erau ironizaţi sovhozistul Ivan Pavlovici sau părinţii oblovenţi Fiodor şi Alioşa. Iar aceste filme nu era normal să fie vizionate.

Spre bucuria mea, în scurt timp am constatat că, în cadrul familiei mele, era normal să se citească literatură. Dar, cum Blaga fusese un nealiniat, Ionesco, un nepatriot, Panait Istrati, un trădător, iar Soljeniţîn, un porc, mi s-a spus că firesc ar fi să citesc Beniuc, Sadoveanu, Păunescu şi, dacă vreau străini, Maxim Gorki. M-am conformat. Astfel că, în scurt timp, am descoperit savoarea literaturii patriotice.

Din nefericire, o dată la două săptămîni ne făcea cîte o vizită mama mea. Erau momente în care, sub ameninţarea unor ramuri de brad, redescopeream un alt normal. Ceea ce făcea ca, un timp după plecarea mamei, dintr-o reînviere a vechilor obişnuinţe, să cînt înainte de masă Tricolorul pe „versurile“ din Tatăl nostru, să-mi fac pioase cruci şi să mă aşez în genunchi în faţa fotografiei din care zîmbea secretarul general al partidului. Iar la serviciu – căci între timp socrul meu îmi găsise un serviciu –, în momentul în care intram la şedinţa trisăptămînală a C.O.M, îmi scoteam cu emoţie şapca şi sărutam mîna preşedintelui de Comitet.

4. În care – în fine! – personajul filosofează pe marginea dihotomiei normal/anormal

Iar azi s-a împlinit un an de cînd am părăsit spitalul, nebun cu acte în regulă.

Cu ceva mai mult de doi ani în urmă, participînd la dezvelirea statuii soldatului sovietic din piaţa mare a oraşului, ca reprezentant al oamenilor muncii, normalitatea mea m-a făcut să glăsuiesc public:

Nu pentru c-ai eliberat popoarele
Te-au ridicat atît de sus
Ci pentru că îţi put picioarele
’Tu-ţi mă-ta-n cur de soldat rus!

În urma acestei întîmplări, socrul meu, primarul, a considerat că:

— Fiica mea nu poate fi căsătorită, sub nici o formă, cu un duşman al poporului.

De aceea:

— Cum un divorţ n-ar da bine, e preferabil ca ea să fie căsătorită cu un om care, din neştiute motive, a clacat psihic.

Prin urmare, m-a internat într-un spital de boli nervoase.

Azi s-a împlinit un an de cînd am ieşit de-acolo. Şi acum, o dată ieşit, pot spune, fără teama de a greşi, că normalitatea asta e cel mai stupid concept născocit de omenire. Ani în şir m-am comportat normal. Am făcut liceul cînd a trebuit să fac liceul, deşi eu aş fi preferat să alerg pe pajişti verzi, să îngrijesc vaci, să culeg flori şi să scriu poezii. Dar comportamentul ăsta ar fi fost anormal pentru un adolescent. Am dat la facultate, deşi la vremea aceea visul meu era să

devin culegător de struguri şi să scriu poezii în zumzet de albine. Un om cu capul pe umeri trebuie să ştie însă că a croi metafore în zumzetul albinelor nu e chiar cel mai firesc mod de manifestare pentru un tînăr de optsprezece ani. Aşa că am dat la facultate, am picat, am mai dat o dată la facultate, am intrat, apoi m-am căsătorit.

Azi s-a împlinit un an de cînd am intrat pe uşa casei mele, ieşit din normalitate, cu acte în regulă. Dacă aş fi fost normal, aş fi sărbătorit cu muzică, baloane, prieteni, tort. Dar nu sînt. Aşa că nu am făcut altceva decît să stau în scaunul meu de anormal, să aştept ca soţia mea să se întoarcă de la serviciu şi să ascult pălăvrăgeala mamei mele, care, de cînd am devenit anormal, s-a mutat cu noi şi-mi vîră în fiecare zi linguriţa cu medicamente pe gît – medicamentele de anormal.

— Înghite, nenorocitule, Dumnezeu să mă ierte, îmi spune de fiecare dată, în timp ce eu dau ochii peste cap şi las cu măiestrie o picătură de salivă să mi se scurgă pe bărbie. Înghite, nenorocitule, îmi spune mama mea, că mi-ai distrus viaţa cu nebunia ta.

Mama a fost întotdeauna lîngă mine, atunci cînd am avut nevoie. Cînd a considerat ea că am nevoie. Mama mea a ştiut întotdeauna să mă îndrepte pe drumul cel bun, pe drumul pe care l-a considerat ea bun. Iar eu am visat întotdeauna să mă revanşez în faţa ei.

— Înghite, îmi tot spune mama, înainte de a izbucni în plîns.

Lumea văzută din scaunul de anormal e puţin diferită de cea văzută prin ochii omului supus regulilor firescului. Oamenii se schimbă, capătă trăsături aspre, dispreţul lor e mai uşor de observat… Capetele lor sînt diforme, căci strîmbăturile le modifică expresiile, gesturile nervoase îi transformă în nişte mecanisme ciudate care, supuse virusului anormalităţii pe care eu îl port, acţionează nestăpînit, în virtutea unei logici paralizate. Ca nişte păianjeni a căror pînză este brusc ruptă, oamenii încearcă să se ascundă de mine în întunericul normal. De fapt, văzuţi prin ochi de anormal, oamenii te fac să-ţi aminteşti de faptul că, în cele din urmă, nu sînt decît membri ai unei specii de mamifere, puţin mai evoluate, dar la care instinctul deţine încă rolul principal.

Soţia mea… Este singurul om care şi-a păstrat imaginea. Asta poate şi din cauză că, în fond, în primul rînd ei i-am dedicat nebunia mea. Dedicîndu-i această nebunie, se înţelege, i-am prevăzut comportamenul de-acum încă din momentul în care ideea anormalităţii mi-a încolţit în minte. Am avut deci timp să mă obişnuiesc cu această viziune a ei, viziune ce s-a transformat acum în realitate. Soţia mea, omul cel mai normal pe care mintea mea l-a conceput vreodată, a învăţat – cum am şi prevăzut, de altfel – să-şi sacrifice viaţa

îngrijind un om bolnav. Astfel că satisfacţia mea este deplină.

Ea, obosită, se întoarce zilnic de la serviciu la aceeaşi oră. Iar eu, nebun cu acte în regulă, în fiecare zi la apariţia soţiei mele sar din scaunul meu de anormal, îi ies bezmetic în întîmpinare şi, urlînd cu gura larg deschisă, mă arunc în braţele ei. La început, cînd încă nu ştia să mă evite, am reuşit de cîteva ori, spre marea-mi satisfacţie, s-o trîntesc cu putere pe gresia din hol şi să mă aşez confortabil cu cele o sută de kilograme pe care le am deasupra ei. O dată – doar o singură dată – am lăsat-o să intre şi am avut inspiraţia să mă arunc asupra ei exact în dreptul mesei din sufragerie. Ea a căzut, s-a lovit cu capul de piciorul de lemn şi m-a înjurat. Apoi a izbucnit în lacrimi, regretîndu-şi ieşirea. N-am mai reuşit să repet figura, ea s-a ferit din acea zi şi, de multe ori, cel care s-a lovit de masă am fost eu.

Azi s-a împlinit un an de cînd m-am tot trezit în fiecare dimineaţă, mi-am luat micul dejun şi m-am aşezat în scaunul meu de anormal. Şi, în felul meu, am sărbătorit.

Meditaţie

Omul cu serviciu poate să spună despre tînărul cu părul prins în coadă următoarele: nas mare, ochi vîrîţi adînc în orbite, fără mustaţă, fără barbă, înalt cît dublul părţii colorate în roşu a stîlpului lîngă care stă, slab, blugi uzaţi, pulover gri-murdar pe sub geaca albastră descheiată (iarna) şi un tricou negru (vara) pe care scrie: Do you think that fuck is funny? Fuck yourself & save the money, sau un tricou albastru spălăcit (tot vara) pe care scrie Sînt urît da' mă doare-n fund, dedesubtul inscripţiei fiind schiţat un fund spre care, din lateral, se îndreaptă o săgeată.

Omul cu serviciu ar vrea să-l cunoască pe tînărul cu părul prins în coadă, pentru că are o serie de întrebări pentru el: de ce stă acolo în fiecare zi (de doi ani!), la opt fără cinci, lîngă stîlpul cu baza colorată în roşu? de ce pledează pentru masturbare? de ce îl doare acolo unde spune că-l doare? N-a găsit însă timp în aceşti doi ani pentru a vorbi cu el, întrucît programul său, al omului cu serviciu, începe la opt fix, iar dacă s-ar opri, ar întîrzia la slujbă. Or, asta n-ar conveni nimănui: nici şefului său, care abia aşteaptă să-i spună ce neserios este şi să-i dea o penalizare – trei penalizări într-un singur an înseamnă automat eliminarea din firmă, adică demiterea, adică „întreruperea colaborării noastre", după cum se exprimă şeful lui, iar în ce-l priveşte pe personajul nostru, nu e capabil să rămînă într-un an curat, adică fără penalizare; deci, dacă ar mai face una, oprindu-se să stea de vorbă cu tînărul cu părul prins în coadă, ar risca prea mult. O dată a încercat totuşi. S-a pornit de-acasă la opt fără două'ş'cinci în loc de opt fără douăzeci, numai că a ajuns în dreptul stîlpului la opt fără un sfert, iar tînărul nu apăruse încă. După două minute petrecute cu ochii pe ceas, a renunţat, calculînd că, oricît de rapid ar purta conversaţia respectivă, ea tot n-ar putea dura mai puţin de cinci minute, decît ocolind formalităţile. Cum formalităţile ar fi fost necesare, întrucît nu se cunoştea cu ăla, a decis să urce în primul maxi-taxi şi a plecat. Cu coada ochiului, în timp ce urca în maşină, l-a zărit pe lungan apărînd de după un colţ de stradă.

La opt fără şapte minute, omului cu serviciu îi apare în faţa ochilor, la un kilometru mai jos de lungan, profesorul de folcloristică. Ăsta, profesorul, un om de vreo şaizeci de ani, coboară paralel cu maxi-taxi-ul în care omul cu serviciu se află, privind undeva în zare, năuc; este, fără îndoială, alcoolic. E evident:

după cearcănele din jurul ochilor, după modul în care păşeşte – este un alcoolic căruia, dimineaţa, îi lipseşte punctul de sprijin, adică sticla lui de votcă (după îndelungi cugetări, omul cu serviciu a ajuns la concluzia că profesorul de folcloristică bea votcă; dacă ar fi fost băutor de vin, cu siguranţă că n-ar fi avut cearcăne atît de mari, gura nu i-ar fi fost atît de strîmbă, obrajii i-ar fi stat ceva mai la locul lor pe chip; dacă ar fi fost băutor de bere, cu siguranţă că n-ar fi trăit pînă la şaizeci de ani – stomacul şi ficatul i-ar fi fost ferfeniţă înainte de cincizeci de ani, ar fi murit de ulcer perforat sau de hepatită cronică; whisky?, ce naiba, doar e profesor de folcloristică – de unde bani de whisky?). A aflat că e profesor de folcloristică numai de vreun an. Atunci, unul dintre vecinii săi de maxi-taxi, un tînăr de vreo douăzeci de ani care ţinea în braţe o tînără de vreo douăzeci de ani, văzîndu-l, a exclamat către prietena lui: „Bă, ăla nu-i profu’ de folclor?“. „Ba da, i-a răspuns fata, să mă ia naiba dacă nu-i el!“

Şoferul, fireşte, îi e prieten bun omului cu serviciu. De cele mai multe ori, şoferul îl lasă să stea pe scaunul din faţă, de lîngă el. Cîndva i-a promis chiar că i-l rezervă. „O să scriu pe el: «Rezervat», ca la ristorant“, i-a zis, dar nu s-a ţinut de cuvînt. Uneori, cînd omul cu serviciu urcă în maxi-taxi, scaunul din faţă e ocupat. Niciodată însă de vreun bărbat. Cînd e ocupat, acolo se află cîte o femeie, întotdeauna cu o vîrstă cuprinsă între douăzeci şi treizeci de ani, în majoritatea cazurilor purtînd minijupă. Atunci, şoferul se întoarce spre prietenul lui şi îi spune: „Să trăiţi, dom’ profesor“, deşi nu e profesor, iar şoferul ştie că nu e profesor (uneori îi spune însă şi: „Să trăiţi, dom’ inginer“, deşi nu e nici inginer, iar el ştie că nu e nici inginer), după care îi face un semn cu ochiul, dînd din cap admirativ spre femeia din dreapta lui. Omul cu serviciu îşi ţuguie buzele şi face ochii mari, după care zîmbeşte şi clatină degetul arătător a: „Tot şugubăţ ai rămas, coane, chiar şi la vîrsta matale“, cu toate că habar n-are care-i vîrsta lui, a şoferului, cu toate că nu-l cunoaşte de suficient de multă vreme pentru a şti de cît timp e şugubăţ şi cu toate că niciodată nu i-ar spune cu voce tare aşa ceva, întrucît nu foloseşte în general cuvîntul „şugubăţ“ şi cu atît mai puţin cuvîntul „coane“.

Bineînţeles, nu întotdeauna face drumul cu şoferul pe care-l cunoaşte atît de bine. I se întîmplă ca maxi-taxi-ul condus de acest şofer (un automobil roşu, cu o uşă care se deschide ca o uşă de casă – a lucrat la ea mult timp, i-a spus, pentru ca maşina să pară mai primitoare) să întîrzie două-trei-cinci minute (a doua zi, omul îi spune: „Am prins pe roşu toate semafoarele, mînca-le-ar moartea“ sau „M-a oprit un poliţai, mînca-l-ar moartea“ sau „M-au ţinut şefii mai mult, mînca-i-ar moartea“). Şi atunci omul cu serviciu se urcă într-un alt maxi-taxi, întrucît nu-şi poate permite să întîrzie la slujbă. Dar n-a legat nici o

prietenie cu alţi şoferi, nici măcar cu burtosul îmbrăcat în tricou de marinar, care îl întîmpină de fiecare dată cînd îl întîlneşte (în medie – o dată la trei-patru săptămîni) cu: „Salutare, băi, băiatule!“, deşi nu-i mai în vîrstă ca omul cu serviciu decît, eventual, cu vreo doi sau trei ani.

La opt fără patru minute, coboară şi se îndreaptă spre vînzătoarea de la chioşcul din faţa instituţiei unde lucrează. Îşi ia ţigările, după o conversaţie cu femeia care durează între douăzeci şi patru’ş’cinci de secunde. De doi ani, măcar o dată pe săptămînă îi spune: „Cam tîrziu, cam tîrziu“, iar el îi răspunde: „Da’ de unde, programul începe la opt fix“. Apoi se uită la ceas şi-i zice: „Acu’ e opt fără trei minute“. „Aha, deci n-ai întîrziat“, dă ea din cap înţelegătoare. „Nu, n-am întîrziat.“ Cînd vînzătoarea nu-i spune: „Cam tîrziu, cam tîrziu“, conversaţia ia o altă turnură. De exemplu, în fiecare zi de vineri, ea dă din mînă obosită: „Grea săptămînă. A ta cum a fost?“. „Grea şi-a mea.“ „Bine că vine weekend-ul!“ „Eu am de lucru şi în weekend.“ „Nu ştiu cum rezişti, îi spune, de fiecare dată te-aud: «Eu lucrez şi-n weekend». Mai lasă naibii munca! Te îmbolnăveşti.“ „Nu mă-mbolnăvesc eu aşa uşor.“ Omul cu serviciu habar nu are dacă e căsătorită, habar nu are unde stă, habar nu are dacă e deşteaptă sau proastă. Dar e drăguţă. Uneori vînzătoarea îi spune s-o lase mai moale cu fumatul, pentru că n-o să mai reziste mult aşa. Iar omul cu serviciu îi răspunde: „O să rezist“. De remarcat e că, deşi ar putea pierde un client dacă omul cu serviciu n-ar mai fuma, ea continuă să-l sfătuiască să renunţe la ţigară. Drăguţă.

La opt fără trei minute, intră pe uşa instituţiei. Portarul îl salută respectuos şi, în timp ce-i înmînează cheile de la birou, îi spune, de doi ani, acelaşi lucru: „Punctual, ca de obicei“ sau „Ca de obicei, punctual“. Uneori (dar acest lucru se întîmplă foarte rar) face o abatere de la regulă şi-i zice: „Da’ punctual mai sînteţi!“. Iar el îi răspunde printr-o ridicare din umeri şi un gest cu degetul arătător spre etajul trei, acolo unde lucrează. Gesturile astea înseamnă: „Ce să-i faci? Trebuie. Altfel, şeful ăl mare mă dă afară“. Cu portarul a dezvoltat o relaţie specială, întrucît amîndoi sînt pasionaţi de fotbal şi, mai mult, au aceeaşi echipă favorită. Astfel că, după amabilităţile amintite mai înainte, portarul îl întreabă: „Ce ziceţi, batem miercuri?“ – bine, asta în cazul în care echipa lor favorită joacă miercuri; dacă joacă sîmbătă sau duminică, întrebarea este: „Ce ziceţi, batem sîmbătă (sau duminică)?“; iar dacă meciul urmează să se joace în chiar ziua în care portarul pune întrebarea, aceasta îşi schimbă forma, sunînd aşa: „Ce ziceţi, batem azi?“. „Batem“, îi răspunde omul cu serviciu întotdeauna, deşi cîteodată se îndoieşte de capacitatea echipei de a învinge. Discuţia lor diferă uneori, mai exact în ziua imediat următoare unui meci. Dacă echipa

învinge, discuţia se poartă aşa: „Mare dreptate aţi avut; i-am rupt în bătaie!“. „Da, i-am rupt“, îi zice omul cu serviciu. Dacă meciul se încheie egal, iată conversaţia: „Un pic ne-a lipsit, şi-aveaţi dreptate“. „Da, un strop de noroc, acolo.“ Iar dacă echipa pierde, portarul îl aşteaptă îmbufnat: „Aţi văzut ce ne-a furat hoţu’ de arbitru!?“. „Da, mare hoţ“, dă omul cu serviciu din cap, afectat.

După aceste discuţii, se îndreaptă spre lift, salutîndu-l din mînă pe portar. Intră, apasă pe butonul pe care scrie, şters, „III“, apoi se întoarce cu spatele la uşi şi-şi aranjează cravata în oglinda din cabină.

La opt fără un minut, coboară la etajul trei. Intră în holul lung, care are toate uşile de la birouri deschise. Pînă la biroul său, are de trecut pe lîngă birourile: directorului, directorului adjunct, şefului departamentului de vînzări, şefului departamentului de promovare şi ale celor trei şefi mai mici – şefii departamentelor de producţie. El este şeful celui de-al patrulea departament de producţie. Deci, cum intră, spune: „Vă salut respectuos, domnule director“, iar directorul îi răspunde, mormăind: „Sa’îţ“, după care îşi priveşte ceasul. Omul cu serviciu n-are nici o emoţie cînd directorul îşi priveşte ceasul. Ştie că mai sînt cîteva zeci de secunde pînă la ora opt fix, deci n-a întîrziat. Aşa că se îndreaptă spre a doua uşă şi spune, zîmbind: „Vă salut, domnule director“. Directorul adjunct răspunde zîmbetului său şi-i zice cald: „Salutare“. Se îndreaptă apoi spre biroul şefului departamentului de vînzări şi-l salută pe acesta: „Vă salut, dom’ şef“, iar el îi răspunde prietenos: „Noroc“. Ajunge în dreptul biroului şefului departamentului de promovare, şi-i spune: „Vă salut, dom’ şef“, iar acesta îi face cu ochiul. În fine, paşii săi se îndreaptă spre cele trei birouri alăturate, ale celor trei şefi de departamente: „Sal’tare, moşule“, îi spune el primului şef de departament, deşi nu-i moş, fiind chiar mai mic decît omul cu serviciu cu două luni şi patru zile. „Sal’tare“, dă acela din mînă. „Sal’tare, don’şoară“, îi spune apoi celui de-al doilea şef de departament, deşi nu-i domnişoară, dar e sfios şi are o voce piţigăiată, ca de femeie. „Sal’tare“, dă şi acesta din mînă. „Sal’tare, cuscre“, îi spune, în fine, celui de-al treilea şef de departament, deşi omul cu serviciu n-are nici un fiu, iar al treilea şef de departament n-are nici o fiică, şi nici invers, deci nici vorbă să fie cuscri. „Sal’tare“, dă, în fine, şi acesta din urmă din mînă.

Intră apoi în biroul său. Toată ziua calculează cifrele departamentului, aruncîndu-şi în acelaşi timp ochii asupra cifrelor celorlalte departamente. Cînd cifrele celorlalte departamente le depăşesc pe cele ale departamentului condus de el, intră în biroul comun al oamenilor pe care-i conduce şi le spune, pe un ton ridicat: „Băi, ce facem!? Rămînem în urmă!?“. Oamenii tac mîlc, dar de-a doua zi cifrele încep să crească, semn că au receptat bine mustrarea omului cu

serviciu. Cînd departamentul său depăşeşte însă norma, iar celelalte departamente au motive să îl invidieze, intră în biroul comun al oamenilor săi şi le spune, pe un ton prietenos: „Băi, băieţi, mergem bine! I-am depăşit!“. Ei tac mîlc, dar, în adîncul sufletului, au primit cu bucurie felicitările omului cu serviciu.

La sfîrşitul programului, îşi permite luxul de a pleca acasă cu un taxi. Dar, pentru că nu mai are loc de prieteni în viaţa sa şi pentru că este un adept al variaţiei, nu şi-a făcut abonament la un singur taxi. Pur şi simplu, coboară în stradă şi face un semn cu mîna, avînd în felul acesta bucuria de a cunoaşte noi şi noi oameni şi de a discuta cu ei.

Ajuns în faţa uşii, scoate din cutia poştală ziarul sportiv, apoi descuie uşa şi intră în casă, îşi dă jos pardesiul, costumul, cravata (iarna) sau numai costumul şi cravata (vara) şi se trînteşte în pat. Stă aşa cincisprezece minute, pentru a se destinde, privind tavanul dormitorului. După cele cincisprezece minute, intră în baie şi dă drumul la apă în cadă. În timp ce apa curge, timp de jumătate de oră stă pe veceu şi citeşte ziarul, pentru a afla ultimele ştiri din sport şi, mai ales, cum mai merg treburile pe la echipa lui favorită. După ce-şi termină treaba, următoarea oră şi jumătate şi-o petrece în cadă. Asta de trei ori pe săptămînă. În celelalte trei zile lucrătoare ale săptămînii, o dată ajuns acasă, stă cincisprezece minute privind tavanul dormitorului, pentru a se destinde. După cele cincisprezece minute, intră în baie şi se aşază pe veceu, citindu-şi ziarul vreme de jumătate de oră. După ce-şi termină treaba, îşi petrece următoarea oră şi jumătate privind de pe balcon trecătorii.

Mănîncă începînd cu ora optsprezece şi treizeci. Asta pentru că nu-şi poate permite să piardă ştirile, care încep la ora nouăsprezece, şi nici filmul zilei, care începe la ora nouăsprezece şi treizeci şi cinci sau şi patruzeci. Aceste două programe tv sînt esenţiale pentru el, întrucît ele îi oferă relaxarea de care are nevoie. În fine, după consumarea respectivelor programe tv, omul cu serviciu stinge lumina, stinge televizorul şi, în întuneric, pentru următoarea jumătate de oră, se apucă să mediteze.

Uneori adoarme încă înainte să fi terminat de meditat.

Gumă de mestecat

Am cunoscut-o în bar cu mai puţin de două ore înainte şi am hotărît să închiriez o cameră la hotel, profitînd astfel de economiile soţiei mele. Înainte de a o cunoaşte, mă gîndeam patetic şi dezgustat la nevasta mea, care nu ştie decît să facă mîncare întreaga zi, să se certe ori să facă ordine în casă, de parcă ar mai putea fi dezordine după atîta ordine. În plus, îmi înjuram ghinionul de a avea un copil nătîng, căruia i se face rău de cîteva ori pe zi şi vomită constant pe unul din picioarele mele, ca şi cum toaleta e făcută doar pentru altfel de treburi. Dar ce importanţă mai au toate astea acum? Acum ea se dezbracă, mişcîndu-se lasciv în ritmul muzicii, se apropie de mine, mă sărută, îmi apucă o mînă zîmbind provocator şi o aşază pe sînii ei…

— Vrei o gumă mentolată? mă întreabă şi, în momentul ăsta, senzaţia de satisfacţie pe care o am se scurge într-un potop de frămîntări. Îmi place cămaşa ta, completează într-o doară, cred că te-a costat destul de mult.

— Am primit-o…

Nu se mai întîmplă nimic în momentele următoare, pînă dimineaţă. Nu pot să fac sex cu ea, pentru că mi-este jenă. Fata asta gîndeşte probabil că sînt un nenorocit care nu se spală pe dinţi cu săptămînile. Dacă soţia mea ar fi fost în locul ei, i-aş fi rîs batjocoritor în faţă – soţia mea nu merită efortul de a mă spăla pe dinţi cînd o sărut.

Dimineaţă, fata îmi aruncă un zîmbet compătimitor şi dispreţuitor în acelaşi timp, iar eu mă simt trist, jalnic de trist, mai ales la gîndul că trebuie să mă întorc acasă, acolo unde sînt aşteptat de ceea ce, din păcate, Dumnezeu a uitat să stîrpească: monotonia exasperantă şi morocănoasă a căsătoriei.

Ajuns acasă mă spăl de trei ori pe dinţi în mai puţin de-o oră, nu-mi iau în seamă nevasta care face curat în bucătărie bolborosind blesteme la adresa unui destin nefericit care poartă numele meu, mă schimb, îmi curăţ şi-mi dau cu cremă pantofii pe care, fireşte, băiatul meu a vomitat, ies, urc într-un taxi şi cobor în dreptul magazinului unde urmează să dau un interviu pentru postul de administrator. Pe hol se află un tip bărbos, care afirmă că aşteaptă aici din aceleaşi motive ca şi mine. Deşi mi-e contracandidat, nu mă sfiesc să intru în vorbă cu el.

— Ai un curriculum vitae bun? mă interesez, cu oarece emoţii.

— Am fost administrator la un magazin de stat, spune. S-a desfiinţat.

— Postul?

— Magazinul. Au făcut o discotecă în loc.

— Alimentar? îl întreb.

— Cum adică?

— Ai lucrat în domeniul alimentar?

— Nu. La textile.

Mă liniştesc. La textile, ha! Am o experienţă superioară bărbosului, care nici măcar nu a lucrat în domeniu. Îl privesc cu un zîmbet relaxat şi îmi permit chiar puţină compătimire, mai ales cînd îl văd mototolind în mînă o bască veche, ceea ce denotă emoţie şi modestie dusă pînă aproape de umilinţă. Oftez la rîndul meu şi-mi spun că, deşi este nedrept, în anumite momente şansa nu le surîde unor oameni.

— Vrei o gumă de mestecat? îl aud. E mentolată.

Simt instantaneu un val de căldură urcîndu-mi spre creştet, iar asta mă face să devin foarte iritat.

— De ce?! ţip la el şi îmi imaginez că emoţia mi se poate citi uşor pe faţă.

Omul pare consternat de reacţia mea, mă priveşte fix cîteva secunde, apoi întoarce capul, subit interesat de pereţii din jur.

— De ce-mi faci asta? insist, cu toate că întrebarea mea este oarecum lipsită de rost, răspunsul găsindu-se deja în bănuielile pe care le am.

— Ce-ţi fac, dom’le?! se apără bărbosul, privindu-mă nevinovat. Ţi-am oferit o gumă, din amabilitate…

— Din amabilitate, îl îngîn eu, sigur că da, amabilitate… Îţi par prost?

El dă din cap a neştiinţă.

— Din amabilitate, auzi! nu mă las eu. De parcă aş crede! Mai bine spune-mi sincer: îmi miroase gura?

— Nu, dom’le, nu-ţi miroase.

— Atunci, de ce?

— Ţi-am spus…

Trece un timp în care îmi pun o mulţime de întrebări cu privire la sinceritatea celui de lîngă mine.

— Poţi să-mi dai, îl anunţ la finele momentului de cugetare.

— Ce să-ţi dau?

— Ce mi-ai oferit cu cîteva clipe în urmă. O gumă de mestecat.

— Îmi pare rău, zice. E la mine în gură. Din reacţia dumitale am înţeles că

nu vrei.

Îi arunc o privire încruntată, blestemîndu-i perfidia, apoi mă ridic, mă reped spre uşă, ies şi alerg în căutarea unei tonete, sperînd să găsesc ceva care să-mi împrospăteze respiraţia. Căutarea mea durează o vreme. Obosit şi transpirat, mă întorc după jumătate de oră la locul unde urmează să dau interviul, cu o bomboană mentolată în gură. Găsesc o femeie şi un bărbat care tocmai se pregătesc să încuie uşile magazinului.

— Ce se întîmplă? Aici urmează să aibă loc un interviu, spun, simţind că mă încearcă o serie de emoţii, încă nedefinite.

— Tocmai s-a încheiat, domnule.

— Nu se poate! exclam, iar ciuda îşi pune imediat amprenta pe tonul meu. Eu am venit pentru interviu, nu vedeţi?! Sînt aici, în faţa voastră, am venit pentru interviu!

— Aţi întîrziat, îmi zîmbeşte amabil femeia. Postul a fost deja acordat singurului candidat care s-a prezentat. Îmi pare rău. Oricum, să ştiţi, noi apreciem foarte mult punctualitatea, mă informează ea.

Aş putea să-i explic, aş putea să ţip la ea sau să o implor să-mi mai ofere o şansă. Dar îmi dau seama că n-ar fi prea încîntată să mă asculte povestindu-i motivul întîrzierii, încadrat în cîteva scuze. Aşa că, deprimat, mă îndepărtez de cei doi, gîndindu-mă deja la reproşurile soţiei, care va avea de comentat nopţile pierdute la poker cu prietenii – căci ea aşa ştie că-mi petrec nopţile în care nu sînt acasă. Îmi plîng de milă la gîndul că voi fi nevoit să suport în continuare monotonia din familia mea, un şir de zile înghesuite într-o aşteptare fără iluzii, o soţie care nu vorbeşte decît pentru a se certa, un copil care vomită insistent pe pantofii mei…

Urc într-un tramvai, căci lipsa de speranţe în ceea ce priveşte vreun loc de muncă îmi înfrînează comoditatea de a lua un taxi. O matahală amabilă mă abordează la un moment dat şi, afişînd cu seninătate insigna de controlor, mă înştiinţează că în tramvai se circulă pe bază de bilet. Cînd, în sfîrşit, înţeleg ce vrea, o pojghiţă rece de sudoare mi se aşterne pe şira spinării, la gîndul amenzii care va veni.

În timp ce omul scrie o chitanţă, scot amărît din buzunar cele cîteva bancnote rămase din teancul de zile negre al soţiei mele şi le întind spre controlor. El îmi zîmbeşte la fel de amabil şi dă din umăr a „Ce să-i faci, viaţa asta-i o curvă, iar dacă tu eşti nătărău, trebuie să te gîndeşti întotdeauna că poate exista un nătărău mai şmecher, care îţi face viaţa şi mai scîrboasă“.

Doamne, ce viaţă! Sînt deprimat. Un motiv suficient pentru a-mi petrece

restul zilei într-o bodegă.

***

Îmi găsesc copilul cîntînd în faţa televizorului, bătînd inutil din palme şi învîrtindu-se haotic, ceea ce mă face să constat, încă o dată, că e un idiot, fără speranţe de vindecare. Soţia mea spală pe jos în bucătărie, acolo unde spăla şi dimineaţă, iar eu mă apropii şi o sărut dintr-o dezgustătoare obişnuinţă. Ea îmi întoarce plictisită sărutul, apoi îşi reia poziţia de lucru, aşezîndu-şi (ca o impietate la adresa esteticului) fundul imens în faţa mea – un gest belicos care are legătură cu întîrzierea de care mă fac vinovat încă de dimineaţă.

— Îmi pare rău, îi vorbesc pe un ton indiferent, lăsîndu-mi în acelaşi timp gîndurile să facă o triere lentă a scuzelor folosite pînă acum. Eşti supărată pentru noaptea trecută, aşa-i?

Nu-mi răspunde.

— Am întîrziat pentru că… Nu cred că te interesează. Am… am cîştigat cîteva mîini la poker.

— Cît? îi aud vocea anostă.

— Cît am cîştigat? Păi, am cîş… Ce dracu’?! N-are rost, spun, dînd din mînă a lehamite. Am pierdut totul spre dimineaţă.

— Economiile mele, aşa-i?

Nu simt nevoia să spun ceva.

— Aşa-i, om de nimic ce eşti?! insistă ridicînd tonul, întorcîndu-se spre mine şi fixîndu-mă cu privirea, sperînd inutil ca gestul ei să mă afecteze. Nu vrei să-mi răspunzi?! Nici de dimineaţă n-ai catadicsit să-mi vorbeşti, spune, după o pauză care nu face decît să-mi sporească nepăsarea. Te-ai simţit vinovat?

— Vinovat?! mă arăt mirat, permiţîndu-mi în acelaşi timp un zîmbet dispreţuitor.

Ea pufneşte a mînie – un fel de grohăit ce poartă în el urme vagi de inteligenţă.

— Măcar de-ai fi fost la poker în noaptea asta! Dar n-ai fost! trage o concluzie hotărîtă, iar eu nu fac vreun efort pentru a mă apăra.

Cum discuţia nu aduce nimic interesant, nu-mi rămîne altceva de făcut decît să oftez profund, să părăsesc încăperea şi să mă aşez pe un pat, sperînd să fiu lăsat în pace.

— Copilul a vomitat toată ziua, îmi spulberă ea iluzia liniştii, nici bani de medicamente n-am, iar tu nu eşti bun decît să-ţi pierzi timpul, să cheltui banii şi… O, Doamne, de ce dracu’ am făcut prostia să mă mărit cu tine?! Au fost pretendenţi la mîna mea care acum sînt milionari, auzi?! Nu milionari, ci miliardari!

Ea ţipă de acolo, din bucătărie şi în scurt timp o aud plîngînd, un alt tertip inutil, care nu-mi mai poate provoca altceva în afară de silă. Copilul continuă să bată din palme, scuipînd acum spre tavan şi repezindu-se să prindă cîteva dintre picăturile de salivă ce se împrăştie prin cameră. În curînd va vomita. Eu îl studiez cu un fel de curiozitate, încercînd să nu mă las cuprins de scîrbă.

— Copilul e un idiot, spun. Apoi mă întorc pe cealaltă parte, închizînd ochii. Te-ar fi părăsit miliardarii tăi, adaug în şoaptă, dacă le făceai aşa un copil idiot.

Nu ştiu cît timp dorm, de fapt nici nu sînt sigur că am adormit. Ştiu doar că la un anumit moment mă hotărăsc să caut un alt loc de muncă. Citesc febril toate anunţurile din ziar care oferă servicii şi găsesc unul deosebit de convenabil, unul care mi se potriveşte foarte bine.

La ora fixată mă prezint în faţa clădirii în care voi susţine acest interviu, proaspăt, îmbrăcat la patru ace, cu o figură surîzătoare şi, pentru siguranţă, cu două lame de gumă mentolată în gură.

Sînt invitat înăuntru unde, de la un birou, o femeie aflată la o vîrstă considerabilă, cu ochelarii aşezaţi intenţionat la nivelul nărilor pe nas, mă priveşte de sus pînă jos, meditativ. Apoi îmi arată un fotoliu şi mă sfătuieşte să mă aşez.

Termină de citit scurta prezentare pe care mi-am făcut-o, fără să lase să se observe pe chipul ei vreun indiciu cu privire la părerile pe care şi le-a format.

— N-ai scris nici un fel de moto, remarcă ea cu o voce piţigăiată, nesuferită, o voce care mi se pare teribil de familiară.

— Nu înţeleg.

— Nu ştii ce-nseamnă moto? se minunează scîrbită. Ha!

Încerc să spun un gîtuit „Ba da“, dar ea mă opreşte, cu un gest hotărît al mîinii. Apoi, după ce se mai zgîieşte un timp în foaia cu datele mele personale, continuă:

— Ai, nu zic nu, o experienţă bună. Da’ n-ai scris nici o zicală, ceva care să te reprezinte, un fel de aforism sau lege ideatică după care te conduci… Şi completează, a-toate-ştiutoare: asta înseamnă moto. Te rog să te gîndeşti la o chestie dintr-asta, ceva…

— Acum? întreb, mirîndu-mă de asemenea pretenţie, realizînd în acelaşi

timp că vocea ei este groaznic de asemănătoare cu cea a soţiei mele.

— Da’ cînd? răspunde sec.

Se înghesuie în memoria mea o sumedenie de expresii celebre, de la Acvila non capit muscam şi Hannibal ante portas pînă la legile lui Murphy, dar nu găsesc nimic mulţumitor, nimic care să-mi dezvăluie profunzimea. Îmi vine în minte o poezie, însă nu-mi amintesc nici un vers cu claritate.

— Hai, te-ai gîndit? îşi pierde răbdarea doamna de la birou.

— Stau şi-i privesc pe nenăscuţii cîini pe nenăscuţii oameni cum îi muşcă, spun pe un ton coborît, după cîteva momente de ezitare.

Ea are o privire perplexă, aruncată peste ochelarii inutili în acel moment.

— Ce cîini, eşti prost?! Ce cîini? Ce-i asta?

— Nichita Stănescu, cred. Nu-mi aduc aminte prea bine versurile, dar ăsta-i motoul meu.

— Aha, se dumireşte ea, neuitînd să mă fixeze cu privirea. Îţi miroase de obicei respiraţia? mă întreabă neaşteptat, după o scurtă pauză.

Din nou mă cuprind emoţiile. Modul ei direct de abordare reuşeşte să mă intimideze, mai ales că mi-e greu să dau un răspuns precis.

— Nu… Cel puţin, nu cred. Am două gume de mestecat în gură. Adică… nu ştiu. Îmi miroase respiraţia, doamnă?

— De ce ţi-ai cumpărat gumă?

Întrebarea nu poate primi nici un răspuns concret, pentru că orice răspuns ar fi în dezavantajul meu.

— Nu ştiu, spun chinuit.

— Nu ştii?! ridică ea vocea, aruncîndu-mi o privire urîtă.

— Îmi pare rău, nu ştiu.

— Nu te angajez, mă anunţă cu o expresie impasibilă pe chip.

Momentul este dificil, dar eu mai păstrez cîteva speranţe.

— Din ce motive? încerc să mă lămuresc.

— Pentru că eşti prost.

— Nu sînt. Zău că nu sînt!

— Atunci nu te angajez pentru că îţi miroase respiraţia.

— Nu se poate! Am două gume de mestecat în gură!

— Tocmai. Ai două gume de mestecat în gură. De ce le-ai luat?

Îmi dau seama că nu se mai poate face nimic.

— Nu gura îmi miroase, babă! Miros eu a nevastă şi a copil dezaxat.

Bătrîna se transformă pe neaşteptate într-un filosof caraghios, senil, în vîrstă de o sută de ani, cu ochii sclipitori şi asimetrici, care suge cu voluptate dintr-o sticlă de votcă.

— Cum ai putut fi atît de idiot, îmi spune, oprindu-se din băut, încît să te însori? Căsătoria e ca o gumă de mestecat: îţi place o vreme, apoi îşi pierde gustul. Vezi, dacă te-ai însurat?! Se întinde ca o gumă de mestecat şi nu se mai termină. Nu se mai termină… Prostule!

Moşneagul pare mulţumit de imaginea metaforică pe care a creat-o, începe să rîdă zgomotos, răguşit, tuşeşte şi inundă biroul cu un litru de votcă ţîşnit dizgraţios din gura sa.

Momentul se termină cînd soţia mea mă strigă, iar eu mă trezesc din somn. Constat că totul e ca înainte, îmi amintesc că am venit acasă după amenda primită pe tramvai, că m-am aşezat obosit în pat…

— E gata masa, îmi spune nevasta.

Mă aşez la masă, îmi mîngîi pe cap copilul, el vomită pe piciorul meu, soţia mea îl şterge în tăcere, totul reintră în normalitate.

— Poate ar trebui să-l consulte un alt medic, îmi exprim eu părerea, arătînd spre copil.

— Azi-noapte n-ai fost la poker, spune nevasta mea, făcîndu-se că n-aude.

Îmi dau seama că subiectul ăsta nu poate fi ocolit.

— Un prieten m-a invitat la el acasă, îi explic, oarecum nepăsător.

— Copilului îi dau medicamentele prescrise, mă linişteşte ea. Nu chiar toate medicamentele prescrise, pentru că nu am destui bani. Oricum, tusea convulsivă nu trece aşa uşor. E normal să vomite, mi-a spus medicul. La care prieten ai fost? nu uită să se intereseze.

— Nu-l cunoşti. Nu l-am adus niciodată acasă.

Trînteşte prosopul cu care tocmai se ştergea pe mîini şi începe să plîngă.

— Ai o amantă? întreabă printre lacrimi.

— Nu am.

Ca de obicei mă priveşte fix cîteva momente, timp în care lacrimile i se scurg în farfuria cu supă.

— Azi trebuia să mergi la un interviu, pentru o slujbă, nu-i aşa? Nu cred c-ai fost.

— Cum să nu merg?! Lasă-mă naibii în pace!

Deşi revolta mea este sinceră, vorbele nu sînt rostite pe un ton suficient de credibil.

— Ai o amantă, spune cu amărăciune.

— Nu-i adevărat! Futu-i mama ei de viaţă! înjur eu, cu gîndul la noaptea trecută.

— Copilul e bolnav. Te rog să ai grijă cum vorbeşti. Medicul spune că are

nevoie de linişte, ţinînd cont şi de celelalte probleme ale lui.

— Celelalte probleme? Cu ce afectează tusea măgărească deficienţa lui mintală? mă mir. Mă rog, tu ştii mai bine. Auzi, tuse măgărească la paişpe ani! Futu-i mama ei de viaţă!

— Tu ai o amantă, nu renunţă soţia mea la obsesia cu care mă oboseşte. Azi te-ai spălat de trei ori pe dinţi înainte de a pleca la aşa-zisul interviu. Cînd ai venit acasă, miroseai din nou a mentă. Cum crezi că suport eu asta?

— La aşa-zisul interviu?! Eşti vacă, femeie! Mă jur că am fost la interviu. Pentru asta mi-am şi cumpărat o bomboană, pentru ca să pot merge la interviu.

— De ce? Asta-i întrebarea, nu se lasă ea.

— De ce? De ce? De ce? o maimuţăreşte copilul.

Îl plesnesc cu dosul palmei şi încerc s-o lămuresc pe soţia mea.

— N-am nici o amantă. Nu spun că n-aş vrea să am, spun că n-am! Dar mi-a fost teamă că-mi miroase gura. Ştii, trebuie să faci impresie bună la început, dacă vrei să fii angajat. Cît e ceasul?

Copilul plînge, tuşeşte şi vomită.

— De ce l-ai pocnit?! urlă soţia la mine. Ştii cît e de sensibil!

— N-am vrut. Uneori mă enervez prea tare. Cît e ceasul?

— Eu te părăsesc, să ştii, mă ameninţă nevastă-mea.

— N-am eu norocul ăsta. Îmi spui naibii cît e ceasul?! urlu.

— Ce te interesează? Ţi-e frică să nu întîrzii la amantă?

— Vreau să mă spînzur, îi răspund calm. Ce zici? Vreau să ştiu ora la care mă spînzur.

Soţia mea plînge şi mai tare, scuturîndu-se patetic, iar sînii imenşi îi atîrnă dezgustător, într-o clătinare continuă sub bluza veche ce-i acoperă trupul.

— Azi te părăsesc, spune ea, după ce se satură de plîns. Nu mai pot. Bani nu aduci în casă, mai mult, cheltui toţi banii strînşi de mine. Copilul e handicapat, iar tu îl loveşti…

— Îmi pare rău că l-am lovit, nu pricepi?!

— În plus, continuă ea fără să-mi ia în seamă intervenţia, ai început să te speli pe dinţi de trei ori pe zi, mesteci gumă mentolată… Ai o amantă, e clar. În revistă scrie că, dacă bărbatul se îngrijeşte excesiv de sine, are o amantă. Eu te părăsesc!

— În care revistă?

— Ce revistă?

— Ce revistă e aia în care scrie că bărbatul… Lua-te-ar naiba, femeie!

Mă ridic de pe scaun şi, cu un gest pe care nu încerc să-l controlez, arunc aiurea farfuria din faţa mea. Supa se întinde pe unul dintre pereţii bucătăriei,

lăsînd o urmă maronie peste care se preling cîţiva tăiţei, o urmă dizgraţioasă. Fără să mai spun vreo vorbă, ies din casă în papuci, pentru că pantofii sînt murdari, ca de obicei. Fac cîţiva paşi pe hol, mă răzgîndesc brusc, intru, îl pocnesc pe băiat şi urlu:

— Nu mai vomita pe pantofii mei, auzi?! Nu mai suport!

Ies din nou, mă plimb nervos prin faţa blocului, fumez o ţigară, deplîng încă o dată mizeria de care sînt înconjurat… După cîteva minute urc scările pentru a mă întoarce în casă. Însă, la primul etaj, o ţigancă, cu o pungă de seminţe în mînă, îmi vorbeşte printre dinţii înnegriţi, invitîndu-mă să cumpăr de la ea.

— Nu-mi plac seminţele, spun şi încerc s-o ocolesc.

— Atunci, insistă ţiganca, poate doreşti un pachet de gumă de mestecat, domnu’.

O prind de păr şi-i trîntesc cu patimă un pumn în figură. Ea urlă şi se rostogoleşte pe scări. Uşile de la două apartamente se deschid, iar vecinii mei se arată foarte impacientaţi. Unul coboară şi mă înştiinţează că am omorît-o pe ţigancă, iar eu încep să rîd.

— Aşa-i trebuie! De-acum încolo să-şi vîndă guma de mestecat în altă parte.

În scurt timp, alertaţi de vecini, apar doi poliţişti, iritaţi şi plictisiţi în acelaşi timp, care încearcă să-mi pună cătuşele. Soţia mea plînge, eu îi înjur senin pe oamenii legii, iar copilul meu de paişpe ani sare în mijlocul sufrageriei, la fel de stupid ca întotdeauna, bate din palme şi încearcă să cînte ceva:

— Un elefant, un elefant…

Se întrerupe, ezită cîteva secunde, aşteptînd să-şi amintească urmarea, caută din priviri cel mai apropiat perete, dă de două ori cu capul în el, apoi hohoteşte fericit şi reîncepe să dea din palme.

— Un elefant se legăna pe o pînză de…

Se opreşte brusc, tuşeşte, se apropie şi vomită pe piciorul unui poliţist.

Gîndacii
– groteşti istorii ale devenirii –

Regele

Preotul priveşte scîrbit Biblia deschisă de pe masă. Nu, nu de carte este el scîrbit, n-ar avea cum. Ci de gîndacul care se plimbă pe pagina scrisă.

Îl priveşte o vreme, păstrîndu-şi pe chip expresia de silă; îl vede oprindu-se, iar antenele i se mişcă neregulat. Gîndacul stă deasupra unui verset din… preotul se uită spre antet.

— Din patru Regi cinşpe, spune în şoaptă, citind indicaţia din capul paginii. Versetul trei'ş' trei: Acesta era de douăzeci şi cinci de ani cînd s-a făcut rege.

Preotul începe să rîdă.

— Gîndac afurisit, tot creatură a lui Dumnezeu eşti, ai? Tot creatură a lui Dumnezeu eşti! De unde ştii că şi eu am doar două'ş' cinci de ani?

Ia încetişor Biblia în mînă, avînd grijă ca gîndacul să nu simtă, apoi o închide brusc. Cu aceeaşi grijă o deschide din nou la IV Regi 15 şi citeşte versetul pe care se întind rămăşiţele gîndacului:

— Patru Regi, cinşpe cu… îndepărtează cu unghia o bucată de gîndac care acoperă numărul versetului, cu doişpe: Şi astfel s-a împlinit cuvîntul Domnului.

Preotul de douăzeci şi cinci de ani izbucneşte din nou în rîs, un rîs prostesc, copilăresc. În momentul ăsta, pe uşiţa din josul catapetesmei, intră în altar dascălul.

— Părinte, îi spune noul intrat, credincioşii au umplut biserica. Cred că e timpul să ieşiţi.

Cu Biblia ridicată în aer, preotul se holbează la dascăl. Apoi se opreşte din rîs şi îl repede:

— Da' mai lasă-mă în pace! Du-te acolo şi cîntă. Şi zi-i pălimarului să vină-ncoa'!

Dascălul iese pe aceeaşi uşiţă, nemaiîndrăznind să spună ceva.

Rămas singur în încăpere, tînărul preot priveşte în jur. De dincolo de catapeteasmă izbucnesc osanalele corului, dar părintele e preocupat de altceva. La un moment dat zăreşte ceea ce căuta. Se apropie cu Biblia în mînă şi o lasă

brusc să cadă deasupra gîndacului, zdrobindu-l. Izbucneşte într-un alt hohot de rîs, iar în biserică, printre credincioşi, acest hohot venit din altar stîrneşte rumoare.

Mulţumit, preotul reîncepe vînătoarea. În scurt timp, a treia victimă lasă o pată urîtă pe unul din pereţii altarului.

— Şi voi sînteţi creaturile Domnului, ha?! se aude de după catapeteasmă, iar printre credincioşi se stîrneşte o vînzoleală cauzată de nedumerire.

Speriat, pălimarul intră pe uşiţa din catapeteasmă. Preotul, cu un capăt al sutanei ţinut în mîna stîngă, pentru a-şi uşura mişcarea, şi cu Biblia în cealaltă, îi aruncă celui abia intrat o privire încruntată.

— Pălimare, spune, ne-au năpădit vietăţile Domnului altarul.

Omul îşi face o cruce şi rămîne într-o poziţie ţeapănă.

— Uite-l, arată părintele spre gîndacul care tocmai încearcă să se vîre sub covor. Ce păzeşti?! De ce te-am numit pălimar?

Bărbatul se duce spre gîndac şi îl calcă. Preotul se enervează.

— Cu Biblia, nu cu piciorul, pălimare. Uite, spune, şi deschide cartea la IV Regi 15:12, aici, pe urma asta de gîndac scrie: Şi astfel s-a împlinit cuvîntul Domnului. De ce naiba nu-ţi faci treaba cum se cuvine, pălimare?

Celălalt încearcă să se apere:

— Dar, Părinte, dintotdeauna au fost gîndaci aici. Nu ne-au năpădit abia acum! Însă n-aţi spus nimic pînă azi. N-am avut cum să…

— Tocmai, îl întrerupe nervos slujitorul Domnului. Dintotdeauna au fost gîndaci. Şi numai aici, crezi? Da’ la mine în sutană? Da’ în casa parohială? Cu sutana i-am dus în casa parohială!

Preotul se opreşte din vorbit şi îşi smulge sutana, trîntind-o la pămînt, sărind cu picioarele pe ea:

— Vietăţile Domnului, ai?

Sare pe haina preoţească şi rîde. Celălalt se repede şi îl prinde în braţe.

— Părinte, vă aud credincioşii!

Preotul dă din coate şi scapă din îmbrăţişarea celuilalt.

— Credincioşii? începe el să rîdă. Şi ei tot vietăţile Domnului sînt!

Dincolo de catapeteasmă, corul cîntă mai tare ca oricînd. Transpirat, dascălul ţipă cît îl ţin puterile: numeleee Domnuluuui fie lăudaaaaaat! Mulţimea de credincioşi freamătă.

După o oră, în biserică e pustiu. Oamenii veniţi pentru slujbă şi-au pierdut răbdarea şi au plecat spre casele lor, rînd pe rînd.

În dimineaţa asta, de dincolo de catapeteasmă se aud pocnituri. Şi:

— Aşa, dascăle! Bine, pălimare! Să împlinim cuvîntul Domnului!

Italianul

Nu mi-am luat nimic de citit pe tren, iar asta a fost o neglijenţă pentru care plătesc acum cu plictiseala, pentru că prietenul meu, care mă însoţeşte în călătorie, stă lungit pe locul lui, cu o carte în mînă.

— Ce bun e Kundera ăsta! îmi comunică doar, din cînd în cînd, întrerupîndu-se din lectură şi amintindu-mi că el a fost suficient de inspirat pentru a-şi lua ceva de citit.

Iar mie nu-mi rămîne altceva de făcut decît să casc, să ascult huruitul trenului şi:

— Chiar aşa de bun? să întreb.

— Îhî. Nu-ţi vine să crezi!

Apoi, din nou linişte. N-am cu cine vorbi. În compartiment nu mai este nimeni în afara noastră. Doar pe hol stă unul care citeşte Corriere della sera. Dar, tocmai cînd vreau să încep o conversaţie cu acesta, îl aud scoţînd pe gură un „Putana!" nervos, aşa că mă opresc, pentru că nu cunosc italiana. Mă opresc, deşi sînt tare curios să aflu ce caută un italian într-un vagon românesc de clasa a doua.

Curiozitatea pe care prezenţa italianului aici mi-o stîrneşte nu poate să-mi ţină însă mintea ocupată prea mult timp. Din plictiseală, scot capul pe geam şi-mi lungesc gîtul afară pentru a privi locomotiva. Noaptea dăruieşte simţului meu estetic un bun prilej de a ieşi din letargie, căci se oferă ca fundal perfect pentru scăpărările luminoase ce se produc acolo unde captatoarele locomotivei iau contact cu liniile electrice.

— Uite ce frumos! îl strig pe prietenul meu. Hai să vezi, parcă-i un foc de artificii!

Dar el e prea fascinat de cartea pe care o citeşte.

Şi-atunci nu-mi rămîne decît să remarc, tot spre folosul simţului meu estetic, casele pe lîngă care trenul trece, case ce strălucesc cîte o secundă în momentul în care explozia de artificii de locomotivă ajunge în dreptul lor, apoi se cufundă din nou în întuneric, rămînînd ca nişte picturi în tuş pe fundalul munţilor… Asta da minunăţie, îmi spun. Aşa că-l aduc cu forţa pe prietenul meu să privească.

— Uite ce frumoasă e zona asta. Americanii ar vrea să aibă aşa ceva la ei în

ţară. Casele astea ţărăneşti…

— Eşti prost? nu mă lasă el să-mi continuu ideea. Pentru asta m-ai întrerupt din citit?

Şi se întoarce în compartiment.

Nu-mi scade entuziasmul. Îl privesc complice pe italian şi îi arăt casele şi munţii. Italianul îmi zîmbeşte pe sub mustaţă, apoi se iritã brusc, scuturînd de pe mînecă gîndacul ce a căzut de pe pereţii vagonului. Şi, într-un sfîrşit, mă întreabă:

— Ce?

Un „ce“ cît se poate de românesc, dar mintea mea îl asociază rapid cu „che“-ul italian, aşa că încep să-i explic cu braţele. Şi-apoi:

— Le case e… e… il… peisaj, cum naiba-i zice…? Le case e il peisagio. Comprendre?… Ba nu, capisci?

Italianul se strîmbă.

— Da’ poţi să vorbeşti româneşte, omule, că io îs român. Ce să văd la căşile astea? Tocma’ m-am întors din Italia, să vezi acolo ce căsoaie, te pişi p-astea! Da’ m-au espulzat ăia că cică-s român şi, la ei, cine-i român îi hoţ.

Îmi arată ziarul pe care-l ţine în mînă.

— Uite-aci articolu’ în care scrie ăştia, italienii, despre mine. Adică despre grupul ăsta de români în care eram şi io. Duc ziaru’ acasă, să-l vadă maică-mea, că altfel nu mă crede. Uite ce scrie curva asta de ziaristă despre noi. Citeşte, na, că văd că ştii italienească.

Mă străduiesc să fac o traducere aproximativă unui articol de pe prima pagină a ziarului. E vorba, din cîte înţeleg, despre nişte români care ar fi avut legături cu mafia hoţilor de maşini ori ceva de genul ăsta, că poliţiştii nu au dovezi şi n-au putut să facă altceva decît să-i trimită înapoi în ţara lor… Mă rog, nu pricep eu prea multe din articol, dar mă prefac că-l citesc cu interes, din două motive: mai întîi, pentru că italo-românul care mi-a vîrît ziarul sub nas crede că ştiu italiana, iar asta mă onorează, apoi pentru că acelaşi om nu oboseşte să tot exclame:

— Vezi ce porci e italienii, vezi cum sîntem priviţi noi, românii cinstiţi, în Occident?!

Vreo jumătate de oră dau din cap compătimitor şi mă încrunt dispreţuitor în vreme ce ascult povestea faptelor execrabile ale porcilor de italieni, apoi omul mai citeşte o dată articolul, mai strigă o „Putana!“ la adresa ziaristei şi, în sfîrşit, intră în compartimentul său, nu înainte de a-mi face cu ochiul, în semn de salut.

Rămîn din nou singur cu plictiseala mea, aşa că, după puţin timp, mă întorc şi eu în compartiment.

— E chiar aşa de bun romanul? îl mai întreb o dată pe prietenul meu.

— Îhî. Nu-ţi vine să crezi, pe cuvîntul meu!

Îi zîmbesc, pentru că nu ştiu cum aş putea să-i răspund în alt mod, îl mai invidiez puţin pentru inspiraţia de a-şi lua o carte pe tren, apoi, cu capul pe palton, mă străduiesc să adorm.

Dale mozaicate

Începuseră să pună dalele acelea cu vreo două săptămîni în urmă. Eu am fost martorul acestui început. Venisem de la un interviu pentru obţinerea unui post, interviu care însă nu lăsase loc de prea multe speranţe. La specializarea mea, concurenţa era foarte mare. Şi, oricum, pînă la telefonul pe care urma să-l primesc din partea examinatorilor, în cazul fericit în care aş fi fost ales, mai era ceva vreme. Aşa că am stat atunci în faţa blocului, o oră, două, nu ştiu cît. Am stat aşa, urmărindu-i pe muncitorii care puneau dale mozaicate în viitoarea piaţă mare a oraşului.

Trecuseră vreo două săptămîni de-atunci.

Acum, în această dimineaţă, mă trezesc, ca de obicei, la ora şapte. Îmi beau ceaiul în faţa ferestrei, duc din cînd în cînd o ţigară spre buze şi, tot ca de obicei, spun:

— Da’ mai dă-o-n mă-sa de viaţă!

Ceaiul, fereastra, ţigara, da’ mai dă-o-n mă-sa, cam asta fac eu în ultima vreme, între orele şapte şi opt din dimineaţă. Şi de ce-ar fi azi altfel? Mă clatin, sorbind din ceaşcă în faţa ferestrei, mă gîndesc la fosta văduvă de la etajul inferior care, de cînd s-a recăsătorit, mă înnebuneşte cu ţipetele ei paroxistice, consumate în patul conjugal. Apoi, urmîndu-mi ritualul, renunţ la a-mi judeca vecina şi, privind spre dalele acelea mozaicate, îmi pun, aproape mecanic, întrebarea:

— Cît dracu’ au mai avansat ăştia cu lucrul?

Imediat, eliberată de imaginile fostei văduve cu libido ridicat, mintea mea începe să calculeze: „Alaltăieri puseseră patru sute treizeci de rînduri de dale, de-a lungul. Mai înainte cu o zi, aveau numai trei sute noă’ş’opt. Şi mai înainte…“.

Mă îndepărtez de fereastră, vin lîngă birou, deschid carneţelul în care mi-am făcut toate calculele cu privire la dalele aşezate de muncitori în piaţa mare a

oraşului şi:

— Mai înainte aveau trei sute şaizeci şi nouă! exclam, după ceva timp. Ce dracu'!? Într-o zi pun douăzeci şi nouă de rînduri, în alta trei'ş' două!?

Asta-i o surpriză. Dacă la început muncitorii aşezau zilnic acelaşi număr de rînduri, iată că, acum, pe măsură ce au înaintat, productivitatea muncii lor pare să fi crescut. Contrariat, cobor în stradă. În faţa mea se întinde platoul garnisit cu dale mozaicate. Încep să păşesc pe ele, numărîndu-le. După ceva timp, ajung în sfîrşit la capăt.

— Patru sute şaizeci şi opt de rînduri! mă minunez.

Observaţia asta nu poate duce decît la o singură concluzie:

— După cîte se pare, pe netoţii ăştia cineva îi mînă din spate. Probabil au o dată limită şi sînt în întîrziere. Altfel, nu-mi explic cum se face că în fiecare zi pun tot mai multe rînduri. Nu-mi explic!

Mă întorc, preocupat, cu faţa spre blocul în care locuiesc. „Ia să facem, gîndesc, un calcul sumar, avînd în vedere numai ultimele zile: ziua unu – 369; ziua a doua – 398; ziua a treia – 430; iar ieri – 468! Progres evident. Nu m-am încurcat deloc în calcule!" În drumul spre apartamentul meu păşesc încet pe fiecare rînd de dale mozaicate şi număr din nou, în şoaptă. Vreau să fiu absolut sigur că n-am greşit. Şi, o dată ajuns la capăt, îmi dau seama că n-am făcut nici o greşeală. Patru sute şaizeci şi opt. Aşa că intru în bloc şi urc pe jos cele şapte etaje. Apoi, ajuns în casă, mă dezbrac, îmi pun un halat, scutur de pe mine, apoi strivesc gîndacul care mi s-a urcat pe picior şi… Privesc ceasul. E zece.

Mă aşez, oarecum mulţumit, într-un fotoliu.

— Ce chestie! rîd. În fiecare zi, mai mult, tot mai mult!

Nişte dorinţe

Azi mi-am dat întîlnire, în parcul în care am cunoscut-o, cu cea mai frumoasă fată din oraş, prima mea iubire. Şi, nu ştiu de ce, am emoţii. De fapt, emoţiile mele sînt justificate, dar nici nu-mi trecea prin cap că ele vor fi atît de mari. Însă, iată, asta se întîmplă. N-ar trebui, poate, să fie aşa.

O recunosc de la depărtare. Hainele pe care le poartă, atît de diferite de cele în care era îmbrăcată cînd am cunoscut-o… Atunci avea o helancă pe gît, una verde, fustă în carouri, din aceea de şcolăriţă, ghete; acum poartă bluză decoltată, roşie, fustă scurtă, cizme de piele cu toc înalt. Dar, în fond, nu ştiu de ce îmi pasă. Asta contează?

Se apropie grăbită, e roşie în obraji şi pare puţin nervoasă.

— Ce vrei?! se răsteşte, imediat ce ajunge lîngă mine. Am fugit de la serviciu pentru a ajunge aici. Sper că nu ai de gînd să-mi spui ceva idiot, cum – trebuie să recunoşti – ai uneori obiceiul, ceva lipsit de importanţă…

Emoţiile îmi cresc, determinate de starea ei, mai agitată decît era de prevăzut. Parcul în care ne aflăm îşi lasă umbrele copacilor peste noi. Atmosfera, care ar trebui să fie una melancolică, nostalgică, aici, în locul în care ne-am cunoscut, devine tot mai apăsătoare. O invit, printr-un gest, să se aşeze pe banca aflată alături. Ea, tot printr-un gest, mă refuză.

— Uite, spun atunci, trăgînd aer în piept, aş vrea să discutăm despre… despre căsătorie.

— Despre căsătorie?!

Pare foarte mirată. Şi de ce n-ar fi? În fond, nu mulţi bărbaţi îşi cheamă aşa, pe nepregătite, prima iubire la o discuţie despre căsătorie.

— Mă, adaugă ea, tu glumeşti sau chiar ai de gînd să-mi vorbeşti serios?

— Serios, eliberez eu aerul din piept. Vreau să-ţi vorbesc despre căsătorie. Mai exact, aş vrea să-ţi spun ce mi-aş dori eu. Care ar fi dorinţele mele cu privire la o căsnicie.

Se aşază în cele din urmă pe banca de lîngă noi şi-şi vîră o ţigară între buze. Simte nevoia să fumeze. Din cauza surprizei. Sau a nerăbdării. Sau, cine ştie, poate din cauză că e puţin nervoasă. Mă aşez şi eu pe bancă şi-i privesc gesturile: urmăresc cu atenţie drumul brichetei spre vîrful ţigării, urmăresc cu atenţie străduinţele ei de a aprinde bricheta, urmăresc cu atenţie dispersarea primului fum slobozit printre buze. Urmăresc cu atenţie orice mă poate îndepărta de subiectul pe care trebuie să-l discutăm, dorindu-mi, în acelaşi timp, în mod ciudat, să ajungem cît mai repede la acest subiect.

— Ce-i cu…? se bîlbîie ea, după ce mai trage o dată, puternic, din ţigară. De fapt, ce vrei să-mi spui? Nu te înţeleg.

— Aş vrea, încep eu, muşcîndu-mi buzele a firească emoţie, aş vrea să-ţi spun mai întîi cum văd eu că ar trebui să fie o soţie.

— Cum ar trebui să fie o soţie!?

— Îhî.

În mintea mea se desfăşoară un plan de idei foarte întins. Unul elaborat pînă în cele mai mici amănunte. Am însă o problemă. Aici, în parcul în care ne-am cunoscut, în faţa ei, planul acesta de idei, bine structurat înainte, nu mai valorează nimic. Emoţiile se dovedesc copleşitoare, iar ceea ce eu simt că trebuie să spun nu se concretizează în cuvinte. Aşa că tăcerea devine din ce în ce mai stînjenitoare. Iar ea, prima mea iubire, dă tot mai multe semne de

nervozitate.

— Uite, îndrăznesc eu în cele din urmă, cam asta mi-aş dori: în primul rînd, ar fi drăguţ… nu… ar fi chiar de dorit ca soţia mea să nu mă înşele. Îmi dau seama că… poate e dificil…, dar cer prea mult ca ea să mă iubească doar pe mine?

— Ei, na-ţi-o bună, o aud murmurînd.

Nu ştiu ce poate să însemne acest „Ei, na-ţi-o bună“. „Ei, na-ţi-o bună, cum să te înşel?!“ sau „Ei, na-ţi-o bună, cum dracu’ să te iubesc doar pe tine?!“. Dar nu doar atît am să-i spun, aşa că nu mă opresc prea mult cu gîndul asupra intervenţiei sale. Vreau să mă eliberez de momentul ăsta pe care l-am pregătit atît de minuţios, nu mai vreau să amîn nimic. Trebuie să continuu.

— Aş vrea, adaug repede, să fie alături de mine în momentele mai grele. Ştiu că sună a cuvinte spuse în altar, dar ar fi chiar dificil ca ele să aibă justificare în realitate? Uite, să spunem… Spre exemplu, să spunem că sînt dat afară de la firma la care lucrez. Nu mi-aş dori, trebuie să înţelegi, ca dialogul ce-ar putea avea loc între mine şi soţia mea în urma acestui incident să curgă în felul următor: „Ştiam eu că m-am căsătorit cu un tîmpit, un neisprăvit, ştiam eu că nu eşti în stare să faci nimic în viaţă“; eu, încercînd să mă apăr, n-aş vrea să fiu nevoit să spun: „Iartă-mă, iubito“, iar soţia mea să-mi răspundă: „Taci, neisprăvitule! Mai ai neruşinarea să-mi vorbeşti?!“. Dimpotrivă, eu cred că ar fi de dorit ca dialogul să decurgă cam aşa: „Lasă, iubitule, că putem trece noi, împreună, peste toate astea“. Înţelegi?

Ea zîmbeşte. Şi naiba ştie dacă zîmbetul ăsta al ei e unul de aprobare sau unul de dispreţ.

— Aş vrea, adaug, ca soţia mea să facă din cînd în cînd mîncare. Nu întotdeauna, mă grăbesc s-o liniştesc, observînd rictusul aşternut pe faţa sa. Mă ştii pe mine un… din ăla, cu concepţii învechite, un retrograd? Nu sînt aşa. Aş vrea ca doar uneori să facă mîncare; alteori, bineînţeles, să fac eu… În fine, cedez, ăsta nu e chiar cel mai important aspect.

— Stai puţin, mă întrerupe ea.

Nu accept intervenţia asta. Nu pot s-o accept.

— Mai am de spus încă ceva, scuză-mă! aproape că ţip. Aş mai vrea ca soţia mea să accepte să avem copii. Vezi, ăsta-i un lucru foarte important. Mie îmi plac copiii, ţi-am spus asta vreodată? Îmi plac tare mult. Aş vrea să am copii cu soţia mea.

O văd încruntată, ceea ce, ca întotdeauna, mă sperie. Dar, în acelaşi timp, simt că mi s-a luat o grea povară de pe umeri. Pentru că, iată, azi am reuşit să-i vorbesc despre frămîntările care mă stăpînesc de atîta vreme. O văd încruntată

şi:

— Ai vrea, ai vrea, ai vrea! exclamă. Dar te-ai gîndit că, poate, eu nu aş vrea să-ţi accept condiţiile?

— Nu-s condiţii, mă apăr, nu, nu, nici vorbă. Sînt doar nişte dorinţe. Atît. Nu-i mare lucru.

— Ei bine, se strîmbă ea a refuz, eu nu le pot vedea altfel decît ca pe nişte condiţii. Şi nu-mi plac. O astfel de soţie eu nu pot fi.

Hotărîrea cu care-mi vorbeşte îmi oferă o viziune concretă a eşecului îndelung chibzuitului meu plan de idei. Şi privirea mea se opreşte din nou, mohorîtă, asupra fumului de ţigară, răzleţit printre crengile copacilor, asupra… Nu, încă nu. Poate că ar trebui să mai încerc.

— Nici măcar parţial?

— Nici, îşi curbează ea buzele a mîndrie. Nici!

Între noi se lasă din nou, stînjenitoare, tăcerea. Şi iată-ne, stînd în parc, pe o bancă, aşteptîndu-l fiecare pe celălalt să spună cîteva cuvinte. Nimic nu se întîmplă însă. Ea îşi fumează ultimul centimetru din ţigară. Eu mă uit la ea, observînd fumul gros ce-i acoperă monoton, la fiecare eliberare dintre buze, chipul. Observînd apoi că a uitat să mai scuture scrumul, care acum se lungeşte, curbează, strîmbă spre pămînt. Şi mă gîndesc la gravitaţie, ce forţă puternică este aceasta, cum leagă ea lucrurile de pămînt; şi privesc umbra ei, combinată cu umbra scrumului coroiat. În umbra asemănătoare cu cea a unui gîndac uriaş îmi pierd gîndurile. Pînă cînd ea se hotărăşte să vorbească:

— Ce facem, în concluzie? Cum rămîne cu discuţia pe care am avut-o?

Privesc în continuare umbra, care se întinde dinspre scrumul ţeapăn pînă la picioarele sale. Şi:

— Ce să facem? dau din umeri, în cele din urmă. Tu hotărăşti. Eu am vrut numai să-ţi spun.

— Un fapt e stabilit: nu pot să-ţi îndeplinesc condiţiile. Deci?

— Dorinţele.

— Ce?

— Dorinţele, nu condiţiile.

— Cum vrei. Orice ar fi ele, dorinţe, condiţii, eu n-am de gînd să le respect. Întrebarea mea e: ce facem, divorţăm?

— Nu cred că e nevoie.

— Cum zici, dă ea din mînă indiferentă.

— Nu, după cinşpe ani de căsnicie, nu mai cred că e nevoie.

Scrumul cade, soţia mea aruncă ţigara din mînă, o striveşte sub unul din

pantofi, se întoarce spre mine şi, dispreţuitoare, fără doar şi poate dispreţuitoare, mă întreabă:

— Atunci, de ce dracu’ m-ai chemat aici?

— Aşa…

— Cum adică „aşa“?! Tîmpitule, mă faci să pierd atîta timp doar… „aşa“?

— Lasă, dau eu din mînă, să nu mai discutăm.

Ea se ridică de pe bancă şi, pufnind nervoasă, pleacă spre serviciu. Iar eu, cîteva minute mai tîrziu, plec spre casă.

Omul-pasăre nu zboară azi

La noi în oraş, în luna august, îşi deschide porţile un circ mic, vîrît într-un cort de doişpe persoane. Un circ mic, care prezintă mici circării: cîinele ce se dă peste cap la comandă, papagalul vorbitor de arabă, femeia cu barbă şi omul cu faţă de taur. Totuşi, atracţia principală a acestui circ e alta. Cum, de altfel, dă de înţeles şi afişul oficial, pe care scrie, cu litere mari, de culoare roşie:

MARE ATRACŢIE MARE!

CIRCUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ UN CAZ UNIC:

OMUL-PASĂRE!

O ZI ZBOARĂ, O ZI NU ZBOARĂ.

AZI NU ZBOARĂ.

Omul-pasăre ambalează alimente la o întreprindere din oraş. În afara unei luni: august. În august, dumnealui e în concediu. În august, dumnealui organizează acest circ, cu ajutorul unor prieteni. Printre aceşti prieteni se află o femeie ce poate fi uşor recunoscută de spectatorii circului în femeia care cerşeşte în faţa bisericii, tot restul anului. Aici, în circ, ea joacă rolul femeii cu barbă. De asemenea, omul cu faţă de taur, alt prieten al omului-pasăre, poate fi recunoscut în singurul pantofar al oraşului, care lucrează la pantofărie vreme de unsprezece luni pe an.

Ambalatorul de alimente este deci, pe timpul concediului său, patron al circului şi om-pasăre. Dar, pentru că circul n-ar fi fost circ fără cîteva vieţuitoare diferite de om, tot patronul se ocupă de dresura cîinelui şi a papagalului. Astfel, pe lîngă ambalator de alimente, patron de circ şi om-pasăre, el este dresor de cîine şi dresor de papagal. De fapt, el îşi aduce cîinele cu care

copiii lui se joacă în restul anului, îl numeşte Homer-Cîine-De-Circ, în loc de Azor (cum îl strigă în rest copiii), îi pune fundă roşie la gît, îl vîră în scenă şi îl obligă să se rostogolească de vreo cinci ori. Apoi, cu mîinile încrucişate la piept, circarul aşteaptă aplauze pentru minunăţia sa de cîine.

Papagalul… Aici povestea e chiar mai simplă decît cea a transformării lui Azor în Homer-Cîine-De-Circ. Primit de circar cu mulţi ani în urmă de la un prieten marinar, papagalul n-a reuşit să înveţe decît cîteva croncănituri. Noi, locuitorii oraşului, ne prefacem că habar n-avem de povestea păsării aşa-zis vorbitoare şi, în timpul recitalului de croncănituri, nu obosim a aplauda extraordinarul talent al papagalului. Spre exemplu:

— Spune-le spectatorilor „Bine aţi venit!“ în arabă, îl pofteşte la vorbă dresorul.

— Craaah-bruum-cîrţ-truumf!

— Bine aţi venit, traduce, vesel, circarul.

Iar noi aplaudăm, pentru că nu ne dor palmele şi pentru că, oricum, neştiind arabă, nu ne e greu să ni-l închipuim pe papagal glăsuind a Şeherezada.

Totuşi, cum afirmam la început, cea mai mare atracţie a circului rămîne omul-pasăre. Acesta nu apare decît pe afiş, dar lipsa lui e perfect justificată. Afişul îl prezintă astfel: OMUL-PASĂRE! O ZI ZBOARĂ, O ZI NU ZBOARĂ. AZI NU ZBOARĂ. Şi această reclamă a fost concepută cu mulţi ani în urmă, pe cînd circul era la prima reprezentaţie de lună august. De atunci, afişul a rămas neschimbat. Nici eu, nici altcineva din oraş nu ne-am simţit frustraţi vreodată de faptul că încă nu-l văzuserăm zburînd pe deja celebrul om-pasăre. Toţi îl cunoşteam: era ambalatorul-patron de circ-dresor de papagal-dresor de cîine. Nu-l văzuserăm zburînd… Şi ce? Afişul ne minţea cu ceva? În fiecare zi vedeam scris: AZI NU ZBOARĂ! Întotdeauna rămînea ziua de mîine. Şi, dacă mîine ne duceam să-l vedem zburînd, afişul ne amintea că ne aflăm în ziua de azi, nu în cea de mîine. Mîine, îmi spuneam eu, îşi spuneau şi ceilalţi locuitori ai oraşului, mîine cu siguranţă că omul-pasăre va zbura.

Au trecut vreo şapte ori vreo cinşpe ani de cînd circul a avut prima reprezentaţie. Azi este întîi august, iar eu mă îndrept spre locul în care circarul îşi pune de obicei scena. Sînt curios. În primul rînd, sînt curios să văd ce mai face acum Homer-Cîine-De-Circ. Căci Azor, cîinele ambalatorului, a îmbătrînit şi a orbit. De asemenea, aştept s-o văd pe femeia cu barbă, căci cerşetoarea din curtea bisericii îşi acoperă, în timp ce cerşeşte, faţa cu un batic. Aşa că nimeni din oraş nu-i poate vedea barba în afara circului. Dar cel mai curios sînt în ceea ce-l priveşte pe omul-pasăre. Cu ceva timp în urmă – să fie vreo două luni de atunci? – ambalatorul a murit. A căzut de pe o scară, dar asta are mai puţină

importanţă. Ca să fiu cinstit, el nici nu mă prea interesează. Moartea lui n-a prea făcut vîlvă în oraş. Nici n-avea de ce să facă vîlvă. În fond, se întîmplase ceva cît se poate de obişnuit: murise un om, lucrător la întreprinderea de ambalat alimente. Şi atît.

Ajung în faţa scenei. Observ mulţimea strînsă şi asta mă mulţumeşte, ca în fiecare an, cînd îmi dau seama că oamenii n-au uitat să se bucure la astfel de ocazii. Intru în faţă şi mă mir. Scena este goală. Nici omul cu faţă de taur. Nici Homer-Cîine-De-Circ. Nici papagalul care vorbeşte arabă. Nici femeia cu barbă. Mă uit pe copacul pe care, anul trecut, la fel ca în ceilalţi ani, se afla afişul. Observ, încă dinainte de a mă apropia, că afişul a fost înlocuit cu altul. Vin lîngă copac şi citesc:

ÎN URMA ULTIMELOR EVENIMENTE,
CIRCUL VĂ INFORMEAZĂ CĂ ŞI-A SCHIMBAT PROGRAMUL.
SPECTACOLELE SE VOR ŢINE ÎN FELUL URMĂTOR:
O ZI DA, O ZI NU.
ASTĂZI NU SE ŢINE NICI UN SPECTACOL.

Sînt mulţumit de explicaţie, la fel cum mulţumiţi sînt şi ceilalţi oameni din jur. Nici n-aş avea de ce să fiu nemulţumit, din moment ce afişul ne anunţă, concret, că mîine vom fi martorii unui spectacol. Ştiu că acest circ este unul serios, că oamenii care lucrează aici sînt oameni de cuvînt. Aşa că, după ce dau jos gîndacul care urcă spre primele litere ale afişului, plec agale spre casă, aşteptînd ziua de mîine.

Ştef-ca

— Uite ce am visat azi-noapte: casa bunicilor, cu veranda aia care duce spre… chestia aia de fabricat ţuică; şi m-am speriat, că erau capete zvîrlite pe pereţi, acolo unde umblă pisica, lîngă pod, ştii tu, lîngă gaura aia din acoperiş, ştii tu.

Sora lui gîfîie în pat, nervoasă, încercînd să-şi povestească visul. El stă la masă, cu faţa-n palme, privind pleoştit spre Iisusul din lemn, răstignit pe crucea din lemn de deasupra patului din lemn, aşezat pe podeaua din lemn…

— Tot apartamentul ăsta e din lemn, îi spune soră-sii, de parcă n-ar şti că e nebună, apoi începe să rîdă.

Ce naiba i-a venit? Nebunia o fi contagioasă? Ce îl apucase să spună aşa, tam-nesam: „Tot apartamentul ăsta e din lemn“?

— Tot a-par-ta-men-tul e din lemn, sare cealaltă în pat, chiuind, tot a-par-ta-men-tul e din lemn, tot…

— Taci, dracului!

Ea tresare, începe să tremure şi să bolborosească ritmic:

— Ştef-ca, Ştef-ca, Ştef-ca, Ştef-ca…

Aşa face de fiecare dată cînd frate-su ţipă la ea. Pe femeie o cheamă Ştefania, el îi spune Ştefca, ea îşi spune de asemenea Ştefca, iar cînd e supărată îşi spune Ştef-ca, Ştef-ca, Ştef-ca.

— M-am săturat, în pizda mă-tii, nebuno!

Ca un cuc spurcat care şi-a greşit cuvintele: Ştef-ca, Ştef-ca.

Îi trage cîteva palme, ea urlă şi îl prinde de păr. Începe să-l scuipe, în timp ce el o scutură de haine. Tricoul i se rupe, un sîn iese la iveală şi cele trei dungi roşii, zgîrieturi făcute pe sîn cu unghiile bărbatului, îi potolesc ura. Se îndepărtează cu scîrbă, revenind la masă.

— Frăţioare, îi aude vocea potolită, după cîteva minute. Frrrrăţioare, se dezmiardă ea enervant, hai lîngă mine, să mă ierţi.

Oftează şi, încercînd să-şi stăpînească sila, se apropie de soră-sa şi o ia în braţe. Ea se leagănă în braţele lui, el o mîngîie pe cap.

— Vrei să-ţi povestesc ce-am visat?

— Îhî, mormăie, mai potolit acum.

— Am visat că eram la bunici. Tu nu erai, la început. Am intrat – eu am intrat, înţelegi? – în verandă şi erau capetele voastre acolo: bunica, bunicu', tu. Numai capetele, spînzurate de grindă. Şi-atunci l-am văzut pe păianjen! Era un păianjen, frăţioare, unul maaare, care v-a păpat pe toţi.

Începe să rîdă, distrată de imaginea pe care mintea ei bolnavă i-a vîrît-o-n vis. Iar el dă din umeri indiferent, pentru că altceva n-are ce face, şi o mîngîie mai departe pe cap.

— Ţie ţi-e frică de păianjeni? îl întreabă.

— Nu.

— Da' de ce?

— Uite-aşa. Nu mi-e frică.

O aude hohotind, sub pletele răsfirate peste întreaga faţă.

— Nuuuu, frrrrăţioare, spune în cele din urmă. Nu. Da' de ce ţi-e frică, am vrut să întreb, dacă nu de păianjeni?

— Aha… De cine anume mi-e frică, ai întrebat?

— Da, da. De cine ţi-e frică?

— De…

Se gîndeşte cîteva clipe, neştiind ce să răspundă. De cine să-i fie frică? Şi de ce să-i mai fie frică?

— De Dumnezeu, zice în cele din urmă.

— Da' de ce?

— Uite-aşa, ridică iarăşi din umeri, plictisit de conversaţie. De aia. Pentru că e mare.

— Şi-i rău?

— Îhî, acceptă fratele, dorindu-şi să încheie discuţia cît mai repede.

— Da' de ce-i rău?

— C-aşa are El chef, să fie rău.

— Da' de ce are El chef să fie rău?

Bărbatul dă din mînă a lehamite şi se ridică de pe pat. Conversaţiile cu soră-sa nu duc niciodată nicăieri, nu-l fac să simtă altceva decît gustul ăla amar pe gît, nu-l fac decît să se enerveze, să-i vină să înjure, să-i vină să omoare primul om pe care l-ar întîlni în cale. După doi ani de cînd stau împreună, nebunia femeii îl aduce şi pe el în pragul tembelismului, înstrăinîndu-l de tot ceea ce iubea înainte. Dacă mama lor n-ar fi murit, şi astăzi ar fi stat singur, departe de nesuferita de soră-sa, pe care ar fi avut-o în grijă mă-sa… Mă-sa? Era şi mama lui. Mă-sa? Da, mă-sa! Ea o născuse, ea o crescuse. Trebuia s-o omoare de mică, trebuia s-o înece în gîrlă, aşa cum se face cu căţeii mici, cu surplusul de

căţei. E o lege a naturii. Arunci surplusul, ca să poată trăi ceilalţi. Cei care nu sînt surplus. Or, soră-sa, orice s-ar zice, este un surplus. Trebuia aruncată în gîrlă de mă-sa. Da, mă-sa, nu mama! Dacă ar fi fost mamă, ar fi avut grijă ca Ştefca să nu existe în momentul de faţă. Dacă ar fi fost mamă, ar fi ştiut că odată şi odată va îmbătrîni şi va muri şi atunci toată povara va pica pe umerii fiului ei, cel sănătos, cel care n-a fost niciodată un surplus. Dacă n-ar fi existat Ştefca… Azi ar fi fost călugăr, ar fi stat în mănăstire, l-ar fi iubit pe Dumnezeu, şi-ar fi văzut de viaţa lui şi n-ar fi stat ca prostul în faţa Iisusului din lemn, blestemîndu-şi zilele şi pe soră-sa.

— Uite, am sînge, frrrrăţioare…

El se scutură de gînduri, privind sînul pe care dungile roşii şi-au accentuat conturul. Ea îşi dă jos tricoul rupt, apoi se ridică din pat şi, fără vreun sens, începe să sară cu picioarele pe tricoul aruncat în mijlocul camerei.

— Am sînge, sînge, sînge…

Frate-su se repede, o cuprinde în braţe, iar trupul gol al femeii îi stîrneşte simţurile.

— Fui, lua-te-ar naiba!

Se depărtează de ea, privind-o crucit. E totuşi soră-sa. Nebună, dar soră-sa. Sau poate că nu e. Cum nu s-a gîndit pînă acum la asta? Cum nu i-a trecut prin cap? Ea e nebună, el e normal. Şi-apoi, nici nu seamănă fizic. Ba nu… Asta-i o prostie. Trebuie să fie soră-sa, din moment ce mă-sa o crescuse. Mă-sa. Mama lui, mama ei…

Ştefca sare în continuare acolo, în mijlocul camerei. Şi-a dat jos toate hainele de pe ea, e goală, complet goală. A mai văzut-o goală. Demult, erau mici atunci. O-ho, de cîte ori a mai văzut-o! Făceau baie în rîu împreună, goi amîndoi. Ce naiba? Nebuna sare în mijlocul camerei, iar el e tot mai nervos. Da, a mai văzut-o goală. Pe-atunci însă n-avea nici sîni… Cînd i s-au mărit aşa sînii? Lui i s-a părut întotdeauna că lîngă el era aceeaşi Ştefca, nebuna, nesuferita… Soră-sa!

Se duce spre ea, o prinde în braţe şi o trînteşte în pat. Ea începe să hohotească şi-şi ridică picioarele… S-o ia naiba!

— Linişteşte-te! ţipă la ea, tremurînd de nervi. Pune-ţi hainele pe tine. Nu-i frumos!

Nebuna îşi prinde gleznele cu mîinile, depărtează picioarele unul de celălalt, le ridică şi hohoteşte.

— Nu vreau!

— Ştefca!

— Nu vreau!!!

Se urcă pe ea şi-o trage de păr. Apoi îi dă cîteva palme.

— Nu vreau, nu vreau, nu vreau!

Îi prinde, tremurînd, mîinile într-ale sale, le întinde pe pat şi o forţează să stea nemişcată…

Îşi revine abia în clipa în care simte cald acolo, jos, mai jos de burtă. Soră-sa se uită la el de dedesubt, nici o expresie pe faţa ei, nimic. Picioarele alea care l-au enervat, care se bălăngăneau prin aer, îi încolăcesc acum mijlocul. Şi îl trag, adînc, înlăuntrul ei, înlăuntrul soră-sii.

Hainele îi sînt mototolite pe podea, lîngă cele ale Ştefcăi. Cîteva momente priveşte spre grămăjoara de haine, apoi priveşte chipul celei de sub el. După care se prăbuşeşte pe trupul gol, lipindu-şi faţa de faţa femeii. Cîteva secunde, poate minute, stau aşa, cu obrajii atingîndu-se. Apoi el se ridică, încet, cu grijă, ca şi cum abia acum i-ar fi trecut prin cap c-ar putea s-o doară.

— Uite, sînge, îi arată femeia, acum în alt loc decît pe sîn, acolo, între picioare, pe cearşaf.

— Îhî, mormăie, sînge.

Apoi se îndreaptă spre masă, se aşază pe un scaun, aşa dezbrăcat cum e, îşi pune capul în mîini… O vreme rămîne aşa, neputînd să se gîndească la nimic.

— Hai să vezi, frrrrrăţioare! îl trezeşte vocea femeii la realitate.

Soră-sa, tot fără haine pe ea, stă cocoţată pe pervazul ferestrei.

— Hai să vezi!

Se ridică greoi de la masă, se apropie de fereastră, îşi face loc să privească… Iisusul din lemn, legat cu o funie de gît, atîrnă de la etaj, cîţiva metri. Ştefca învîrte de celălalt capăt al funiei, făcînd bucata de lemn să ţopăie prin aer, caraghios şi deloc dumnezeiesc, ceea ce-l face – în mod ciudat, ţinînd seama de situaţie – să rîdă.

— Pentru că-i rău, zice femeia. Uite, mie nu mi-e frică de el. Tu mă aperi de păianjeni, eu te apăr de Dumnezeu, rîde ea, fericită.

Iisusul ţopăie în continuare, haotic, pînă cînd loveşte fereastra de la etajul inferior şi o face ţăndări. Bărbatul abia apucă să o tragă pe soră-sa de la pervaz, înainte ca vecinul de dedesubt să-şi scoată capul pe geam. Bucata de lemn atîrnă încă, în dreptul ferestrei sparte.

— Ce pizda mamii voastre faceţi, idioţilor?!

Vecinul apucă bucata de lemn şi trage de ea, Ştefca scapă capătul de sfoară şi începe să rîdă, ţinîndu-se cu mîinile de burtă, fratele ei rîde, la rîndul lui, în hohote… Cel cu fereastra spartă continuă să înjure, enervat şi mai tare de hohotele venite de sus. Se apleacă pe geam, îşi ia avînt şi aruncă sculptura de

lemn spre etajul superior, blestemîndu-i pe cei doi.

În dreptul ferestrei de la etajul cinci Iisusul face cîteva tumbe în aer, apoi, atras de gravitaţie, se îndreaptă spre pămînt, trăgînd după el sfoara cu care este legat de gît.

Moise, cerşetorul

„Nu se poate ca Domnul să nu aprecieze gestul“, gîndeam, în timp ce ăla, care purta chipul lui Moise făcut de Sluter, îmi mulţumea în diferite moduri. Ca să fiu sincer, tocmai faptul că purta chipul lui Moise m-a făcut să mă apropii de el, nicidecum milostenia. Stătea aşa, sprijinit de stîlp, era strîns la mijloc cu o cingătoare, şi barba îi cădea despicată în două peste burtă, atingînd cu vîrfurile acea cingătoare împestriţată cu diverse figuri geometrice colorate. M-am apropiat – pentru că era interesantă această apariţie a bărbii despărţite în două, ce lăsa la vedere nasturii de la cămaşa pe care cerşetorul o purta – şi mi-am spus că sînt coincidenţe tare stranii pe lume. Asta pentru că în mînă ţineam un album cu imagini ale lucrărilor lui Sluter, iar pe coperta albumului, Moise copia ţinuta omului sprijinit de stîlp, lăsîndu-şi pînă şi barba din mlădieri de piatră să curgă la fel ca barba cerşetorului, pînă la cingătoare.

— Miluiţi-mă, în numele lui Hristos, l-am auzit pe Moise al meu plîngîndu-se şi, fără să mă gîndesc prea mult, am scos toate bancnotele din portofel, ignorîndu-i mîna întinsă, vîrînd banii în buzunarul de la vesta pe care o purta peste cămaşă.

„Nu se poate ca Domnul să nu aprecieze gestul meu de a da bani săracului. Cu siguranţă va vedea că nu sînt un om rău“, gîndeam, în timp ce privirea ăluia mă mîngîia de parcă îl salvasem din ghearele morţii. Apoi am pornit aşa, pe stradă, fără să urmăresc o direcţie anume, continuînd să mă gîndesc la ciudata asemănare a cerşetorului cu Moise, dar lăsînd loc, în acelaşi timp, satisfacţiei pe care mi-o oferise privirea omului. Dacă se schimbase ceva în mine, nu ştiu, mare lucru nu se putea schimba, dar felul în care ăla se uitase la mine mă făcea să mă simt mîndru. Şi-apoi, mergînd aşa, fără direcţie, pe stradă, am făcut prostia să gîndesc altceva: „Sînt un păcătos, mi-am spus, dar nu se poate ca Domnul să nu aprecieze gestul pe care l-am făcut“. Am gîndit asta şi de aici au pornit necazurile mele. Spunîndu-mi că sînt un păcătos, am simţit o undă de pioşenie trecîndu-mi corpul, de undeva de la inimă, spre gît. Fremăta acolo unda, iar mie mi-a venit să-mi spun: „Doamne, dar încă prea păcătos am rămas în faţa Ta, pentru că am afirmat că-s un om bun!“. Dacă totul s-ar fi oprit aici, n-ar fi fost nimic, probabil. Dar cînd mintea se încăpăţînează să dea drumul haotic valurilor de gînduri, nici un dig nu mai rezistă. Unde mai pui că eu,

impresionat cum eram şi îmbătat cu iluzia virtuţii de către unda de pioşenie, nici nu m-am prea ostenit să pun vreun dig în calea gîndurilor. Aşa că, imediat ce mi-a trecut prin minte ideea că încă prea păcătos sînt în faţa Lui, m-am trezit zicînd în şoaptă:

— Doamne, dar şi recunoscînd că sînt un prea păcătos, sînt de fapt un ipocrit. Pentru că am recunoscut asta doar spre a te convinge pe Tine că mă căiesc.

O clipă am făcut prostia să cred că este suficient. Da' de unde! Gîndurile mele, pornite într-o goană nebună după sinceritate, s-au făcut ghem într-o revoltă, exclamînd: „O, Dumnezeule, dar chiar şi cu această aşa-zisă recunoaştere a lipsei mele de sinceritate, tot ipocrit mă dovedesc, căci, afirmînd că nu sînt sincer, mai nesincer sînt, căutînd să Te păcălesc!". Ajuns aici, recunosc, am avut un moment tentaţia de a renunţa, şi chiar am fost gata s-o fac, cînd o fărîmă de gînd, rătăcită aiurea prin cutia mea craniană, a şoptit: „Dacă, recunoscînd că am încercat să Te păcălesc, n-am făcut altceva decît să Îţi arunc praf în ochi, abia acum încercînd adevărata păcăleală?". Şi, de-aici încolo, caruselul a pornit. O groază de cugetări înlănţuite într-un şir monoton crescător m-au făcut să ajung spre seară acasă într-o stare greu de descris şi, deschizînd uşa apartamentului meu, să ţip, într-un acces de căinţă desăvîrşită:

— O, Doamne, un ticălos sînt, un înşelător, păcate împotriva Duhului Sfînt fac eu, nefericitul tău rob!

Apoi, trîntit în fotoliu, am avut ocazia să constat că mintea mea s-a lăsat furată de joc, căci a formulat următoarea idee: „Afirmînd că eşti un ticălos, un înşelător, un păcătos împotriva Duhului Sfînt, n-ai urmărit decît să Îl faci pe Dumnezeu să creadă că, de fapt, nu eşti, nu-i aşa?".

Jumătate din noaptea ce a urmat am făcut eforturi supraomeneşti să-mi conving mintea să-şi vadă de treabă. Adică să gîndească ceva mai terestru, mai omenesc. Am încercat diferite metode. Mai întîi, mi-am pus mintea să repete de cîteva ori scorul meciului de fotbal pe care îl văzusem cu o zi înainte şi în care echipa mea favorită cîştigase. Pentru cîteva secunde, mintea s-a conformat. „2-0, 2-0, 2-0, 2-0", s-a făcut auzit, ca un ecou, scorul, apoi, tot mai îndepărtat: „2-0, 2-0… dar ce fac? – cred oare că-L păcălesc pe Dumnezeu prefăcîndu-mă interesat de un scor, cînd de fapt eu nu vreau decît să-mi ascund laşitatea de a nu recunoaşte că-s un ipocrit?". Supărat, i-am tras o înjurătură minţii mele, una stupidă, ceva de genul: „…mă-tii de minte!", apoi am spus, şi mai stupid, însă oarecum binefăcător, cu voce tare:

— Dar mintea are mamă?

Cum un gînd se zbătea năuc, încercînd să readucă vorba despre Dumnezeu,

m-am încruntat, concentrîndu-mă asupra mamei minţii, repetîndu-mi de cîteva ori, în ciuda imbecilităţii ei, întrebarea spusă cu voce tare. Fără rezultat de durată. Căci fiica mamei la care mă gîndeam s-a plictisit în scurt timp de rolul de disc stricat pe care îl juca, aşa că a trecut din nou la obsesia ei.

Timp de jumătate de noapte, spuneam, am încercat diferite metode. O vreme m-am uitat la televizor şi totul părea să se îndrepte spre un binemeritat sfîrşit cînd, blestemată inspiraţie, am schimbat canalul şi am descoperit imagini dintr-un film documentar despre Moise. M-am vîrît sub duş mai tîrziu, dar apa s-a oprit după ce a apucat să-mi ude doar jumătate de corp, iar eu am tras concluzia că aici e răzbunarea Celui de Sus, mîniat pe mine pentru că încercam să tratez cu indiferenţă o problemă atît de gravă, cum era cea a gîndurilor din spatele gîndurilor.

În fine, după ce mi-am petrecut jumătate de noapte chinuit de motivul „Dar, dacă…?“, nu ştiu cum, prin ce minune – în faza dintre veghe şi somn am gîndit asta – bunului Dumnezeu I s-a făcut milă de mine şi mi-a închis mintea într-un somn mult aşteptat. Cu vise însă. Şi primul vis a început cu fraza aceasta: „Nu cumva am gîndit că bunului Dumnezeu I s-a făcut milă de mine şi mi-a închis mintea într-un somn mult aşteptat tocmai pentru a-L face să-şi închipuie că eu chiar cred că Lui I s-a făcut milă de mine şi mi-a închis mintea într-un somn mult aşteptat?“.

***

M-am trezit în după-amiaza următoare chinuit, după un somn mult aşteptat, dar cu diverse coşmaruri. Şi, cum simţeam că mă pasc iarăşi nişte cugetări dintr-acelea profunde, teribil de asemănătoare cu cele din ziua precedentă, mi-am zvîrlit fără ezitări pijamaua pe jos, am pus pe mine primele haine ce mi-au fost la îndemînă şi am ieşit din casă. Îmbătîndu-mi mintea cu triluri vesele, lăsînd gîndurilor mele posibilitatea să treacă în revistă toate cîntecele pe care le cunoşteam, de la „Deşteaptă-te, române“, pînă la „Priviţi, privighetoarea cîntă şi liliacul a-nflorit“, am străbătut în marş distanţa dintre casa mea şi locul în care cu o zi înainte stătuse acel Moise al lui Sluter sprijinit de stîlp. Fără să ştiu din ce motiv, îl căutam pe cerşetor, sperînd ca el să-mi devină binefăcător de astă dată, sperînd ca el să mă scape de vălmăşagul cugetărilor. Stîlpul nu mai oferea însă sprijin pentru nimeni, Moise îşi găsise un alt loc unde să-şi expună barba sa despicată. Aşa că, urlînd pe note muzicale în minte un „Trei culori cunosc pe lume şi liliacul a-nflorit!“ – între timp versurile se amestecaseră şi formau compoziţii din cele mai ciudate, dar care îşi făceau datoria de ocupant al

minţii –, am pornit în căutarea cerşetorului. Luînd metodic la rînd mai întîi bisericile pe care le cunoşteam – aici am avut mari probleme cu noi unde de pioşenie, dar efortul trebuia făcut, căci cerşetorii iubesc bisericile –, apoi toate colţurile de stradă, am avut bucuria să descopăr, după cîteva ore, bătută de vînt în faţa unui bar, barba despicată a omului meu. Fericit, mi-am exprimat sentimentele năvălind asupra cerşetorului, luîndu-l în braţe, făcînd o piruetă de vals cu bietul bătrîn. Ăsta, după ce, de spaimă, mi-a tras un pumn, a început să urle:

— Hoţii, tîlharii, săriţi, hoţii, tîlharii!

Cei chemaţi să sară au trecut mai departe nepăsători pe stradă, dar pentru mine strigătele lui au avut efect. L-am lăsat uşurel pe bătrîn jos, s-a aşezat în fund apărîndu-se de mine cu mîna ridicată, eu mi-am cerut iertare, ăsta a pornit să plîngă, eu l-am mîngîiat pe cap, i-am mai cerut o dată iertare şi, în fine, m-am aşezat alături de el. Am stat aşa, aşezaţi, fără să ne spunem nimic, pînă cînd Moise a întrebat, încă înfricoşat:

— Ce vrei de la mine?

Şi abia acum, auzindu-l pe el chestionîndu-mă, am ajuns şi eu să-mi pun o întrebare cu privire la scopul pentru care l-am căutat.

— Am nişte gînduri, am spus, în încheierea unui moment de goană după răspunsuri.

— Şi eu, a îndrăznit după cîteva secunde omul, am nişte gînduri. Dar ce vrei de la mine?

Am stat aşa, privindu-l fără grai o vreme, am dat din umeri, am început să rîd şi i-am zis:

— Dracu’ ştie!

A rîs şi el, strîmbîndu-şi buzele iţite cumva de sub barbă, a dat şi el din umeri, mai apoi. Iar eu m-am ridicat, mi-am cerut pentru a treia oară iertare şi m-am îndepărtat. „Ce dracu’ voiam de la bietul om?“, m-am întrebat. Am făcut drumul pînă acasă gîndindu-mă doar la scena aceea stupidă, iar cînd am intrat pe uşă am făcut observaţia aia de toată frumuseţea – s-o ia naiba de observaţie! –, anume că, tot drumul, n-a mai fost nevoie să cînt „Priviţi, privighetoarea“. Atît mi-a trebuit. Toate gîndurile despre Dumnezeu au năvălit cu veselie asupra mea şi, pe cînd dădeam aiurea din mîini încercînd să scap de ele, am simţit unul puternic instalîndu-mi-se în creier: „Doamne, ce urît am vorbit în ultima vreme: am pomenit numele ăluia, opusul Tău, îngerul căzut!“. O dată pusă prima verigă în lanţ, el a început să se dezvolte: „Căinţa mea, regretul meu că am pomenit numele ăluia nu vin oare din dorinţa ca Tu să vezi că eu mă căiesc, că

regret?“. Apoi: „Spunînd că-s vinovat de falsă căinţă, nu fac altceva decît să încerc să Te conving că mă căiesc pentru falsa mea căinţă, preamilostive Doamne“. Măcar de n-aş fi gîndit ultimele două cuvinte! „Dar de ce am spus: preamilostive Doamne? Oare nu ca să Te linguşesc?“, a continuat dialogul meu interior cu Acela. Fireşte, pînă după miezul nopţii liniştea m-a ocolit. Gîndurile mele nu s-au lăsat amăgite de nici un cîntec, de nici un tril. Iar somnul care mi-a fost dat în cele din urmă mi-a fost încărcat cu acelaşi tip de coşmaruri ca şi în precedenta noapte.

***

Pe la amiază m-am trezit mai obosit decît am fost vreodată la vreo trezire de-a mea. Am aprins o ţigară, stînd aşa, pe pat, în pijama, cînd albumul de Sluter mi-a atras atenţia. Chipul lui Moise, chipul cerşetorului meu, împietrit, arunca priviri din cele mai pline de înţelesuri spre mine, aşa că, deodată, cutremurîndu-mă, am aruncat pijamaua pe podea, m-am îmbrăcat şi am ieşit pe uşă în mare grabă, convins fiind că, de astă dată, voi putea să vorbesc cu omul acela, voi avea ce să-i spun. Tot drumul pînă în faţa barului unde l-am întîlnit a doua oară m-am gîndit la politică şi la soarta ţării, mai ales acum cînd liberalii îşi dovedesc slăbiciunea, iar foştii comunişti, „porcii de foşti comunişti“, se dovedesc puternici, cîştigînd electoratul de partea lor, electorat care se lasă păcălit de promisiuni, iar promisiunile sînt deşarte, că dacă începe războiul nimeni n-o să ne bage în seamă, indiferent dacă ni se promite, uite ce face NATO, biet popor român condus de comunişti cu faţă umană… Am oprit amalgamul de gînduri impuse, în momentul în care am observat că sînt în faţa barului. El, cerşetorul, nu era. Aşa că am luat la rînd toate bisericile pe care le cunoşteam – noi ispite spre pioşenie! –, am ajuns apoi în gară, în parcuri, la colţuri de stradă. Nimic. „Dacă s-a îmbolnăvit?“, m-am întrerupt eu o clipă din judecat soarta patriei în acest crunt sfîrşit de mileniu. „Dar dacă a murit?“, am cugetat imediat, speriat. „Dacă cerşetorul a murit şi mă lasă în mijlocul vălmăşagului de gînduri, eu ce mă fac?“ Foarte curînd, am devenit din nou preocupat de destinul poporului aflat la răscrucea dintre comunism şi democraţie şi m-am îndreptat amărît spre casă. Am văzut barba aceea turnată în două şuviţe groase, acolo unde o văzusem întîia oară. Adică atîrnînd de chipul bătrînului, care revenise la locul lui de lîngă stîlp. Bucuria ce m-a cuprins am ţinut-o în frîu de astă dată. M-am apropiat de om, cu paşi înceţi, l-am salutat cu respect, el mi-a răspuns:

— Miluiţi-mă, în numele lui Hristos, apoi m-a recunoscut şi a dat să plece.

L-am reţinut cu blîndeţe, prinzîndu-l de mînă şi, în momentul în care lacrimile au început să-i curgă pînă-n barbă, l-am mîngîiat pe cap. În clipa următoare, m-am sprijinit de stîlp, alături de el.

— Ce vrei de la mine? nu s-a putut abţine sărmanul.

M-am scărpinat în cap, preocupat, nu ştiam cum să încep.

— Uite ce vreau, am început, în cele din urmă. Eu am nişte gînduri.

— Şi eu, a îndrăznit cerşetorul, am nişte gînduri. Totuşi, ce vrei de la mine?

Din nou m-am scărpinat în cap.

— Păi, uite, sînt nişte gînduri din spatele gîndurilor. Totul a început în momentul în care ţi-am dat ţie nişte bani. Mi-am zis atunci că am făcut un gest frumos în faţa lui Dumnezeu. Apoi, vorbind cu Domnul, mi-am spus că nu-i frumos să pomenesc despre gestul meu frumos. Imediat după asta, am ajuns să mă acuz de falsitate, înţelegi?

Omul mă privea ca pe un nebun.

— Ce nu înţelegi?! m-am răstit, deodată. Ideea e că, orice gînd de pioşenie îmi vine, apare îndată altul, care-l pune pe primul la îndoială!

— Înţeleg, înţeleg, a dat repede din cap Moise al lui Sluter. Şi eu cum te pot ajuta?

L-am privit întrebător, „Ce dra… oare, m-am corectat rapid, ce oare vrea să spună cu asta?“. Apoi mi-am dat seama că, deşi cînd mă trezisem ştiusem ce aveam să-i spun ăstuia, nici un moment nu-mi trecuse prin minte cum ar trebui să mă ajute. Aşa că am dat din umeri, am început să rîd şi i-am zis:

— Cine ştie!?

A rîs şi el, strîmbîndu-şi buzele iţite cumva de sub barbă, a dat şi el din umeri, mai apoi. Şi-a spus, zîmbind:

— Nu tu trebuie să ştii?

Eu am dat din umeri în continuare, păstrînd şi zîmbetul, am dat din umeri şi am plecat, fără să mai privesc în urmă. Ajuns acasă, mi-am împăturit frumos hainele, zîmbind încă, „Ce ciudat trebuie să-i fi părut ăluia“, am vorbit eu cu mine însumi, „Şi nici măcar nu i-am cerut iertare“, am adăugat. „Săracul om, cu siguranţă că l-am speriat. Nu cumva o fi crezut că vreau să-l bat? Sper că nu, eu n-aş face asta! Domnul nu m-ar ierta. Dar de ce am spus că Domnul nu m-ar ierta? Nu cumva ca să-L fac să înţeleagă că sînt un om bun, care n-ar face aşa ceva niciodată? Dar de ce sînt aşa sincer în faţa Lui? Nu cumva ca să-mi aprecieze sinceritatea şi să-mi asigure un loc în Rai? Dar acum, acum de ce am fost şi mai sincer?“

Deşi în ziua următoare urma să revin la serviciu, iar eu nu-mi terminasem planul de lucru, n-am putut să mă gîndesc la altceva, pînă mult după miezul

nopţii. „Ipocritule!“, îmi urlam. „Ipocritule care te faci ipocrit doar ca să-L păcăleşti pe Dumnezeu!“, îmi ţineam, cu un alt gînd, isonul. „Ipocritule care recunoşti că te faci ipocrit ca să-L păcăleşti pe Dumnezeu, doar ca să-L păcăleşti şi mai tare!“, continuam.

Politica nu m-a mai ajutat la nimic. Nici versurile recitate, nici scorul vreunui meci. Iar cînd am adormit, se lumina de ziuă.

***

M-am trezit după vreo cinci ore de somn, cu senzaţia urîtă că trebuie să inventez o minciună pentru a-mi scuza absenţa de la serviciu. De aici, de la gîndul că trebuie să inventez o minciună, celelalte gînduri vinovate şi-au pornit dansul. Aşa că am rupt pijamaua de pe mine, am îmbrăcat o pereche de pantaloni de casă, mi-am pus o şosetă roşie şi una neagră, am aruncat pe umeri o şubă, deşi soarele strălucea puternic în ferestre, şi, în papuci de casă, am alergat spre stîlpul lui Moise. Cerşetorul nu era acolo. Alte cinci ore am umblat năuc prin oraş, pierzîndu-mi un papuc într-o baltă, lepădînd şuba pe o bancă fiindcă îmi era prea cald, obsedat fiind să îl găsesc pe Moise. Mintea mea nu mai voia să se lase ocupată cu nimic altceva decît cu gîndurile înlănţuite, care deveniseră o obişnuinţă prea puternică deja. Spre seară, obosit, după ce luasem la rînd toate bisericile, barurile, colţurile de stradă pe care le cunoşteam, m-am oprit într-un ultim parc şi m-am aşezat, aproape plîngînd, lîngă un copac. Am stat aşa un timp, cu capul în mîini, luptîndu-mă cu sinceritatea gîndurilor mele, pînă cînd doi poliţişti m-au luat de sub braţe şi m-au vîrît într-o dubiţă. N-am spus nimic, eram prea uimit. Abia văzîndu-mă în maşină, încadrat de cei doi oameni ai legii, am reuşit să îngaim, şoptit:

— Cu ce-am greşit?

Ăia s-au privit zîmbind, apoi m-au privit pe mine, dispreţuitor, iar unul mi-a spus:

— Curăţăm oraşul de cerşetori.

Mintea mea, eliberată pentru cîteva momente de gîndurile acelea, a făcut imediat conexiunea: „De asta, deci, nu l-am găsit nicăieri pe Moise al meu!“.

— Ce coincidenţă! am exclamat, bucuros. Şi eu, ca şi voi, mă aflam în căutarea unui cerşetor.

Ei şi-au dat coate, nu ştiu de ce, iar acela care-mi vorbise prima oară a glumit:

— Oi fi vreun poliţist deghizat.

Gluma lui m-a bine dispus, „Uite un poliţist cu simţul umorului dezvoltat“,

am cugetat, apoi, zîmbind cu simpatie, m-am adresat convorbitorului:

— Nu, nu sînt. Să vedeţi, eu am nişte gînduri…

— Are gînduri, a spus acela, spre colegul său.

— Uite, bă, că şi ăştia au gînduri, şi-a făcut auzit glasul şi celălalt.

— Da, nişte gînduri, am continuat. Primul gînd e aşa: Doamne, sînt vinovat în faţa Ta. Al doilea e cam aşa: De ce am spus că-s vinovat, Doamne, nu ca să Te conving pe Tine că-mi regret vinovăţia? Al treilea: Dar de ce am spus că…

— Stai aşa, mi-a pus mîna pe umăr poliţistul cu simţul umorului dezvoltat. Cerşetoria nu-i un delict chiar aşa grav. O să stai o zi, două, la secţie, apoi ţi-or da drumul. Aşa că nu trebuie să te prefaci nebun.

Am crezut că nu l-am înţeles prea bine. Apoi, brusc, mi-am dat seama că mă aflu totuşi în maşina poliţiei. Care, bineînţeles, mă va duce la secţie, unde în altă parte? La secţie, spunea acela, voi sta două-trei zile. De ce? Tot acela spunea ceva de cerşetorie. Cerşetorie?!

— Cerşetorie?! am exclamat.

Amîndoi au dat din cap afirmativ.

— Doar nu cumva…? Ei, la naiba, doar nu credeţi că…? Eu, cerşetor?! Domnilor, eu nu-s…

— Nimeni nu-i, cînd este prins, a dat din mînă cel care fusese mai tăcut.

— Aşa-i, nimeni nu recunoaşte, a spus şi celălalt. Acum hai, coboară, am ajuns.

Maşina se oprise, aşa că am coborît, deşi n-aş fi vrut s-o fac. Dar n-avea rost să rămîn în dubiţă şi, în plus, mă îndoiesc că cei doi ar fi fost de-acord să rămîn.

***

În sala aceea mare, cu televizor urcat pe o policioară, vreo cincizeci-şaizeci de oameni îmbrăcaţi în haine ponosite stăteau la mese. Cînd filmul, care era un documentar despre cerşetori, despre aspectul urît pe care-l dau oraşului şi despre focarele de infecţie pe care ei le reprezintă, s-a sfîrşit, luminile s-au aprins şi un om al legii a întrebat cu voce tare:

— Cîţi dintre voi nu ştiu să citească?

S-au ridicat aproape jumătate din cei care se aflau în sală, iar poliţistul i-a încolonat, ducîndu-i în altă parte.

— Vouă, le-a spus acelora, o să vă citească alţii procesul-verbal, ca să-l semnaţi. Măcar să-l semnaţi ştiţi? Apoi, spre noi, ăştia care rămăseserăm în sală: voi citiţi hîrtiile de pe mese, apoi semnaţi-le. Fiecare să-şi semneze hîrtia

pe care e trecut numele lui, aveţi grijă!, şi a plecat.

După ce în sală n-a mai rămas nici un poliţist, m-am ridicat, căutînd cu privirea barba aceea de Moise al lui Sluter. Undeva în faţă, bătrînul meu stătea aplecat asupra foii sale de hîrtie. M-am apropiat, fără să mă observe. L-am salutat cînd am ajuns în faţa lui, iar ăla s-a îngălbenit, am reuşit să văd asta, în ciuda bărbii care-i acoperea jumătate de faţă.

— Şi aici…?, a bîiguit el. Ce vrei de la mine?! a ţipat şi, în momentul următor, cu o sprinteneală demnă de apreciat, ţinînd cont de vîrsta pe care părea s-o aibă, a început să alerge peste mese, stîrnind vînzoleală între cerşetori.

L-am prins destul de greu, într-un colţ al încăperii, iar el s-a făcut mic, apărîndu-se de mine cu mîna ridicată în faţa chipului.

— Nu eu, ci tu trebuie să ştii cum să mă ajuţi! am ţipat la el. De la tine a pornit totul, tu trebuie să sfîrşeşti povestea asta.

Lui Moise i-au dat lacrimile:

— Nu ştiu, a spus printre hohote de plîns, lasă-mă în pace, nu ştiu. Apoi, plîngînd şi mai tare, a scos din buzunar cîteva bancnote: Ţine, şi lasă-mă în pace! Mi-ai dat mai mult? Ia toţi banii, numai lasă-mă în pace! Ce vrei de la mine? Spune, ce dracu’ vrei de la mine?

Am luat banii, fără să-mi dau seama de ce, speriat probabil de reacţia lui. Am luat banii şi i-am vîrît în buzunarul pantalonilor mei de casă, apoi am dat din umeri şi am început să rîd.

— Habar n-am, i-am spus. Nu ştiu ce dracu’ vreau de la tine.

A început şi el să rîdă, strîmbîndu-şi buzele iţite cumva de sub barbă, apoi au început şi ceilalţi să rîdă, mai întîi încet, pe urmă tot mai tare, fiecare strîmbîndu-şi buzele iţite cumva de sub bărbile lor. Aşa, uitîndu-mă la ei cum rîdeau, am gîndit: „Uite, toţi seamănă acum cu Moise al lui Sluter, toate bărbile sînt lungi pînă la cingători, toate sînt despărţite în două, lăsînd la vedere nasturii de la cămăşile lor murdare“. Şi-am rîs şi mai tare, dîndu-mi seama că răspunsul era la mine, de mai multă vreme, doar că mintea mea, proasta mea minte, refuzase să-l formuleze. Acesta era răspunsul: eu nu cerşetorului rezemat de stîlp îi dădusem bani, ci lui Moise acela, imaginii lui Moise acela. Şi rîsul se revărsa din mine în valuri, aşa că i-am înapoiat cerşetorului meu banii, mai puţin suma pe care i-o dădusem întîia oară. N-avea rost să-i las lui acea sumă, din moment ce toţi semănau cu Moise şi toţi meritau în aceeaşi măsură banii. Aşa că am băgat bancnotele în buzunarul pantalonilor mei de casă şi, atunci, un gînd pervers s-a furişat în mintea mea: „Vezi, Doamne, ce bun sînt! I-am înapoiat cerşetorului banii lui, deşi puteam să-i păstrez eu, căci mi-i dăduse“. Am încremenit cu zîmbetul pe buze, în aşteptarea gîndului următor. Nimic.

„Hai, mi-am spus, gîndeşte: sînt un păcătos, afirmînd că sînt un om bun.“ Am aşteptat să gîndesc asta. Nimic. Gîndul din spatele gîndului nu mai apărea. Aşa că, satisfăcut, m-am îndreptat spre locul de la masă şi, fără să mai citesc acel proces-verbal pe care era trecut numele meu, mi-am pus semnătura. În mod clar, indiferent de acuzaţiile care mi se aduceau, puteam să afirm fără griji, o dată pentru totdeauna, că sînt un om bun.

Un om obişnuit

O privi prin rochia de satin roz, era seară şi ea se îmbrăcase special în rochia aia de satin roz, ca atunci cînd fuseseră la dans, şi-apoi intraseră în catedrală şi dansaseră chiar acolo, printre icoane; dar asta se întîmplase demult, nici măcar nu se putea spune că asta se întîmplase înainte de accident, căci între acea seară şi accident se interpuneau mulţi ani. Cu siguranţă, prea mulţi. Pierduse şirul lor şi, de fapt, nici nu se străduise să ţină numărătoarea. Era prea bătrîn pentru asta.

— La mulţi ani, dragul meu.

Îl sărută, îl mîngîie pe creştet şi-l puse să sufle în tortul mic, cu cremă de ciocolată, în care era vîrîtă o singură lumînare.

— N-ar fi încăput şaizeci şi patru de lumînări, aşa că am pus doar una, simbolic, rîse ea.

Acelaşi lucru i-l spusese fix cu un an în urmă, mă rog, nu chiar acelaşi lucru, atunci ea a zis: „N-ar fi încăput şaizeci şi trei de lumînări, aşa că am pus doar una, simbolic“. Poate ceva de genul ăsta i-ar fi spus şi în urmă cu doi ani, dacă aniversarea de-atunci ar fi avut loc după accident. Însă cu doi ani în urmă ei fuseseră la restaurant, la vremea aceea el putea să meargă, şi nici măcar nu comandaseră tort, ci doar nişte specialităţi, risotto şi icre negre parcă, era o zi importantă, aşa că îşi permiteau extravaganţe culinare într-un restaurant de lux. Şi ea, ca şi acum, purta rochia asta veche, dar încă elegantă, de satin roz.

El o privi dincolo de rochie şi observă că sînii ei nu mai semănau cu două jumătăţi de măr mare, pîrguit. Dar asta ştia de mult timp, observaţia asta o mai făcuse şi altă dată. Şi totuşi, pentru că era ziua lui, iar ea nu trebuia să bănuiască nimic, îi spuse:

— Eşti încă frumoasă.

Soţia lui îşi curbă buzele a cochetărie, apoi îl privi mustrător.

— Încă?

— Hai să nu facem caz dintr-un cuvînt, spuse el ursuz, neluînd în seamă tonul jucăuş cu care nevastă-sa îşi rostise mustrarea. Hai să o lăsăm baltă, era de fapt un compliment, o ştii prea bine.

Femeia oftă şi căută cu privirea în jur.

— Am uitat să aduc cuţit şi farfurioare pentru tort.

Se ridică de pe pat şi ieşi din cameră. Imediat ce rămase singur el îşi sprijini braţele de marginile scaunului şi se propti cu putere în picioare. Tot corpul îi fu cuprins de tremur, dar se ţinu aşa, sprijinit în picioare, cîteva secunde, apoi începu să răsufle greu şi se afundă în scaunul moale, îşi lăsă capul pe spătar şi rămase cu privirea aţintită în tavan.

— Măcar azi, îi spuse femeia după ce reveni din bucătărie, ar fi bine să te gîndeşti la lucruri frumoase. Mai sînt şi motive de bucurie, să ştii.

— Da?! păru el că se minunează. Care?

— Doctorul a spus că sînt şanse de vindecare, ştii bine. A spus că o să te poţi mişca din nou. Numai să urmezi tratamentul. O să ne plimbăm iar. O să mergem prin parcuri, la restaurant, o să dansăm chiar. Îţi aminteşti ziua în care… eram în muzeu, în palatul ăla cu dale de marmură albă pe jos şi mi-ai spus…

— Iar încerci să mă înveseleşti cu amintirile tale?

— Ale noastre. Sînt amintirile noastre. Erai emoţionat, pentru că te aflai într-un loc cu rezonanţă istorică, mi-ai spus atunci că viaţa merită trăită măcar pentru plăcerea de a păşi într-un asemenea palat, de a călca pe urmele celor care au făcut istoria. Nu tu spuneai toate astea? Unde-i optimismul tău de-atunci? O să mai poţi merge, o să putem vizita alte locuri, îţi promit eu asta.

Totdeauna fusese pasionat de istorie şi, înainte de accident, vizitase împreună cu soţia sa toate monumentele din ţară… Dar nici n-avea rost să se gîndească la asta, ce-i venise femeii ăsteia să-i vorbească despre toate prostiile cărora el aproape că îşi dedicase viaţa?! În fond nu erau toate decît nişte prostii.

— Uită-te la mine! urlă el. Ce dracu’ vezi?! Spune-mi, ce dracu’ vezi?!

Renunţă să se stăpînească, deşi cu puţină vreme înainte chiar el hotărîse că trebuie să pară mai vesel. Tocmai de asta îi făcuse un compliment soţiei sale, pentru a părea că este bine dispus, pentru ca ea să nu-şi închipuie cine ştie ce.

— Un om obişnuit, răspunse ea repede. Aflat într-o situaţie mai grea pentru moment, dar, în cele din urmă, un om obişnuit.

— Asta vezi? Ei, atunci află că, din cînd în cînd, oamenilor obişnuiţi li se face lehamite să mai viseze că vor păşi pe dale de marmură din nu ştiu ce palat, pricepi? Asta e, li se cam face lehamite!

Îşi aprinse o ţigară şi cîteva minute o ţinu în mînă aşa, aprinsă, fără să tragă vreun fum, pînă cînd scrumul se încovoie să cadă. Atunci îi ceru femeii o scrumieră.

— Să nu ne mai enervăm, spuse. Hai să nu ne mai enervăm azi, n-are rost.

Scutură scrumul în scrumiera albă de porţelan şi începu să se joace cu mucul de ţigară; îl folosi ca instrument de desenat, aşa făcea de obicei cînd era

supărat: desena cu mucul de ţigară pe fundul scrumierei, fundul acoperit de tutun ars. Dar nu desena orice, nu desena la întîmplare, ci, invariabil, trasa două linii pe care le intersecta la mijloc, un fel de cruce ivită din scrum, migălos construită, cu un contur aproape perfect. Căpătase îndeletnicirea asta oarecum macabră în ultimul an şi jumătate, de cînd se afla în scaunul său de invalid, şi nu şi-o explica în nici un fel. Nici nu se gîndise să şi-o explice, pentru că n-o făcea niciodată ca vreun simbol al stării sale, nu se considera un crucificat, ei, Doamne, gîndul ăsta ar fi fost unul caraghios… Totuşi, dacă se gîndea mai bine, ar fi putut să se considere un crucificat, dar asta mai degrabă înainte de accident decît după.

Îl întrerupse din gînduri soţia sa.

— Trebuie doar să avem răbdare. Nu să ne enervăm, ci să avem răbdare. Şi o să vezi, în curînd o să te sprijini pe picioare. Mai întîi vei umbla prin casă, iar eu o să fiu lîngă tine să te sprijin. Pe urmă, într-o zi o să-mi faci o surpriză. „Iubito, o să-mi spui, azi mă duc la barul lui Nuţu.“ Şi o să te dai jos din pat, o să cobori cele trei etaje pe picioarele tale, n-o să iei liftul, ci o să cobori pe picioarele tale. În barul lui Nuţu o să intri nepăsător şi o să ceri o votcă, iar el, Nuţu…, începu să rîdă, el, Nuţu, cu faţa aia a lui, cu rînjetul ăla de porc vesel…

El zîmbi.

— Toată faţa lui seamănă cu un rît de porc, se trezi implicat în fantezia neveste-sii. Mai ales de cînd are chelie. Îl ştiu pe Nuţu de cînd era tînăr şi barul îi aparţinea lui taică-său, încă nu veniseră comuniştii. Tu nu-l ştii, tu n-ai copilărit în zona asta. Cînd l-au făcut comuniştii pe Nuţu gestionar la barul lui taică-său, noi încă nici nu eram căsătoriţi. Şi acum, uite, omului i-a căzut părul, are chelie şi arată ca un porc vesel.

Rîseră amîndoi. Bărbatul se scărpină în cap şi observă, cu oarecare insatisfacţie, că încă sînt momente în care uită de toate şi se simte bine. Dar momentele astea nu ţin prea mult, îşi spuse. Femeia îl mîngîie iarăşi pe cap – gestul ăla matern care o făcea tare nesuferită uneori.

— Nu mă mai mîngîia pe cap, se revoltă el, însă vocea îi era calmă, lipsită de orice urmă de nervozitate, aşa că se simţi obligat să explice: Mă simt aşa, ca un copil neajutorat şi asta nu-mi place.

Dar, de fapt, asta şi sînt, gîndi imediat, un copil al dracului de neajutorat, cel puţin din punctul ei de vedere. Constatarea asta nu-l mai supără însă, se simţea bine dispus. O stare de spirit stupidă, încercă el să se controleze, dar zîmbi şi ceru mîna femeii într-a sa. Mîngîie mîna îmbătrînită şi, pentru un moment, simţi impulsul de a-i spune adevărul soţiei sale. Mai mult, se gîndi chiar să-i arate. Mulţumit, îşi imagină reacţia ei, în momentul în care el se va ridica în picioare

– tremurînd, e drept, dar, în orice caz, se va ridica în picioare. Însă îşi temperă repede ciudatul entuziasm, era o prostie să-i arate ei că putea să se ţină pe picioare. Aşteptase prea mult timp să se întîmple asta şi, de cîteva săptămîni, de cînd observase pentru prima oară că îşi simţea tălpile lipite de podea, că, dacă se sprijinea mai puternic în călcîie, îl dureau, nu se gîndea decît la momentul în care se va ridica de unul singur, se va ridica şi va merge, va face ceea ce trebuie să facă, fără ca ea să-l vadă, fără ca ea să-l simtă. Pentru asta, de atunci pînă acum, nu trecuse nici un moment de singurătate fără ca el să-şi forţeze picioarele, fără să încerce să se sprijine în ele, ba chiar să facă cîţiva paşi.

Îşi stăpîni deci impulsul de a-i arăta rezultatul eforturilor sale din ultimul timp soţiei şi, pentru că tăcerea începu să-l deranjeze – o ţinea de mînă şi se priveau fără să vorbească, iar situaţia asta crea o anumită tensiune –, bărbatul ceru o altă ţigară, şi-o aprinse şi îşi aşeză din nou capul pe spătarul moale al scaunului, slobozind rotocoale de fum spre tavan. Prin gestul ăsta însă nu făcu decît să întrerupă, pentru un scurt timp, senzaţia aceea de aşteptare a ceva nedefinit, senzaţia generatoare de tensiune. Atunci o întrebă:

— Ce crezi despre moarte?

Regretă imediat clipa lipsită de raţiune ce iscase întrebarea asta stupidă, dar femeia îl privea deja încruntată.

— Ce-i asta? Ce vrei să spui cu asta?

— Nimic, făcu el strîmbîndu-se, a fost aşa… o prostie de întrebare.

— Şi totuşi, te-ai gîndit la ceva, din moment ce ai pus întrebarea asta.

Îşi dădu seama că nu mai putea să treacă peste această discuţie. O dată ridicată problema, nevastă-sa nu avea să cedeze înainte de a primi un răspuns mulţumitor.

— M-am gîndit, aşa, la moarte şi la ce e dincolo de ea.

Era o seară urîtă, vîntul vîjîia în burlanul de lîngă fereastra de la etajul al treilea din blocul vechi în care locuiau cei doi, era seara în care bărbatul împlinea şaizeci şi patru de ani şi atmosfera n-ar fi trebuit, poate, să fie aceasta. Şi, în orice caz, n-ar fi trebuit să se vorbească despre moarte.

— Se spune că te cuprinde o căldură nemaipomenită, vorbi femeia cu glas domol, se spun multe lucruri: că ar fi o lumină care te trage spre ea, că apar îngeri, că apare chiar Hristos din lumina aia şi te duce cu el în Rai.

— Dacă există Rai!

Ea îl privi mirată.

— Există, cum să nu existe!? Dar totuşi ce-ţi veni cu prostiile astea despre moarte?

El se mai scărpină o dată în cap şi îşi stinse ţigara în scrumiera ce mai purta

încă urmele albe, de porţelan, ale crucii făcute mai devreme.

— Ştii ceva? Eu nu cred în astea. Eu cred că moartea înseamnă sfîrşitul oricărui lucru. Nu cred că îţi dai duhul cuiva, lui Dumnezeu sau dracului, atunci cînd mori, ci te duci în întuneric cu duh cu tot. Iar basmele astea despre lumină, îngeri şi alte năzbîtii nu-s decît basme.

— Dar sînt atîtea relatări consemnate despre viaţa de dincolo! Oameni care şi-au revenit din moarte clinică au vorbit despre experienţele lor.

— Basme. Ba nu, halucinaţii.

— Cum să aibă halucinaţii un om mort?

— Simplu, spuse şi simţi că se enervează. Simplu. Vrei să-ţi explic?! Uite, sinapsele… Sinapsele astea, care-s legături între neuroni, poartă în ele tot felul de mesageri chimici. Iar ăştia, mesagerii chimici, sînt nişte chestii care te fac să vrei să mănînci, să vrei să dormi, să cînţi, să faci dragoste, pricepi? Ăştia, mesagerii, te fac să vrei de toate, ei sînt responsabili de stările tale. Cînd mori, mor şi o groază de neuroni şi asta creează un talmeş-balmeş în creierul tău. Informaţiile se încurcă, mesagerii chimici se încurcă şi încep să se manifeste ca nişte droguri. Tot atunci încep şi halucinaţiile. Mare filosofie nu-i aici.

Urmară noi momente de muţenie. Cînd privi chipul soţiei sale, bărbatului îi fu teamă cîteva secunde că ea pricepuse. Şi se blestemă în gînd pentru stupizenia de a vorbi despre moarte în seara aceasta. Dacă ea, se îngrijoră, dacă ea nu va dormi în noaptea ce urmează? Dacă ea, stîrnită de pălăvrăgeala lui, va sta trează întreaga noapte, pentru a-l supraveghea?

— Să nu mai vorbim doar aşa, ca să ne ascultăm vorbind, spuse femeia după un timp. Mai bine hai să te schimb şi să te aşez în pat. A fost o zi lungă ziua de azi.

El înclină capul a încuviinţare şi în următoarea jumătate de oră se lăsă purtat la toaletă de soţia sa, aşteptă răbdător să fie spălat – ea puse un lighean cu apă caldă lîngă scaunul bolnavului şi îi spălă picioarele, iar el simţi atingerea palmelor ce-i alunecau săpunite mai sus de glezne –, apoi îşi vîrî tăcut mîinile în cămaşa de pijama, privi cum îi sînt băgate picioarele în pantalonii aceleiaşi pijamale şi, în sfîrşit, se lăsă încet pe marginea patului, sprijinit în mîini, acceptînd cu un zîmbet aproape răutăcios ca ea să-i ridice partea inferioară a corpului în pat.

— La mulţi ani, încă o dată, îi spuse femeia, după ce stinse lumina şi se băgă lîngă el sub plapumă.

Bărbatul se mulţumi să zîmbească din nou, apoi închise ochii. Ştia că nu va adormi, emoţiile îi erau prea mari, observă chiar cu mîndrie că nu-l încerca nici un sentiment din acela ruşinos, generator de lacrimi, ci doar o emoţie, firească

la toată urma. Trecură cîteva minute pînă cînd auzi respiraţia molcomă, uşor şuierătoare a soţiei, semn al somnului în care se cufundase. Dar bătrînul nu se mişcă aproape o oră, sau poate mai mult, pînă cînd fu sigur că somnul femeii e destul de adînc. Abia în momentul în care se convinse că nu mai exista pericolul ca ea să-l audă, dădu cu mare atenţie deoparte plapuma şi coborî din pat. Cu gesturi şovăitoare, sprijinindu-se în mîini, îşi îndreptă spatele şi, după ceva timp, îşi ridică mîinile de pe pat lăsîndu-şi toată greutatea corpului pe picioare. Îl dureau picioarele, simţea acut durerea mai jos de genunchi şi în şolduri, dar tocmai această durere îl bucura. Făcu cîţiva paşi, ajutîndu-se de braţele învelite în piele ale scaunului mobil în care îşi petrecuse zilele din ultimele optsprezece luni, şi se apropie de dulap. Deschise încet uşa dulapului şi pipăi cu mîna raftul; distingea contururile obiectelor din cameră la lumina lunii, dar nu era totuşi o lumină suficient de puternică pentru a desträma întunericul din interiorul dulapului. Pipăi deci raftul, pînă cînd simţi în mînă atingerea aspră şi noduroasă a frînghiei de rufe. Atunci scoase frînghia şi, apropiindu-se de fereastră, cu mîinile tremurînde, făcu la lumina lunii un laţ, pe care îl lărgi suficient, pentru a-l putea trece peste cap. Apoi deschise geamurile şi se înfrigură brusc – vîntul bătea cu destulă putere şi şuiera prin burlan, şuiera urît. Îşi închipui o clipă corpul lui, clătinat de vînt, sub fereastra de la etajul trei, iar imaginea asta nu-i plăcu. Dar şi mai mult îi displăcea amintirea acelei nopţi, din urmă cu un an şi jumătate, noapte în care se întîmplase ceea ce, printr-un acord tacit, născut din senin, el şi cu soţia sa numeau ca fiind accidentul. Amîndoi ştiau prea bine ce fusese atunci, el îşi închipuise că, sărind de la etajul trei, va scăpa de toate şi, în loc să scape, se trezise ţintuit într-un scaun cu rotile.

Legă frînghia în trei noduri de unul din elementii caloriferului, la capătul opus laţului. De data asta nu va mai fi nici un accident, gîndi, apoi privi ovalul pe care îl contura laţul, ca un balon, îşi spuse, ca un balon, apoi se simţi cumplit de obosit. Picioarele îi tremurau dureros, aşa că se aşeză cu greutate pe podea, lîngă calorifer, şi stătu liniştit pînă cînd simţi că respiraţia îi revine la normal. Atunci se prinse cu mîna de un spătar de scaun şi, cu mare efort, izbuti să se ridice. De mînă i se agăţase ceva, ceva ce fusese aşezat pe acel spătar de scaun. Privi în lumina lunii materialul moale al rochiei de satin roz ce se afla în mîna lui şi amintirea, acea amintire a unui dans printre icoane de catedrală, îi apăru în minte.

Bărbatul rămase nemişcat cîtva timp în dreptul ferestrei, sprijinit de calorifer, frămîntînd rochia de culoare roz în mînă. După un timp, se lăsă din nou pe podea şi stătu aşa, liniştit, continuînd să nu gîndească nimic pînă cînd, într-un tîrziu, luna nu se mai văzu de nori. Atunci omul se forţă din nou să se

ridice, dezlegă cu răbdare frînghia de calorifer şi, punîndu-şi un palton peste pijamale, se îndreptă spre uşă. Coborî cu mare greutate scările blocului, mai mult ţinîndu-se cu mîinile de balustradă decît sprijinindu-se în picioare, apoi păşi şovăielnic în stradă. Picăturile de ploaie îl bucurară.

Intră în barul lui Nuţu cu părul ud, aproape vînăt la faţă de efort, tremurînd. Zîmbi însă cînd văzu faţa uimită, rînjitoare, faţa de porc vesel a gestionarului-barman, şi, după ce se cufundă într-un scaun, ceru o votcă dublă.

Pentru pete dificile

În amintirea mamei mele, Lucica,
a bunicului meu, Florea,
a unchiului meu, Mihai

…culegător de ultime cuvinte. Nu cele spuse într-o gară, la vreo despărţire: „Iubitule, o să mă gîndesc numai la tine“, după care ea coboară la a şaptea staţie, în oraşul unde locuieşte, îşi întîlneşte un vechi amic, ăla o invită la o petrecere, ea acceptă doar pentru a-şi ostoi dorul, bea trei beri şi un pahar de vin, după care se retrage într-o încăpere cu amicul şi, în noaptea următoare, îşi aminteşte de exact două ori numele iubitului, pronunţîndu-l accidental printre suspine de plăcere. Asistentul medical alături de care îmi petrecusem cinci luni într-un spital nu era culegător nici de ultime cuvinte spuse la un divorţ, dintr-acelea răutăcioase, pe care preferi să nu le crezi: „Tolomacule, te-am vrut doar pentru banii tăi“. El era interesat doar de ultimele cuvinte care se întîmplă să fie chiar ultimele din viaţa unui om, adică ultimele-ultimele înainte de a-şi da duhul.

Avea asistentul pasiunea asta – şi era o nebunie, într-adevăr. Cum poate un om normal să colecţioneze vorbele finale ale unui muribund? Asta-i întrebarea pe care mi-am pus-o şi, fireşte, i-am adresat-o şi lui cînd mi-a vorbit prima oară despre nebunia sa, în timp ce fumam o ţigară ilegală, în foişorul din curtea largă a spitalului. Putea, dacă era într-adevăr o pasiune. „Ai putea şi tu, mi-a zis, dacă într-adevăr ar fi o pasiune.“ Nu, pentru mine nu era atrăgătoare perspectiva de a aduna pentru propria-mi colecţie ultimele cuvinte ale unor muribunzi, mai ales că trecusem deja prin spaima morţii. O asemenea idee mi se părea dacă nu dementă dincolo de limite, măcar un pic dementă, atît de dementă cît e necesar pentru ca emiţătorul ei să fie numai bun de băgat la ospiciu.

În colecţia lui, avea o sumedenie de ultime cuvinte ale unor pacienţi întîlniţi prin spitale. Plus: vorbele de dinainte de moarte ale unei femei care se înecase. Astea fuseseră obţinute de la nişte martori oculari – „un copil de treişpe ani şi o tipă de douăzeci, sora copilului şi nepoata ăleia moarte“, cum îmi spusese el pentru a-mi elimina orice dubii privind veridicitatea piesei sale de colecţie. În fine, contextul are mai puţină importanţă. Interesant, din punctul lui de vedere,

era că femeia strigase: „Iu-hu-hu, mă duc în Malibu!“, după care se aruncase de pe un dig în apă. Nu, nu voia să se sinucidă, veniseră toţi trei pentru a face baie într-un rîu. A nimerit probabil într-un vîrtej – o bulboană, spunea asistentul, după care lăsa cîteva rotocoale de fum deasupra capului. O bulboană. Şi nu a ajuns nicidecum în Malibu, fireşte, ci doar la vreo două sute de metri mai încolo, unde au şi găsit-o nişte oameni alarmaţi de fata de douăzeci de ani şi de băiatul de treişpe.

O altă piesă importantă din colecţia asistentului – era plin de sine: fiecărei poveşti îi dădea o greutate aparte, accentuînd cuvintele şi slobozind apoi cercurile alea de fum pe care i le-am invidiat cinci luni la rînd; eu nu aveam timp de cercuri, fumam atent la orice zgomot, puteam fi oricînd prins – era constituită din vorbele de dinainte de a-şi da duhul ale unui ochelarist. N-avea nici o importanţă faptul că respectivul era ochelarist, nici nu ştiu de ce a făcut asistentul observaţia asta, dar, pentru că a făcut-o, mie aşa mi-a rămas în memorie. De astă dată, avea numai un martor ocular, care s-a întîmplat să nu fie nici măcar neam cu ochelaristul. De fapt, mai fuseseră în jur cîţiva oameni, însă ei asistaseră doar la moartea aceluia, nu fuseseră atenţi la ultimele sale cuvinte. Aşa că asistentul nu se putuse baza decît pe un singur martor, cel deja pomenit. Ei bine, conform acestuia, ochelaristul tocmai se împiedicase într-o crăpătură din astfalt şi-şi desprinsese talpa unui pantof. „Futu-i mama ei dă viaţă împuţită“, a înjurat omul după ce s-a aplecat şi şi-a privit pantoful stricat. Ceea ce ochelaristul n-a băgat de seamă în momentul acela e că se afla în plină traversare a străzii. Mai rău, n-a băgat de seamă nici faptul că o maşină se îndreaptă năucă spre el. Asistentul spunea că, imediat ce a aflat de accident, a fugit într-acolo. Şi mai spunea că pantoful cu pricina nici nu era compromis total, ci doar un pic, la vîrf. Deci nu exista chiar un motiv serios pentru ca ochelaristul să se oprească în mijlocul drumului şi cu atît mai puţin să înjure: „Futu-i mama ei dă viaţă împuţită“. Tocmai asta făcea cazul spectaculos: a fost mîna lui Dumnezeu, zicea asistentul. Şi-a dat viaţa pentru un pantof desprins doar un pic, la vîrf… puf, puf, rotocoalele… Trebuie să admit că aici am recunoscut şi eu o ironie a Celui de Sus, care uneori pare a se distra netrebnic pe seama noastră.

Reţin cifra pieselor din colecţia prietenului meu la acea dată: douăzeci şi opt din afara spitalelor, culese de la diverşi martori, şi treizeci şi patru din spitale – dintre care două fuseseră obţinute chiar în perioada cît m-am aflat şi eu printre pacienţi. De atunci şi pînă acum probabil a cules o serie impresionantă de ultime cuvinte, trebuie să fi depăşit o sută, poate două – doar sînt aproape zece ani de cînd nu l-am mai văzut. Mă întreb însă dacă a mai reuşit să îşi adauge la

colecţie o piesă la fel de importantă precum aceea cu care se mîndrea cel mai mult: ultimele vorbe ale unui muribund înregistrate pe o casetă audio…

— Ce ziceţi de mort? îmi întrerupe o voce gîndurile.

Nu-l cunosc pe omul ăsta. Nu l-am văzut în viaţa mea. Totuşi, deşi nu-l cunosc şi probabil nu mă cunoaşte, îmi dă un cot şi repetă întrebarea:

— Ei, ce ziceţi de mort? Ştiţi că nu ăsta e costumul lui cel mai bun? Nevastă-sa, Dumnezeu s-o ierte…

— Soţia lui e acolo, spun în şoaptă, de parcă ea m-ar putea auzi, arătînd spre încăperea cu sicriul. Trăieşte.

Se uită la mine ca şi cum aş fi spus vreo inepţie.

— Bineînţeles că trăieşte, am zis eu altceva?

— Aţi zis „Dumnezeu s-o ierte“.

— Da, domnule, s-o ierte, că e vară-mea de-a doua, da’ nici chiar aşa, dă-o dracului… Îi moare bărbatul, iar ea nu-l îmbracă în costumul cel mai bun. Şi ştiţi de ce? Ca să-i rămînă, cică, lu’ fii-su, nepotu’ meu, adică. Iar ăsta e un pierde-vară, drept să vă spun. Odată, ia să vă povestesc – şi iarăşi îmi vîră cotul în coaste –, odată ştiţi ce i-a făcut lu’ tată-su, decedatu’? Bine, atunci nu era decedat, vă imaginaţi. Asta s-a întîmplat mai demult. I-a luat toţi banii din casă şi cheile de la…

Nu ştiu ce vrea. Ieşisem la o ţigară, pentru că nu puteam să fumez alături de mort. Mă cufundasem în gîndurile mele, începusem să mă simt chiar mai bine, mi-au ajuns galbenul străveziu al chipului din coşciug, negrul obositor al celorlalţi. Respiram aer, vedeam cerul, mă gîndeam la asistentul acela nebun dintr-o tinereţe nu atît de îndepărtată în timp, dar totuşi foarte departe de mine… Iar ăsta se bagă aiurea în mintea mea, în momentul meu de linişte.

— …praf i-a făcut maşina, pentru care sărmanu’ muncise şase ani s-o cumpere.

— Au făcut un împrumut, spun – şi nu ştiu de ce spun asta. L-au returnat în trei ani.

— Trei ani, bun. De unde ştiţi? Ş-apoi ce, nu-i de-ajuns? Trei ani de muncă s-au dus! Şi de ce? Pentru că era beat, de asta! Iar acum, vară-mea de-a doua îi lasă lui costumul cel bun, că, zice ea, doar n-o să-l bage în pămînt ca să-l mănînce viermii.

— Aţi auzit-o spunînd asta?

— Da, pe cuvînt.

Strivesc ţigara sub pantof şi-i zîmbesc în silă omului care – deşi nu-l cunosc – după toate probabilităţile, conform propriilor spuse, este unchiul dinspre

mamă al fiului celui mort. El dă din cap dezaprobator, dau şi eu, apoi mai dau şi din mînă, cumva a „asta-i lumea de azi, domnule, ce poţi să faci?“, apoi mă scuz şi mă îndrept spre încăpere.

— Din partea cui sînteţi? mai aud în urma mea.

Mă opresc.

— Cum adică?

— Sînteţi din partea decedatului, nu?

— Îhî.

Înăuntru se aşază coroanele. Soţia mortului plînge parcă mai tare. Pe una dintre coroane scrie pe o parte: „Îţi v-om purta veşnică amintire“, iar pe partea cealaltă: „Lacrimile noastre nu se vor usca, soţia şi copii noştrii“. Gramatica nu-i aduce onoruri celui dus. Fratele soţiei poartă coroana, el o sprijină de capătul dinspre picioare al sicriului. Cineva îmi spune să iau eu coroana din partea mamei, care plînge şi ea, alături de soţie. Dau din umeri, neputincios – habar n-am unde e coroana. Urăsc momentele astea. Le-am urît şi la precedentele înmormîntări la care am participat. Nu am cum să fac nimic. Habar n-am de nimic, deşi asta nu-i prima înmormîntare…

Fac eforturi să mă gîndesc din nou la asistentul care mă trata de tuberculoză fumînd alături de mine şi slobozind rotocoale în aer, fac eforturi să-mi amintesc cuvintele de pe casetă, cea mai importantă piesă din colecţia lui. Nimic. Doar strigătul: „Iu-hu-hu, mă duc în Malibu“ – chestia asta pare să mi se fi lipit de creier, ceea ce e întru cîtva rău, pentru că mă face să rîd. Rîd şi mă întorc cu spatele la sicriu. Unde o cucoană cernită, care însă n-a uitat să-şi vopsească strident ochii, chiar dacă un pic întunecat, mă priveşte mustrător. Rînjetul mi se scurge în gît. Nu mai rîd. De fapt, nici nu mi-a venit într-adevăr să rîd, să rîd adică de-adevăratelea, doar să mă schimonosesc şi să mi se pară că rîd. Mă întorc cu faţa spre sicriu.

Un bărbos, nici pe ăsta nu-l cunosc, aduce coroana mamei mortului peste două-trei ore. Se îndreaptă cu ea spre sicriu, tot în partea dinspre picioare. Dă deoparte coroana deja pusă acolo şi o reazemă pe cea adusă de el.

— Hei!

Nu pot să-mi amintesc nimic. Nici de asistent, nici de casetă. Adevărul este că nici n-am motive să-mi mai amintesc de acele lucruri care oricum au rămas mult în urma mea. În alt prezent. Tocmai acum mi-a venit ideea asta, deşi cred că nu-mi aparţine, dar se potriveşte foarte bine stării mele de spirit: nu există trecut, există doar un prezent-alergare continuă în jurul gropii, iar imaginile se schimbă doar în măsura în care, în timp ce alergi, îţi schimbi poziţia faţă de groapă. Da, n-am spus-o eu, nu-mi aparţine, nu mai am nici un dubiu, mi-am

amintit. A spus-o cel din sicriu, în urmă cu nici un an, cînd eram amîndoi lîngă un alt coşciug şi filosofam patetic despre viaţă şi moarte. Să-l ia naiba pentru amintirea asta pe care mi-a lăsat-o!

— Lasă, dom'le, coroana acolo! Ce, verişorii nu-s importanţi? Să aibă şi ei coroana în faţa sicriului, ca mama, că am copilărit împreună cu mortu', bă, Dumnezău să-l odihnească.

A, da. Verişorul… A copilărit, într-adevăr, cu mortul, erau prieteni, mergeau împreună să pască vacile satului, povestea asta o ştiam de mult, jucau fotbal cît e ziua de lungă pe mirişte, iar istoria cea mai interesantă în ceea ce-i privea era că şi-au făcut patine cu rotile din nişte scînduri şi din rulmenţi, s-au legat de mîini cu o sfoară avînd celălalt capăt legat de coarnele vacilor şi, după ce au tras cîte un bici pe spinarea animalelor… Ce copii proşti! Oare şi eu să fi fost tot aşa de prost în copilărie? Parcă are importanţă… Vacile, înnebunite, au luat-o la fugă cînd au ajuns pe drumeagul din faţa bisericii, iar ăia doi urlau cît îi ţineau bojocii, beliţi pe burtă, plini de sînge, tîrîţi de animale. Patinele înjghebate de ei rămăseseră undeva mult în urmă. I-a văzut popa, care tocmai ieşea din biserică, şi a început sărmanul umflat să fugă după ei. Era să-şi dea duhul popa. Mai departe nu ştiu altceva decît că cel aflat acum în coşciug a stat trei zile în spital şi vreo două alte săptămîni în pat, iar popa n-a mai venit a doua zi la slujbă, deşi era sărbătoare, pentru că a făcut febră musculară. A rîs tot satul de treaba asta, deşi în principiu nu era o întîmplare de care ar fi trebuit să se rîdă.

— Dar mama e totuşi mai importantă! se apără bărbosul care a adus coroana.

— E importantă, dom'le, că-i şi mătuşa mea. Da' şi noi, verii, sîntem importanţi, Dumnezău să-l ierte pe mort, c-am trăit o viaţă cu el, pînă să plece la oraş, dom'le. Aşa că lasă coroana acolo.

— Şi-adică vreţi să spuneţi că, dacă aţi copilărit cu el, gata, trebuie să aveţi coroana mai în faţă? Eu îl cunosc de douăzeci de ani, i-am fost coleg, jucam şah cu el în cancelarie în timpul săptămînii, şi duminica, acasă. Ne întîlneam cu familiile, nu-i aşa?

Bărbatul care vorbeşte şi care aruncă întrebarea asta spre soţia mortului e de la şcoală, coleg cu… Fost coleg, da. Are un aer de intelectual veritabil, păr grizonant, barbă. Îl cunosc, am jucat şi eu şah de cîteva ori cu el. M-a bătut de fiecare dată. Nu-l simpatizez din cale-afară, dar nici asta nu mai contează acum. Probabil că n-o să-l mai întîlnesc nicicînd.

— De douăzeci de ani, repetă bărbatul grizonant. Şi eu am atunci dreptul la o coroană în faţă. Eu şi toţi ceilalţi colegi, spune şi arată apoi cu mîna spre un

grup de bărbaţi şi femei, mai tineri şi mai bătrîni.

— Dom’le, noi sîntem veri, adică de-un sînge.

— Şi ce, vorbeşte, iată, şi cucoana cernită cu ochi vopsiţi intens, care-mi aruncase mai înainte o privire mustrătoare pentru schimonoseala mea, asta garantează că v-a iubit mai mult ca pe domnul? – şi arată spre profesorul grizonant. Da, sigur, pe mama lui a iubit-o, la fel şi pe soţie, dar pe dumneavoastră?

Verişorul roşeşte, se încruntă şi o priveşte ameninţător pe femeie.

— Doamnă, nu te băga matale în vorbă! Am păscut cu văru’ meu, vacile adică le-am păscut, am făcut împreună numa’ trăsnăi, eu îl ştiu mai bine, nu!?

Mama mortului se apropie de verişor, pune mîna pe mîna lui, îl roagă să se liniştească.

— Da’ lasă-mă, mătuşă! Că orăşenii ăştia nu vezi cum se bagă ca dracu-n toate amintirile mele? Ce, cu ei a păscut văru’ meu vacile? Dumnezău să-l odihnească, că, dac-ar vedea, săracu’, cum îşi bat ăştia joc de văru’ lui…

— Hai, pune şi tu coroana, spune mama.

— Dar nu-i corect, doamnă, se revoltă cucoana. De ce, adică?

E sora soţiei mortului… Am recunoscut-o, în fine. Ştiam că o cunosc, o întîlnisem în urmă cu vreo şase-şapte ani, după aceea s-a certat cu soră-sa şi cu soţul ei, nu s-au mai întîlnit. Auzisem că s-au împăcat în urmă cu două luni, cel aflat acum în coşciug o chemase să se împace, ştia doar că va muri. Ea a acceptat. S-o fi schimbat ea atît de mult, sau faptul că e machiată atît de…?

— Nu-i corect. Şi noi i-am fost neamuri, chiar dacă nu de sînge, ci prin alianţă.

Mama mortului dă din mînă şi pleacă înapoi în celălalt capăt al coşciugului să jelească.

— Bă, madamo, matale să taci cu ce-i corect şi cu ce nu! Că ştiu eu de matale, nici măcar n-ai vorbit cu familia lui cîţiva ani.

Verişorul nu se lasă. „Madamo“?

— De ce minţi, domnule? Ce ştii dumneata?

Femeia începe brusc să plîngă. Vine lîngă ea profesorul grizonant şi, după ce o cuprinde pe după umeri, i se adresează verişorului:

— Domnule, puţin respect. Memoria celui mai bun dintre noi, aflat acum pe masă, nu-ţi dă dreptul să fii necioplit.

— Necioplit!? Adică eu vin de la treij’ de mii de kilometri, sau cîţi dracu’ or fi, să-mi văd văru’ care a murit, Dumnezău să-l odihnească, iar dumne… tu, bă, mă faci necioplit, dom’le!?

Se aud, indignate, mai multe voci. Nu-mi dau seama dacă oamenii sînt

deranjaţi de faptul că profesorul l-a făcut pe văr necioplit sau de faptul că vărul a vorbit per tu cu profesorul. Aş înclina spre a doua variantă, mai ales că indignările cele mai zgomotoase vin dinspre grupul profesorilor.

— Păi, sigur că eşti necioplit de vreme ce vorbeşti aşa!

Mîna verişorului se îndoaie din cot, dosul palmei porneşte ameninţător spre profesorul grizonant, dar se opreşte brusc. Se opreşte pentru că poşeta cucoanei cernite şi totodată intens machiate îşi ia zborul spre capul verişorului – şi nu greşeşte ţinta. Ţipete, se îngrămădesc toţi spre locul în care se află cei trei, spre locul în care mă aflu şi eu. De ce n-am intervenit? Mă uit fără pic de vlagă la ei, nu-mi mai vine nici să rîd, nici să plîng, nici să spun ceva, nici să mişc vreun deget. Nu ştiu de ce. Nu ştiu în ce mă cufund, dar asta-i senzaţia – mă cufund.

Mama mortului plînge, îi dă pe toţi afară, urlă ca o nebună… Ies şi eu, speriat, habar n-am de ce. Verişorul se dezbracă de sacoul negru, care oricum nu stătea de nici un fel pe el, îl trînteşte de pămînt şi:

— Să mă ia dracu’ dacă mai calc vreodată în casa asta! Să mă ia dracu’ dacă nici pe văru-meu cu care-am copilărit, cu care-am păscut vacile, cu care-am făcut atîtea trăsnăi nu pot să-l cinstesc la moartea lui! Mă duc în satu’ meu şi nu-mi pare rău deloc! Mă înfund acolo şi-o să-l jelesc eu singur, dacă aici n-am voie. Să mă ia dracu’ dracilor pe mine şi pe voi toţi!

Începe apoi să plîngă în hohote şi iese pe poartă, lăsînd sacoul mototolit în urma lui, în mijlocul curţii.

Oricum n-ar mai fi călcat nicicînd în casa asta. Stă la sute de kilometri, ar mai fi venit aici doar pentru vărul lui, cu cine ştie ce ocazie, dar… Vărul lui nu mai trăieşte. Casa i-a rămas moştenire soţiei. Soţia nu are nici un motiv să-l invite vreodată.

***

În curînd, o să plec şi eu din casa asta – şi probabil că n-o să mă întorc niciodată, la fel ca vărul de la ţară. Acum două ore l-am văzut pe mort ieşind pentru ultima oară din casa lui. Preotul i-a cîntat, i-a urat, în felul său, drum bun spre locul acela luminat şi cu verdeaţă. Avea şi aici însă locul lui luminat şi cu verdeaţă. În spatele casei – terasa aceea în care jucam şah şi fumam trabucuri. Grădina. Şi-apoi a venit cancerul şi l-a trimis în alt loc luminat şi cu verdeaţă. Iar preotul n-a găsit o minciună mai omenoasă decît asta: a plecat într-un loc luminat şi cu verdeaţă. Ceea ce-i o porcărie. Dacă avea nevoie de aşa ceva, n-avea decît să păşească pe terasa lui, în grădina lui.

Am citit cîndva, pe o copertă de carte, ceva de genul: „Natura nu jeleşte,

natura nu acordă morţii nici un pic de onoare. Iarba crescută deasupra unei gropi comune e la fel de verde ca iarba crescută în oricare alt loc. Naturii nu-i pasă de memorie“. Nu ştiu dacă exact asta spunea acea copertă de carte, nici măcar nu ştiu dacă ăsta era sensul celor scrise acolo. Dar imediat după întoarcerea de la cimitir am ieşit pe terasă, am privit spre grădină: în faţa mea se deschidea raiul acela luminat, plin de verdeaţă. Natura din preajmă nu dădea doi bani pe moartea celui care ar fi trebuit să fie stăpînul ei. Ba parcă-i făcea în ciudă.

Dacă ar fi trăit, natura ar fi fost la fel de nesimţitoare faţă de el. Dar i s-ar fi oferit aşa cum mi se oferă mie: ca un loc luminat şi cu verdeaţă. Ar trebui ca preoţii să-şi depăşească propriile clişee. Să spună chestia asta cu verdeaţa la slujba de înmormîntare a unui om care a trăit toată viaţa într-o fabrică, a locuit într-un cartier muncitoresc, a inhalat fum şi praf de ciment şi şi-a dorit întotdeauna să ajungă într-un loc luminat şi cu verdeaţă. Ar putea s-o spună eventual la înmormîntarea unui acrobat de circ, care n-a ajuns să aibă vreodată grădina lui, fiind mereu pe drumuri, la înmormîntarea unui comis-voiajor, la înmormîntarea unui cerşetor, la înmormîntarea unui psihopat, la înmormîntarea unui pianist celebru, care şi-a trăit viaţa în hoteluri, prin turneele lui. Dar nu la înmormîntarea asta. Aici ar fi trebuit să se adapteze condiţiilor. Să spună: a plecat în spaţiu – asta şi-a dorit întotdeauna cel pe care tocmai l-am îngropat, să prindă ziua cînd orice om va putea zbura în spaţiu. La moartea mea, preotul ar putea să spună, de exemplu: s-a dus într-un harem… Ce prostii gîndesc! Ce prostii… Dar aş putea gîndi, naibii, altceva decît prostii? Dar aş vrea, naibii, să gîndesc altceva decît prostii?

Stau pe veceu – stau pe veceu pentru ultima oară în casa asta. O să mă întorc în apartamentul meu şi o să mă gîndesc multă vreme de acum încolo cum am stat ultima oară pe veceu aici. Şi o să trec probabil o dată pe an prin cartierul ăsta şi o să mă uit la casă şi o să-mi amintesc cum am stat ultima oară pe veceu înăuntrul ei. N-o să mai intru aici niciodată, n-aş avea de ce. Cît de apropiat aş putea să mai fiu de-acum de soţia mortului? Şi la ce bun? Dar nu ştii ce îţi rezervă viaţa. Poate că voi mai intra aici. Dar nu cred. Poate că… Iarăşi prostii. Numai prostii. Mai bine nu mai gîndesc nimic. Absolut nimic. Mai bine citesc prostiile scrise pe cutia asta de detergent. De înălbitor.

(Ro) Atenţie! Nu folosiţi produsul pentru mătase, lînă, ţesături colorate. Testaţi mai întîi pe suprafaţa interioară. Nu turnaţi produsul nediluat pe ţesături. Atenţie! Nu folosiţi produsul pe metale şi lemn. Atenţie! Produsul poate cauza iritarea pielii şi a ochilor. Nu lăsaţi la îndemîna copiilor. Pentru pete dificile,

diluaţi 90 ml (6 linguri) în 1 l de apă. Înmuiaţi timp de 5 minute. Clătiţi. Spălaţi cu detergent.

(YU) Upozorenje! Ne koristite izbeljivač za svilu, vunu, kožu, obojena vlakna. Prvo uradite test na unutrašnjosti tkanine! Ne sipajte nerazredeni izbeljivač direktno na tkaninu. Upozorenje! Ne koristite izbeljivač za metale i drvo. Upozorenje! Čuvati van domašaja dece. Proizvod izaziva iritacije očiju i kože. Za jače mrlje rastvorite 90 ml (6 kašika) bjelila u jednoj litri vode. Ostavite da odstoji 5 minuta.

(BG) *Внимание*! Не кзползвайте белината върху коприна, вълна, кожа, цветни тъкани. Лърво кзпробвайте от вътрешната страна. Не кзливайте неразредена белина каправо върху тъкани. *Внимание*! Не кзползвайте белина върху метали и дърво. *Внимание* ! Белината може…

Nici măcar rîndurile astea pe care le citesc scrise pe cutia cu înălbitor, nici măcar ele nu mă mai pot opri să nu gîndesc. De mai bine de două zile fac toate eforturile să nu gîndesc. Asta pentru ca nu cumva s-o recunosc pe mama în femeia aia care urlă la căpătîiul mortului, ca nu cumva să-l recunosc pe fratele meu în coşciugul ăla, ca nu cumva să mă recunosc dracului pe mine în toată scena asta.

Cineva bate în uşa de la toaletă.

Partea a II-a

SĂ NE IERTE PISTRUIATUL

//Textul următor este unul scris la comandă. „La comanda“ poetului Michael Astner, care intenţiona să alcătuiască o antologie numită Cartea roz a comunismului. Întîmplarea a făcut însă ca iniţiativa lui să aibă loc acum nu mai puţin de patru ani, nefiind urmată de un entuziasm memorialistic al celorlalţi invitaţi. Aceeaşi întîmplare a făcut şi ca eu să rămîn în tot timpul scurs de atunci cu un text imposibil de publicat ca volum de sine-stătător – nu atît din pricina dimensiunilor sale reduse, cît din cauza temei, prea vastă pentru puterea unui singur scriitor… Am publicat totuşi textul, sub titlul „Pe malul stîng al Dunării albastre“, în spaţiul virtual – nu însă în forma actuală, care poate fi considerată o ediţie revăzută a sa. Cred totuşi că este o povestire autobiografică ce merită să aibă parte şi de consistenţa hîrtiei, din care motiv i-am făcut loc aici.//

I. O limbă căreia i se spunea „ucraineană“

Boje moi, dobrîi deni, dobrîi vecer, hude iste, hoceşi spate?, za şo te placi?, aaa… te ne e duje dobrîi detena… Cam astea sînt o parte dintre înşiruirile de sunete pe care le adresam sau care îmi erau adresate în primii mei ani de conştientizare a realităţii dorneştene. Am copilărit într-o familie, cea a bunicilor, în care se vorbea, fără prea mari complexe, o ucraineană aproximativă. Mi-a fost dat de nenumărate ori să aud expresii de genul: „Ghiucino, davai mini mătura“ („Dă-mi mătura, fetiţo“), „Nanaşco, zablocalase dveari“ („Nană, s-a blocat uşa“), „Ia tebea şos hociu întrebate“ („Vreau să te întreb ceva“). În Dorneşti, amestecul limbilor s-a produs în sens invers, născînd din două limbi total diferite una singură – dar asta n-a dus în nici un caz la gînduri de ridicare a unui nou turn Babel. Iar în ce mă priveşte, mi-am petrecut o bună parte din copilărie în deplină şi dulce ignoranţă asupra acestui fenomen. Oricum, nu era treaba mea să studiez etimologii la vremea aceea. Eu doar ascultam. Şi, aşa cum puteam, învăţam să vorbesc.

Aşa se explică şi faptul că primele mele cugetări asupra comunismului, căci despre comunism, în înţelesul propriu copilăriei mele, mă voi strădui să dau seamă în cele ce urmează, s-au produs în această pseudo-ucraineană. Şi de fiecare dată cînd mi se spunea că din cauza Conducătorului se lua lumina tocmai atunci cînd la televizor apărea genericul de la Toate pînzele sus sau, spre seară, de la O mie şi una de nopţi, nu ezitam să-l înjur în sinea mea cu tot felul de expresii pitoreşti precum: „Puţului minea u sracu, te, Ceauşescu“ („Pupă-mă în cur, mă, Ceauşescu“) sau „Ide du pezdo mami tvoi!“ (expresie care, datorită cuvintelor româneşti slavonizate, nu mai are nevoie de traducere).

Dar primele mele amintiri nu sînt legate doar de această dulce şi, pînă la urmă, de foarte puţini cunoscută limbă. Ci şi de cei care vorbeau o ucraineană ceva mai apropiată de limba literară, cei care ne vizitau ori de cîte ori puteau: „negustorii“ veniţi de prin Cernăuţi, Kameneţ-Podolsk sau chiar Kiev. Casa noastră era mereu deschisă pentru ei, era un fel de motel şi, totodată, un fel de magazin în care se vindeau produse aduse din marea Uniune Sovietică.

În timpul verii, rareori exista vreo zi în care să nu avem în găzduire vreun „rus“. Şi „ruşii“, care erau de fapt români din Ucraina sau ucraineni din Ucraina, nu veneau cu mîna goală. Camera lor specială, camera de oaspeţi, se

umplea pînă la refuz cu tot felul de cămăşi de noapte, de pijamale, de papuci de casă, de lenjerii pentru pat, de aparatură electronică, de cafele, nesuri, de… Nu mă interesau astea. Şi nici nu puteam înţelege de ce tot satul se înghesuia în casa bunicilor mei pentru a cumpăra asemenea produse. În fiecare zi, în casa noastră, vecina de peste drum proba o pereche de papuci sau un batic „rusesc“, vecinul din capătul celălalt al satului venea să încerce o cuşmă din blană de miel, vecina de vizavi de primărie cumpăra o carpetă cu Răpirea din serai sau vecinul de pe strada paralelă, care avea o pereche de cai, îşi lua un radio portabil, ca să nu se plictisească în timp ce mergea cu căruţa. Interesul meu se concentra însă exclusiv asupra darurilor pe care „ruşii“ mi le făceau: bomboane, halviţă (o chestie extraordinară, căreia încă îi duc dorul, colorată în alb, albastru, roşu; ei aşa o numeau: halviţă), biscuiţi, şerbet. Datorită „ruşilor“, am avut o copilărie din care nu au lipsit dulciurile. Cele adevărate, nu cele care puteau fi cumpărate din cofetăriile noastre.

În urma „ruşilor“ copilăriei mele a rămas astăzi aroma. Aroma aceea pe care multă vreme nu am ştiut de unde s-o iau, dar care mi s-a întipărit bine în memorie. O întîmplare care a precedat cu cîteva zile scrierea acestor rînduri a dezlegat taina aromei. M-am trezit într-un anume moment fremătînd, cuprins brusc de senzaţia aceea pe care am s-o numesc, uşor forţat, senzaţie de prăjitură proustiană. Mă aflam într-un magazin în care tocmai se desfăceau cutii de bomboane pentru Crăciun. Iar aroma (era chiar aroma mea de „rus“!) mi-a adus în faţa ochilor imagini din casa bunicii, imagini ale forfotei, ale momentului despachetării. După care m-a cuprins nostalgia.

II. Dulciuri de la rapid

Dorneştiul este o comună destul de mare, înghesuită însă într-un colţ al hărţii României, undeva la jumătatea drumului dintre oraşele Rădăuţi şi Siret. Dar, lăsînd deoparte amănuntele geografice, trebuie spus că Dorneştiul are o calitate care astăzi nu mai poate fi sesizată, dar care în vremea copilăriei mele era la mare preţ: este punct vamal, fiind ultima localitate cu gară înaintea punctului de frontieră Vicşani-Vadu Siret.

Am vorbit despre o calitate care s-a pierdut. Să mă explic: deşi rămîne în continuare un punct de vamă, deşi toate trenurile internaţionale opresc încă acolo, pe nici un locuitor al satului nu-l mai interesează acest lucru. Prin ’79-’80 (şi pînă în ’89, probabil), fiecare copil din sat ştia însă exact orarul trenurilor şi transforma perioada de aşteptare între sosirea a două rapide într-un prilej de discuţii pe marginea subiectului. Asta pentru că la orele respective începea acţiunea denumită „dulciuri de la rapid“. Mai exact, copiii se strîngeau pe peronul gării şi, în momentul în care trenul oprea, începeau să facă din mînă călătorilor, cu profundă simpatie. Dragostea aceasta, afişată atît de dezinteresat de atîţia copii, îi făcea pe respectivii călători (ruşi, basarabeni, ucraineni sau polonezi) să fie extrem de darnici şi să-i răsplătească pe cei mici cu cîte un pumn de bomboane. Aruncate pe geam. Iar din momentul în care bomboanele se împrăştiau pe peron, se declanşa punctul culminant al acţiunii: copiii se îmbulzeau, se împingeau, se înjurau şi se băteau, pentru a strînge cît mai multe dulciuri aruncate de cei aflaţi în vagoane. Iar aceştia stăteau la geam şi rîdeau, cu multă bucurie, văzînd cît de bine le sînt primite darurile.

După cum am povestit deja, mie aceste dulciuri nu-mi lipseau. Ar fi trebuit deci să ignor momentul acţiunii colective a puştanilor. Însă atunci cînd vecinii mei veneau cu buzunarele pline, degeaba alergam eu în casă şi aduceam pungi întregi de bomboane. Degeaba spuneam că ale mele sînt mai multe şi mai bune (ceea ce, fără doar şi poate, era adevărat). Pentru că mi se răspundea, cu nedisimulată mîndrie, cam în felul următor: „Da, da’ ale mele sînt de la rapid!“. Şi iată de ce rapidul a devenit o obsesie a fragedei mele copilării. Şi iată de ce m-am trezit şi eu stînd pe peron şi făcînd din mînă călătorilor. Şi iată de ce mă întorceam acasă plîngînd, pentru că, în momentul îmbulzelii, ruşinea îmi încetinea mişcările, iar buzunarele mele rămîneau goale.

Da, mă cam întorceam plîngînd, şi nefericirea mea sporea cînd ceilalţi copii îmi demonstrau, prin buzunarele lor burduşite, că sînt un tăntălău, un mototol, un veşnic fraier. Un ratat, adică. Iar bunica, săraca, degeaba încerca să-mi explice, prin vorbe înţelepte care convergeau către ideea unui anume bun-simţ, că nu pierd nimic. Eu pierdeam… Pierdeam bucuria de a mă lăuda la rîndul meu. Pierdeam, mai ales, consideraţia celor din jur. Simţeam, de la un buzunar gol la altul, cum mă transform într-un om prea puţin demn de respect.

Aşa că, după îndelungi parlamentări, bunica n-a mai găsit argumente. Ceea ce a făcut-o ca, într-o anume glorioasă zi, să mă ia de mînuţă şi să meargă alături de mine la rapid. Draga mea bunică…! A avut grijă să se plaseze undeva mai spre o latură a peronului, pentru a nu o vedea prea mulţi consăteni. Cu toate astea, gloata de copii nu era prea departe. Iar în momentul opririi trenului, pe cînd bunica saluta de zor călătorii, strigîndu-mi: „Vezi, aşa trebuie făcut!“, copiii s-au apropiat şi…

Prin urmare, în acea zi, ne-am întors amîndoi acasă destul de abătuţi, cu două amărîte de bomboane în mînă. Şi tot prin urmare, în acea zi, în timp ce stăteam la masă, bunica a concluzionat înţelept, după un oftat profund: „Se vede treaba că noi, cei din familia asta, n-avem talent la cerşit bomboane“.

Oricum, un lucru bun s-a întîmplat atunci. Din acel moment, resemnat cu lipsa mea nativă de talent în domeniu, n-am mai călcat pe peronul gării în aşteptarea rapidului. Iar temerea mea de a nu fi un om respectabil s-a estompat, încetul cu încetul. Nici nu-mi dau seama cum.

III. Apoi am învăţat ce e C.A.P.-ul

C.A.P.-ul este, înainte de toate, un loc în care sînt îngrămădite multe clădiri. Unele dintre aceste clădiri se numesc birouri. Prin birouri sînt diferiţi oameni care, pentru că sînt nişte proşti, trebuie păcăliţi. Oamenii aceia, deşi sînt răi şi proşti, ne dau cîte o bucată de pămînt, dar apoi ne cer nu ştiu ce procent. Procentul ăsta cred că înseamnă de fapt grîu, sau cartofi, sau sfeclă, sau… Cu alte cuvinte, procentul înseamnă roadele cîmpului cînd sînt puse în saci. Pentru că lor le dăm saci plini. Dar nu le dăm prea mulţi, deoarece aici ne dovedim noi deştepţi şi îi păcălim. Aşa îi păcălim: mergem cu căruţa la încărcat ce a rodit cîmpul. Ne suim cu căruţa pe un cîntar maaare-maaare. Dar nenea care e păzitorul cîntarului nu ştie că, sub o prelată, noi avem cîteva şine greeele-greeele de tren. Aşa că el habar n-are de ce cîntăreşte căruţa atît. Sau poate are habar, dar, vorba bunicului, „închide ochii“. Eu nu-l văd închizînd ochii, ba, dimpotrivă, stă cu ei tot timpul deschişi, dar, dacă aşa spune bunicul… Mă rog, omul „închide ochii“, noi cîntărim şi căruţa, şi acele şine de tren, apoi aruncăm şinele şi umplem căruţa cu grîu, cu cartofi, cu sfeclă… Cu ce trebuie. Ne întoarcem şi o cîntărim din nou. După care plecăm spre casă, bunicul spune: „I-am păcălit încă o dată pe ăia de la C.A.P.“, iar eu, deşi nu văd cu ce i-a păcălit, gîndesc: „Aşa le trebuie, dacă-s răi şi proşti! Să nu ne mai ia atîţia saci plini cu procenţi munciţi de noi“.

Cam aşa se prezenta pentru mine C.A.P.-ul pe cînd aveam vreo şapte ani. Şi cam atît pricepeam eu din agricultură, la acea vreme. Sau poate mai mult. Dacă extind „agricultura“ la animalele din gospodărie, pot spune că pricepeam ceva mai mult.

Pricepeam, de exemplu, că unele lucruri sînt secrete. Nu ştiam de ce, ştiam doar că sînt. Viţelul, spre exemplu. Viţelul din grajd era un maaare secret! Cînd ajungeau pe strada noastră „oamenii de la C.A.P.“, chitiţi să numere vitele pe care le aveam, o vecină ne intra în curte şi striga, foarte impacientată: „Vin!“. În momentul acela, se isca o vînzoleală de nedescris, iar bunicul intra în grajd, punea o funie în jurul gîtului viţelului şi trăgea animalul după el pînă hăt-departe, în fundul grădinii. Nu înţelegeam această panică. Mai mult, cei care o provocau erau în genere nişte oameni simpatici, care aruncau o privire în grajd, constatau că „familia dispune de o singură vită“, mîngîiau părul meu blond şi

întrebau: „Cîţi anişori ai?“, după care plecau, liniştiţi, la casa următoare.

Şi-atunci? De ce oare voiau ai mei să ascundă viţelul de „oamenii de la C.A.P.“? De ce mi se spunea să ţin secret faptul că noi aveam un viţel? De ce, mai tîrziu, nu trebuia să suflu nimănui nici un cuvinţel cînd animalul era tăiat în şura noastră? Şi încă o întrebare: de ce carnea viţelului era vîndută numai noaptea, unor ţigani care, în timp ce se tîrguiau, vorbeau în şoaptă?

Întrebările astea, cărora, firesc, mai tîrziu le-am găsit răspunsul, nu mă preocupau totuşi prea mult la acea vreme. Nu erau decît nişte mirări trecătoare. Un lucru mă preocupa însă în mod deosebit: acela că sînt posesorul unui secret! Ceea ce mă făcea să ies pe stradă, cu pieptul bombat, şi să spun copiilor care îmi observau atitudinea: „Eu ştiu ceva ce voi nu ştiţi!“. Din momentul acela, pînă spre seară, transformam secretul în cuvînt de ordine al discuţiilor mele cu ceilalţi. Abia într-un tîrziu, prea supus presiunii copiilor pentru a mai putea întreţine suspansul, făceam ceea ce îmi doream să fac de la început: dezvăluiam taina pe care o purtasem pe limbă întreaga zi.

Se pare totuşi că era o taină care nu interesa prea multă lume. Pentru că bunicul a continuat să taie viţei – nestingherit de nimeni, păstrînd totuşi acelaşi ritual – multă vreme după ce eu învăţasem să ţin secret acest lucru.

IV. Crăciun vs Gerilă

Oricît aş vrea să nu intru pe o temă destul de uzată după revoluţie, aceea a lui Moş Gerilă care, prin decret nescris, a uzurpat scaunul bunului Moş Crăciun în perioada comunistă, tot nu mă pot abţine. Am s-o fac deci, profitînd de amintirile mele despre Moşul uzurpator, pe care însă, de ce să n-o recunosc, l-am aşteptat cu mult drag la fiecare sfîrşit de decembrie.

Nu ştiu cum a pătruns Gerilă în casa noastră. O eventuală explicaţie ar fi însă aceea că tatăl meu, tatăl meu natural, a fost, pentru o scurtă perioadă de vreme, securist. Deşi ţăran la origine, deşi educat într-un spirit religios, este posibil ca el să fi conchis la un anumit moment al tinereţii sale că Moş Crăciun nu are ce căuta în casa noastră, fiind prea creştin pentru lumea în care trăiam… Sau poate greşesc acum faţă de el, faţă de tatăl meu. Mai cu seamă că pe cînd eu aveam ceva mai mult de un an a părăsit Securitatea, supunîndu-se unor riscuri destul de mari. Din păcate, nici măcar în clipa de faţă nu am cum să aflu care este contribuţia lui în aducerea lui Moş Gerilă în casa noastră, dacă există o contribuţie, întrucît, o dată cu părăsirea Securităţii, ne-a părăsit şi pe noi, pe mine şi pe mama, fără însă ca între noi şi instituţia de tristă amintire să se poată face totuşi o analogie onestă.

Cert este însă că, indiferent care ar fi explicaţia, cu toate că nu eram nici pe departe o familie cu simpatii comuniste şi cu toate că aproape toţi ceilalţi copii din sat îl aşteptau an de an pe Crăciun, eu speram să vină Moşul cu carnet roşu, Gerilă. Iar cînd acesta venea, ironie a destinului său tovărăşesc, eu îl primeam cu o cuviincioasă rugăciune.

Nu ştiu cînd, în Crăciunul cărui an (dar eu eram deja mărişor, trebuie să fi avut şase-şapte ani), l-am descoperit pe Moş Gerilă aşa cum era el de fapt: un fals. Un vecin care nici nu era măcar în stare să-l imite cum se cuvenea pe adevăratul împărţitor de daruri. Căci, se va vedea, adevăratul împărţitor de daruri exista.

L-am aşteptat atunci în aceeaşi atmosferă ca în fiecare an. Brad împodobit, ghirlande, lemne trosnind în sobă. Şi emoţie, mare emoţie. Rugăciunea pregătită. Tatăl nostru. În plus, noutate faţă de anul precedent, ştiam şi Crezul. Mă mai încurcam eu, mai ales acolo unde era vorba de Duhul Sfînt, care „din Tatăl purcede şi împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi mărit“. Nu-mi intra

şi pace în minte cuvîntul acela, purcede. Pînă la urmă însă, scuzată-mi fie inocenţa perioadei, gîndindu-mă asiduu la purceii din grajdul bunicii şi făcînd o paralelă fonetică, am devenit aproape sigur că Moşul nu mă va găsi nepregătit, că hopul va fi trecut fără mari probleme.

Şi Moşul a venit. Şi i-am spus Tatăl nostru. Şi i-am spus apoi Crezul. Şi purceii şi-au făcut datoria, ajutîndu-mă să trec hopul. Şi am primit cadourile. Şi m-am bucurat. Şi apoi…

Şi apoi farmecul sărbătorii s-a dus pe apa sîmbetei. Pentru că Moşul, negăsind altceva mai bun de făcut, s-a aplecat să mă îmbrăţişeze de despărţire. Iar eu, în culmea emoţiei, nu ştiu cum am reuşit să-i dau jos ochelarii de pe nas (Gerilă al meu venea an de an cu nişte ochelari care semănau oarecum cu ai bunicii). El, şi mai nesăbuit, a dat să-şi prindă ochelarii, cu un gest hotărît. Şi i-a prins. Numai că, spre marea-mi dezamăgire, gestul respectiv a fost prea hotărît. Ceea ce a făcut ca, în clipele următoare, agăţată de mîneca roşie a Moşului, să spînzure o frumoasă barbă de vată. Care, în mod obişnuit, îşi avea locul pe chipul bătrînului Gerilă.

A încercat vecinul a cărui faţă s-a ivit de sub gluga roşie să-mi explice că el e trimisul Moşului. Că a primit o scrisoare direct de la Gerilă, prin care era însărcinat să-mi aducă mie cadouri. Că originalul n-a putut să vină, deoarece locuieşte peste mări şi ţări, mai exact în ţara îngheţată Atlantida. Că… A încercat să-mi explice multe. Degeaba!

Şi totuşi, pentru încă vreo doi-trei ani, mama mi-a redat bucuria Crăciunului. Mi-a explicat raţional, cum deja aveam pretenţia să mi se explice, că, într-adevăr, Moş Gerilă era o minciună şi că pe cel care împarte daruri îl chema de fapt Moş Crăciun. Că Moş Crăciun nici nu se arată vreodată copiilor, ci doar intră pe horn, cînd ei dorm, şi le lasă darurile sub pom. Că aşa s-a întîmplat şi pînă acum, însă ea a vrut să-mi facă o bucurie şi de asta l-a „inventat“ pe Gerilă, ca eu să pot să discut direct măcar cu un „Moş“, dacă nu se poate cu celălalt. Şi eu, om cu mintea întreagă, am înţeles-o. Şi am crezut-o.

Anul ce a urmat, dacă auzeam vreun copil înaintea sărbătorilor spunînd că el va fi vizitat de însuşi Moşul, rîdeam în sinea mea, spunîndu-mi: „Ce fraier! Cum îl mai păcălesc părinţii! De fapt, pe el Gerilă o să-l viziteze, adică vreun vecin mascat“. Eu eram unul dintre puţinii care ştiau adevărul: că bătrînul, misteriosul Crăciun venea în zbor cu sania lui pînă la horn, intra pe nesimţite şi lăsa cadourile sub brad.

Iată un motiv pentru care Moş Gerilă îmi este azi simpatic. Dacă nu era el, pierdeam încă de la o vîrstă fragedă bucuria de a primi cadouri din partea Moşului Crăciun. Aşa, am mai crezut o vreme…

V. Un tonomat de poezii

Francu. Moş Francu. Aşa mi s-a prezentat şi mie, aşa li se prezenta şi celorlalţi. Un fel de „Bond. James Bond“ în variantă dorneşteană. Francu. Moş Francu.

Trebuie să fi avut vreo şaptezeci şi cinci de ani pe-atunci, prin ’82, cînd l-am întîlnit întîia oară (sau, mai bine spus, cînd îmi amintesc că l-am întîlnit întîia oară). Dar arăta de optzeci. Sau poate de nouăzeci. Habar n-am. La acea vreme, e probabil ca şi un bărbat de şaizeci de ani să-mi fi părut de nouăzeci. Totuşi, moş Francu era, nu doar părea bătrîn. Jumătate de om, umbla aplecat, îmbrăcat într-un palton soios pe care-l tîra toată vremea de pămînt. Aşa, aplecat, nu cred că era cu mult mai înalt decît mine, cel de atunci. De fapt, sînt aproape sigur că nu era deloc mai înalt.

N-avea casă. Avusese. Dar îi dăduseră foc copiii lui, pentru că tatăl, încăpăţînat, nu voia să se mute şi să-i lase pe ei în loc. După ce casa a ars pînă-n temelii, moş Francu s-a mutat. Pe străzi. Prin şanţuri. Sau pe băncile din faţa caselor – în mai toate satele din Bucovina, în faţa caselor sînt bănci, aşezate acolo şi pentru călători, dar mai ales pentru ca oamenii să-şi poată petrece duminicile sau sărbătorile discutînd cu vecinii. Moş Francu folosea aceste bănci pentru a dormi – nu o dată l-am găsit dormind chiar pe banca din faţa casei noastre. În rest, umbla de dimineaţă pînă seara pe drumuri. Nu cerşea niciodată. Dar mîncare îi mai dădeau sătenii, mai ales în zilele de sărbătoare. În plus, omul cîştiga bani. Muncea aşa cum munceau odinioară trubadurii. Era negustor de poezii. Iar clienţii lui fideli eram noi, copiii. De fiecare dată cînd îl vedeam, ne strîngeam în jurul lui şi…

— Spune-ne, moş Francu, o poezie.

— De care vreţi?

Ne căutam prin buzunare.

— Una de cinşpe bani.

— Să văd banii.

Primea cîte o monedă de cincisprezece bani de la fiecare dintre noi. Dacă vreun copil nu avea bani la el, moş Francu, negustor în toată regula, ne cerea să-l îndepărtăm pe respectivul. Altfel, nu voia să înceapă. Şi-atunci, fie puneam

noi şi pentru cel fără bani, fie insistam ca el să plece la cîţiva metri distanţă, de unde ne privea înciudat. Abia pe urmă moşul începea:

Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună,
Se ascund prin rămurele,
Noapte bună… Noapte bună…

Asta era o poezie de cinşpe bani. De ce-l ascultam, de ce dădeam bani pentru asta? Dacă l-aţi fi cunoscut pe moş Francu, dacă l-aţi fi ascultat recitînd, aţi fi ştiut răspunsul. Omul crea magie, iar ăsta nu e un cuvînt aruncat aşa, prin pagină, pentru a impresiona cititorii. Imaginaţi-vă cinci-şase copii, care habar n-aveau ce e cu poezia, ascultînd cu gura căscată un bătrîn trubadur. Cinci-şase copii care, altfel, aveau o bucurie de nedescris în a omorî hulubi cu praştia, în a chinui pisici, în a arunca pietre după cîini.

Avea şi poezii pe care le vindea mai scump. Pentru „Povestea Luceafărului“, cum o numea el, pe care o recita în întregime, nu accepta mai puţin de-un leu de persoană. Şi, cînd se apuca să ne-o „spună“, trebuia să se aşeze pe-o bancă, pentru că era prea obositor să o recite în picioare. Altă poezie de un leu era „Balada lu’ Mircea“, pe care, nu ştiam de ce, el o mai numea – un titlu absolut nepotrivit – şi „Scrisoarea a treia“. La balada asta a lu’ Mircea ascultam cu toţii fascinaţi şi, în momentele de maximă oralitate, cînd moşul, încruntat, vărsînd fulgere din priviri, întreba:

— Tu eşti Mircea?

Noi, în cor, strigam din rărunchi:

— Da-mpărate!!!

Apoi, o altă poezie preferată, „Zanfira“, pe care moşul, binevoitor, ne-o lăsa la cincizeci de bani, ne provoca la mişcări scenice, la un fel de dans mut, fără muzică:]

Doi paşi la stînga, linişor
Şi alţi doi paşi la dreapta lor…

Şi-apoi, cînd ne vedeam noi de jocurile noastre, mult timp după ce moş Francu era plecat, se mai puteau auzi, din gura vreunui copil, versuri-rămăşiţă, spuse fără nici o noimă:

Şi-avea o fată, fata lui
Icoană-ntr-un altar s-o pui
La închinat!

Mai erau poezii care se vindeau destul de scump, tot la un leu, deşi nu erau foarte lungi. Însă provocau în rîndurile noastre şuşoteli şi înghionteli ruşinate.

Merge popa la pădure,

Să culeagă nişte mure.
Merge popa pe cărare
Şi-ntîlneşte-o fată mare.
„Ce ai fată-ntre picioare?“
„Am ca barba dumitale!“

Poate nici unul dintre noi n-ar fi înţeles, la acea vîrstă, profundul sens al acestei poezii luate ca exemplu, dacă moşul nu ne-ar fi explicat, şugubăţ, cum are fata barbă între picioare. O dată însă misterul dezvăluit, vă daţi seama ce fior ne străbătea, ce izbucniri de hohote răsăreau din senin, ce conspirativ ne priveam unul pe celălalt.

Mai exista însă o categorie de poezii pe care noi nu puneam deloc preţ. Degeaba ne spunea moşul că un om deştept ar da pe asemenea poezii şi cinci lei, noi nu voiam şi pace să le plătim cu mai mult de cincisprezece bani. În fond, nu erau decît nişte versuri goale, de multe ori fără sens. Şi care, în plus, nu erau nici aşa de şoptite precum cele din „Somnoroase păsărele“, nici aşa de vesele precum cele din „Fata cu barbă“, nici aşa de jucăuşe precum cele din „Zanfira“, nici aşa de înflăcărate precum cele din „Balada lu’ Mircea“, nici aşa de triste precum cele din „Povestea Luceafărului“. Erau nişte versuri oarecare, din care nu pricepeam nimic. Şi nu pricepeam, mai ales, de ce moş Francu le dădea atîta importanţă.

Cîte stele sînt pe cer
Pîn’ la ziuă toate pier
Numai una ca o proastă
Şade pe uzina noastră.

Sau:

În Scorniceşti eu m-am născut
Într-un vechi bordei
Din braţe, tată, m-ai pierdut,
Cînd te duceai să bei!

Degeaba încerca moşul să ni le explice. Ne interesa pe noi că ăla născut în Scorniceşti e chiar Tovarăşul, că steaua aia proastă e una roşie, adică, „pricepeţi voi“, şoptea moşul, una comunistă? Nici vorbă! „Cinşpe bani“ şi-atît!

Una dintre poeziile de acest tip, pe care Francu o intitula „Statuia soldatului rus“, ne stîrnea totuşi un oarecare interes. Pe ea plăteam şi cincizeci de bani (şi chiar mai mult), pentru că avea ceva incitant.

Nu pentru c-ai eliberat popoarele
Te-au ridicat atît de sus
Ci pentru că îţi put picioarele
’Tu-ţi mă-ta-n cur de soldat rus!

Asta, da! Asta era cu adevărat poezie! Cînd spunea moşul, cu voce tunătoare, cum îi put picioarele soldatului, toţi ne strîmbam a dezgust. Iar cînd trîntea înjurătura aceea atît de îndrăzneaţă, hohotele de rîs izbucneau, iar aplauzele ropoteau frenetic.

Pe moş Francu l-am văzut ultima oară prin ’86, într-o vacanţă de-a mea (făceam deja şcoala la Braşov). Era şi mai bătrîn, şi mai gîrbovit. În plus, marea lui dramă, devenise cam fonfăit şi, din nefericire, nimeni nu mai dădea vreun ban pe poeziile sale.

VI. Ştiuleţi, bostani, video

În sate, evenimentele cele mai mici se transformă în unele de amploare. Iar invenţiile sînt primite mai întîi cu neîncredere, apoi cu ostilitate, după care, o vreme, înainte de a deveni obişnuinţe, ele se numesc „minuni“.

Cred că aveam deja vreo opt sau nouă ani cînd am auzit această discuţie între doi maturi:

— Avea în faţă nişte, cum să-ţi spun, aşa, ca doi bostani bătrîni… Iar ăl’lalt, dom’le, un ştiulete cum nu ţi-o crescut ţie anu’ ăsta. Mai mare dragu’, zău.

Bostani bătrîni, ştiulete… Parcă-parcă mă trimitea gîndul la chestii ruşinoase, dar nu îndrăzneam încă să cred. Nu-i vorbă, auzisem eu printre copii cuvinte şi mai deocheate, dar maturii… Să vorbească ei aşa ceva? Discuţiile astea erau pentru copii, iar eu ştiam prea bine acest lucru, din moment ce nu auzisem pînă acum vreo mătuşă, vreun unchi sau, Doamne fereşte, pe bunica ori bunicul discutînd asemenea prostii. Bine, bunicul mai trîntea cîte o înjurătură care te trimitea cu gîndul la lucrurile acelea ascunse, ce ţin de problema fiecărei femei ori a fiecărui bărbat. Dar niciodată nu stătea de vorbă cu cineva despre asemenea chestii, cum o mai făceam, uneori, noi, copiii.

— Şi chiar erau goi amîndoi? întreba celălalt matur participant la discuţie.

— Da’ cum dracu’ altfel vrei să fie?

Nu mă înşelasem. Vorbeau despre prostii. Bostanii, ştiuletele erau… ştiam eu ce erau!

— Şi zici că toate astea le-ai văzut la televizor?

— Nu la televizor, bă, nu ţi-am spus? La vidio.

— Bun, da’ vidioul ăsta ce-i, nu-i tot un televizor?

— Ba da. Numa’ că, în loc de antenă, are un aparat la spate.

Asemenea scorneală nu mai auzisem în viaţa mea! Auzi, un televizor cu aparat în loc de antenă şi, mai ales, un televizor pe care să se transmită imagini ruşinoase! De parcă vreo femeie sau vreun bărbat ar accepta să apară la televizor în pielea goală…

Cîteva zile mai tîrziu, scorneala a început să facă vîlvă şi printre băieţii de pe stradă. Nu-i mai ziceau filme cu ştiuleţi şi bostani, ci filme porno. Iar unul dintre copii chiar se jura pe toate cele că a văzut şi el imagini din acelea, devenind în scurt timp eroul străzii şi punctul central al interesului nostru. Şi,

încetul cu încetul, am început să cred că scorneala nu era tocmai o scorneală, că, într-adevăr, americanii (cine altcineva?) inventaseră un asemenea aparat, care trimitea spre noi imagini cu goliciuni.

Aveam doi unchi, vecini cu mine la vremea aceea, verişori de-ai mamei. Datorită vîrstelor noastre oarecum apropiate, ne înţelegeam destul de bine. Unul era mai mare cu vreo patru ani, celălalt cu opt. Cu alte cuvinte, amîndoi erau deja oameni în toată firea. Şi, cum nici o regulă nu spunea ceva de genul: „Accesul la video este interzis tinerilor sub optsprezece ani“, ei mergeau destul de des la casa cu aparatul-minune. Mai puteau să scape de gura mea, cînd am aflat acest lucru? După îndelungi insistenţe, i-am convins, în sfîrşit, să mă ia şi pe mine. Asta abia după ce au primit banii mei din puşculiţă, dar aspectul e mai puţin important.

Poate ar trebui să descriu drumul spre casa în care tînjeam de atîta vreme să intru. Poate ar trebui să scriu cîteva cuvinte despre importanţa pe care mi-o dădeam şi, mai ales, despre visele pe care mi le făceam. Dar şi acum, ca şi atunci, am senzaţia că drumul e prea lung, îmi vine să grăbesc paşii pentru a ajunge cît mai repede la minunea aia numită video… Şi am ajuns.

O cameră înţesată de lume. Fum gros de ţigară. Maturi care treceau sticle de vin sau de ţuică de la unul la altul. Şi, prin mulţime, cîţiva copii. De vîrsta mea. Probabil alţi copii care reuşiseră să-şi convingă, cu banii din puşculiţă, unchii, verii sau fraţii…

N-am avut timp să-mi găsesc un loc prea bun, înainte de a începe filmul. Aşa se face că, în momentele în care cele dintîi sunete au ieşit prin difuzoare, eu încă mă zbăteam să depăşesc cu privirea capul înăltogului din faţa mea. Cînd, în sfîrşit, ecranul mi s-a înfăţişat în toată splendoarea lui, am văzut acolo un om cam subţirel care, înveşmîntat în nişte haine caraghioase, împărţea pumni şi picioare în stînga şi-n dreapta. Din şoaptele celorlalţi am aflat că pe omul respectiv îl chema Brusli şi că era tare, că era mare, că era cel mai bun. Cel mai bun, cel mai bun, dar cînd urmau să apară bostanii şi ştiuleţii?

După o oră, plictisit de nervii acelui Brusli, l-am tras de mînecă pe unchiul meu mai mare:

— Da’ filmu’ porno cînd îi?

— Uite, bă, ce vrea mucosu’! s-a hlizit el spre celălalt unchi.

Am mai răbdat jumătate de oră strigătele enervantului şi enervatului Brusli, pînă cînd a apărut genericul de final. Şi, tocmai cînd mă bucuram de zor că, în sfîrşit, voi vedea ce venisem să văd, oamenii s-au ridicat din locurile lor şi au pornit spre uşă.

— Da’ filmul porno?!

— Ce film porno, bă?

— Ăla cu… ştiuleţi şi bostani!

Acum, ce vreţi să vă mai povestesc? Cum au rîs ăia doi de mine? Cum mai rîd şi astăzi cînd mă întîlnesc? Îmi ajunge că ştiu eu. Un singur lucru mai trebuie amintit la toată urma. Că, nu ştiu de unde, bunica a aflat despre seara petrecută de mine la video. Şi, drept urmare, am primit una dintre acele bătăi pe care nu le pot uita nici astăzi.

VII. Aici Radio Europa Liberă

Bunicul copilăriei mele: urechea lipită de acel aparat de radio rusesc (pe care bunica îl mai foloseşte şi astăzi), concentrat, cu gura căscată şi, mai ales, cu ochii în lacrimi. Asta e imaginea pe care o păstrez. Nu singura. Dar cea mai puternică. De ce avea ochii în lacrimi? Habar n-aveam. La prima vedere, n-avea de ce: din aparat se revărsa o melodie oarecare, apoi un glas înfundat anunţa: „Aici Radio Europa Liberă“, după care urmau ştirile – iar pentru mine, la acea vreme, ştirile nu puteau fi nicidecum impresionante. Doar plictisitoare. Pînă într-o zi. Zi care, deşi nu mi-a revelat pe loc răspunsul la întrebarea „De ce plîngea bunicul?“, m-a făcut să încep să pricep.

Era vorba despre o scrisoare pe care un cetăţean american i-o transmitea lui Reigăn, preşedintele Americii. Începea cumplit, îmi părea mie, cumplit pentru că, deşi se adresa preşedintelui, cele dintîi cuvinte ale ei erau: „Dragă Ronald“! Ca şi cum cineva din sat s-ar fi apucat să-i trimită o scrisoare tovarăşului Nicolae Ceauşescu, în care să scrie pentru început: „Mă, Nicolae“! Era… ca o înjurătură! E adevărat, şi eu îl mai înjurasem uneori pe Tovarăş, dar, la vremea aceea, nu ştiam ce vorbesc. Eram prea mic. Între timp, intrasem la şcoală şi aflasem despre glorioasele realizări…

Omul care îi scria preşedintelui Americii, deşi începuse cu un „dragă Ronald“ care, în ciuda lipsei de respect, părea destul de prietenos, mi s-a părut de-a dreptul nesimţit. În misiva sa îl făcea cu ou şi cu oţet pe Reigăn, acuzîndu-l de nu ştiu ce probleme economice, cerîndu-i să se implice mai mult în rezolvarea situaţiei unor anume homles… Şi alte asemenea blestemăţii. Am ascultat pînă la capăt, sufocat de revoltă, de uimire. Şi-apoi, pe cînd mă gîndeam că expeditorul scrisorii va avea, pe meritate, multe de tras în urma gestului său necugetat, vocea care citea scrisoarea a concluzionat: „A fost un exemplu de libertate a cuvîntului“.

Aş putea spune că în ziua aia am uitat de joacă şi m-am concentrat exclusiv pe ascultarea ciudatului post de radio. Dar nu cred că a fost aşa. Nu a fost vorba despre o revelaţie. A fost însă, aici nu mă înşel, primul pas spre înţelegere şi, automat, spre maturizare, spre un anume tip de maturizare. Aveam, cred, nu mai mult de nouă ani. Şi din acea zi am început să ascult mai atent ciudatul post de radio. Cu adversitate la început, cu mirare neutră mai apoi, cu simpatie într-o

vreme şi, în cele din urmă, cu o senzaţie de normalitate. Şi tot din acea zi, treptat, în loc să cînt înfocat Tricolorul înainte de începerea orelor de clasă, cu ochii ţintă la portret, am început să dau din gură alandala, să mă prefac doar că ţin ritmul. Şi chiar, cînd eram convins că nu mă vede nimeni, să arăt limba preşedintelui din ramă. Aşa am devenit eu pionier disident.

VIII. Braşov

Prima mea copilărie, cea petrecută la Dorneşti, e lungă şi, fără doar şi poate, perioada cea mai plăcută pe care am petrecut-o în viaţă. Aşa că aş fi avut încă multe de povestit. Dar, fiind nevoit să pun într-o anumită relaţie momentele mele frumoase cu comunismul, observ că majoritatea covîrşitoare a amintirilor pe care le deţin sînt axate pe întîmplări specifice copilăriei în orice fel de sistem, nu numai în cel comunist. De aceea, pentru că marele contact cu realitatea socială şi politică l-am avut abia în Braşov, după vîrsta de zece ani, iată-mă ajuns, mai repede decît aş fi vrut, în oraşul Tîmpei.

Mama a făcut toate eforturile posibile pentru a mă aduce lîngă ea. N-a reuşit decît începînd cu primul an de gimnaziu.

Am ajuns, spuneam, în Braşov. Într-o garsonieră situată la etajul cinci al unui bloc din cartierul Tractorul. Copil crescut la sat – nu pot să nu pomenesc aici faptul că spuneam „Bună ziua“ sau „Săru’ mîna“, după caz, fiecărui om pe care-l întîlneam –, am fost copleşit de imensitatea locului în care mă aflam. Aşa se face că amintirile mele de început sînt vagi, înghiţite cumva de senzaţia aceea de însingurare, de ameninţare perpetuă pe care o resimţeam puternic în primele luni de Braşov.

Dar iarna mi-o amintesc. Iarna trecerii din ’85 în ’86. Una destul de friguroasă. Sau poate mi s-a părut mie aşa, din moment ce am trecut de la căldura sobei cu cărbuni la cea a caloriferului îngheţat. Şi-apoi şcoala…

Şcoala nr. 26, de Artă, clasa a cincea, arte plastice. N-o să spun o noutate, pentru cei care au prins perioada: o clădire în care caloriferele erau la fel de reci ca şi cele de-acasă, numai că la şcoală nu puteam folosi chilota bunicii. Veneam îmbrăcat în cele mai groase haine pe care le aveam, cu mănuşi pe mîini. Şi scriam zgribulit, scriam nişte litere stranii, ascuţite, tremurate. Dar nu asta era marea problemă. O zi pe săptămînă aveam şase ore de specialitate. Două de desen, două de pictură, două de sculptură. Desenul mergea, deşi chipurile pe care le mîzgăleam pe hîrtie arătau mai mult a extratereştri decît a oameni. Şi cu pictura mă descurcam, deşi, ca să ajung la apa în care urma să-mi înmoi pensulele, trebuia uneori să sparg un strat de gheaţă. Mai rău era cu sculptura. Cu toate că, oficial, acesta era termenul, sculptura însemna de fapt modelaj. În lut. Acum, imaginaţi-vă lutul care în mod obişnuit ar fi trebuit să fie moale…

Şi-atunci o să vă daţi seama că, de fapt, în cele din urmă tot sculptură făceam, deşi materialul, spre deosebire de piatră, era cît se poate de fărîmicios.

Dar eu intenţionam să prezint aici amintiri frumoase, nu-i aşa? Asta intenţionam, însă m-a cam luat valul. Totuşi, descrierea atmosferei a prins bine, pentru că – cel puţin aşa se spune – noi, românii, avem obiceiul de a scoate roz din cel mai negru negru. Cert e că, atunci, asta am făcut eu şi colegii mei.

Orele de sculptură erau supravegheate, în mod obişnuit, de un profesor. În acea iarnă însă, profesorul ne lăsa mai tot timpul singuri. El se retrăgea în birou, unde avea, se pare, un reşou binefăcător. Ce puteau face nişte copii singuri, într-o sală în care, pe rafturi, sălăşluiau statui care imitau lucrări celebre? Puteau face multe… Spre exemplu, Venus din Milo, cu sînii ei provocatori, se alegea cu sfîrcuri de lut (cum-necum, reuşeam noi să înmuiem puţin lut în apă). Ştefan cel Mare, care se lupta de zor cu turcii într-un glorios grup statuar, primea din partea noastră două coarne care-l făceau să semene cu un viking nervos. Iar Mihai Viteazul, sărmanul, datorită lutului lipit măiastru sub nări, căpăta aspectul unui om răcit care şi-a uitat batista acasă. Dar ăsta era doar începutul. Cînd frigul ne pătrundea pe toţi, începea o acţiune ce presupunea mai multă mişcare, anume trasul la ţintă. Adică aruncarea cu bucăţi moi de lut în celelalte statui înşiruite pe rafturi. Trasul la ţintă era activitatea cea mai distractivă a orelor de sculptură. Şi asta deoarece bucăţile de lut se lipeau de statuete în cele mai caraghioase moduri. Cînd vreunul dintre noi nimerea, spre exemplu, cu lutul între picioarele unui nud de femeie, hărmălaia veselă era de nedescris…

Cu jumătate de oră înainte de încheierea cursului, începea procesul de curăţare. Iar cînd profesorul revenea în sală, statuetele îl aşteptau curate şi mute, aşa cum le lăsase.

Ochirea la ţintă nu se desfăşura însă doar în sala de sculptură. Ea continua şi în cea de clasă, în timpul pauzelor. Acolo ţinta era ceva mai sus şi ne zîmbea din ramă. Iar trasul se schimba în suflatul. Suflam, prin tuburi de pix sau de carioca, bucăţele de hîrtie înmuiate în gură. Iar Preşedintele Republicii Socialiste România se umplea de o epidemie albă, scuipată spre el de cîţiva copii care, în ciuda unui anume tip de conştientizare, încă nu ştiau prea bine ce fac.

IX. Lumina poporului român

După prima mea iarnă braşoveană, ne-am mutat. În rai. Raiul era un apartament cu trei camere, în zonă centrală. Pe strada Toamnei. Tot la etajul cinci. Din cîte am înţeles, dorinţa asta de a ne muta cît mai repede se datora şi hotărîrii părinţilor mei de a-mi dărui un frate (de fapt, mama îşi dorea să-mi dăruiască o soră, dar asta e deja o cu totul altă discuţie).

Am fost pasionat de fotbal încă din prima mea copilărie. Pasionat pînă la lacrimi. Şi chiar dacă echipa mea de suflet devenise, prin nu ştiu ce împrejurare, Dinamo, şi aşa a rămas pînă azi, pe atunci îmi permiteam să ţin în cupele europene cu echipele româneşti ce-mi erau adversare în campionat. Aşa că am urmărit cu mari emoţii parcursul european al Stelei din acel an. Trecuse Steaua de o echipă daneză, pare-mi-se, în şaisprezecimi (nu-mi amintesc ca meciul să fi fost transmis la televizor). Apoi am urmărit, în timp ce sufeream de pojar, optimile Cupei Campionilor, la vechea noastră adresă. Steaua a eliminat pe Honved Budapesta. În sferturi am avut mari emoţii cînd Steaua s-a încurcat, în meciul tur, de necunoscuta echipă Kuusysi Lahti. A ieşit bine pînă la urmă, prin golul lui Piţurcă din retur. Semifinalele le-am urmărit în noul apartament, la televizorul nostru rusesc, alb-negru, care îşi dubla imaginea pe jumătate de ecran, un ecran cu diagonală de cincisprezece centimetri (nu e nicidecum o figură de stil: era un televizor rusesc sport, Electronika se numea firma producătoare). Anderlecht. La Bruxelles am fost învinşi cu 1-0, prin golul lui Enzo Scifo. Iar la Bucureşti i-am bătut cu 3-0.

Şi a venit ziua aceea de 7 mai, atît de des pomenită încă în lumea oamenilor pasionaţi de fotbal. A fost unicul meci pe care pînă şi mama, absolut lipsită de microbul acestui sport, deşi, cînd ţinea cu tot dinadinsul să mă necăjească, îmi spunea cît de mult ţine ea cu echipa Rapid, l-a urmărit în întregime. Şi ne-am bucurat amîndoi de victoria lui Duckadam şi a Stelei. Apoi…

Am auzit, după ’89, că prin ţară ar fi existat cîteva grupuri de oameni care au încercat un fel de manifestaţie a bucuriei. În Braşov nu ţin minte să se fi întîmplat aşa ceva. Şi totuşi, ceva deosebit s-a întîmplat. În timpul meciului, cîteva dintre blocurile de vizavi au rămas fără lumină. Iar la sfîrşit, după ce întreg cartierul a vuit de bucurie, pot spune că am asistat la prima manifestaţie de protest din viaţa mea. Ea a aparţinut unui singur om şi, cred, nici măcar acela

nu era în cea mai bună formă. Altfel spus, respectivul părea să se fi încălzit cu ceva tărie, înainte de a se trezi în el spiritul justiţiar. Cert e că, aproape întreaga noapte ce a urmat, vocea lui sacadată şi nu foarte convingătoare a răzbătut pînă în apartamentul nostru. Striga, mecanic: „Stea-ua, Stea-ua, dă-ne lumină!“, „Stea-ua, Stea-ua, dă-ne lumină!“. Lider de opinie şi manifestant activ, omul acela a fost ridicat de miliţie abia spre dimineaţă. Cînd noi, eu şi mama, neavînd somn, îl priveam de la balcon.

X. Tot un fel de vot

Fac un salt obligatoriu peste timp, încercînd să povestesc despre prima manifestaţie de revoltă adevărată la care am fost martor, cea a muncitorilor de la fabrica de autocamioane Steagul Roşu. De fapt, cea a braşovenilor.

Îmi amintesc cît se poate de clar că învăţam la matematică. Iar lîngă mine, ajutîndu-mă, se afla tatăl meu vitreg. Asta e prima imagine. A doua imagine e una… sonoră. O larmă îndepărtată, din care se înţelegeau totuşi, cîntate, cuvintele: „Deşteaaaptă-te româââne din soomnul cel de moaaaaarte în caaare…“.

— A, sînt ăştia cu alegerile, a concluzionat taică-meu – da, fireşte, tatăl meu vitreg, căruia însă i-am spus o bună parte a vieţii „tată“ –, chemîndu-mă înapoi în faţa cărţii cu probleme de matematică.

Era 15 noiembrie 1987, zi de alegeri comuniste.

— Nu se mai satură să-l pupe-n fund pe iubitul conducător! a mai mormăit bărbatul casei, închizînd astfel subiectul.

Şi totuşi, parcă nu mai auzisem „Deşteaptă-te române“ la manifestările oficiale ale Partidului! Uşoara mea mirare avea să fie accentuată un minut mai tîrziu cînd, crescute în intesitate, strigătele au părut a încropi şi a repeta cuvîntul: „Hoţii!“.

— Ce strigă ăştia?! s-a minunat pentru întîia oară şi taică-meu vitreg.

— „Hoţii“.

— Ei, lasă-mă! Cum să strige „Hoţii“ în zi de alegeri?!

În mod cert: „Hoţii“. Şi-apoi, în mod şi mai cert: „Jos Ceauşescu!“.

Ăsta a fost momentul. Şi-acum îl văd: transfigurat, repezindu-se ca nebunul spre uşa de la balcon, scoţînd un „Măăă!!!“ care a părut mai mult un răget, un răget fericit; ieşind pe balcon; ţipînd spre coloana care tocmai trecea pe sub blocul nostru: „Bravo băieţi! În sfîrşit!“. Se dărîma balconul de cum ţopăia!

Apoi, fără să-mi zică prea multe vorbe, s-a îmbrăcat rapid.

— Trebuie să merg cu ei.

— Şi eu.

— Nu, tu ai de învăţat, mi-a spus.

Nici azi nu pricep cum de i-a venit să spună aşa ceva. Aveam de învăţat, în timpul unei asemenea furtuni? N-aveam. După plecarea lui am coborît şi eu în

stradă, privind din urmă coloana de manifestanţi. Nu ştiam încă ce să fac: să merg în centru după ei sau să mă întorc acasă? Trebuia să dau dovadă de curaj. Nu faţă de comunişti. De ei nu-mi era frică. Aş fi strigat cu cel mai mare entuziasm „Jos Ceauşescu!“. Mi-era însă frică de taică-meu vitreg. Îmi spusese că am de învăţat. Şi cum i-aş fi explicat eu prezenţa în centru dacă, din întîmplare, ne-am fi întîlnit? Sau ce scuză aş fi găsit dacă n-aş fi fost acasă, în cazul în care el s-ar fi întors mai repede decît mine?

Aşa că am rămas în stradă, ezitînd, privind în urma coloanei, cu jind şi cu ciudă. Nu eram încă hotărît în momentul în care un miliţian, cu o voce foarte dură, m-a repezit:

— Dispari, ţîncule, în casă! Ce, te-a prins chef de revoluţie?

Intervenţia asta m-a hotărît. Am „dispărut“ în casă şi am ratat, astfel, prilejul de a deveni erou anticomunist la doisprezece ani.

***

Cîteva întîmplări din acea zi mi s-au mai întipărit însă în memorie, pe lîngă cele deja povestite. A fost o zi petrecută de mine la balcon, una dintre cele mai interesante zile ale perioadei braşovene. Şi asta deoarece, cu mîinile rezemate de balustradă, aproape la fel de confortabil ca la cinema, am urmărit „filmul“ evenimentelor colaterale, un film aproape mut, dar extrem de antrenant.

Astfel, pînă spre seară, am „vizionat“ cu mare atenţie cum fug oamenii, grupuri-grupuri, urmăriţi de miliţieni. Şi-apoi, cu satisfacţie, am ţinut partea urmăriţilor, în lupta cu oamenii în uniformă. Pentru că au existat şi astfel de lupte, cînd vreunul dintre miliţieni, mai rapid, reuşea să ajungă din urmă un manifestant din grup. Ar fi trebuit apoi să-mi fie milă de miliţian, pentru că el era pe jos şi primea pumnii şi picioarele celorlalţi. Dar nu-mi era. În fond, totul se rezuma pentru mine la o confruntare dintre „personajele pozitive“ şi cele „negative“. Iar diferenţierea dintre cele două categorii de personaje o făcusem de mult, poate atunci cînd ascultasem întîia oară „Europa Liberă“ sau poate atunci cînd mă băgam în pat pentru a dormi, îmbrăcat în flanele groase şi vîrît sub o imensă chilotă.

Au existat şi momente mai comice în „filmul“ meu, urmărit de la un balcon de etaj cinci. Spre exemplu, nu pot să-mi scot din minte imaginea a patru predecesori ai deja celebrului şi nu tocmai irealului Garcea. Care, în acea zi de 15 noiembrie, alergau de zor un biet cîine, vinovat de a purta legate în jurul trupului două pancarte pe care scria: „Jos Ceauşescu!“ şi „Vrem mîncare!“. Miliţienii îl urmăreau şi se aruncau disperaţi după el, deşi orice om cu minte ar

fi încercat o altă variantă: aceea de a momi animalul. Pînă la urmă, cîinele reacţionar a ieşit victorios din războiul cu „inteligenţa“ umană, cotind-o pe după nişte blocuri, cu pancarte cu tot.

Cam atît îmi aduc aminte din acea zi. Nu-mi voi cere scuze în faţa celor care, citind poate aceste rînduri, îşi vor aminti faţa cealaltă a evenimentelor, cea a suferinţelor îndurate pe propria piele. Deoarece, îmi imaginez, ei vor înţelege că nu eu, cel de azi, privesc ziua de 15 noiembrie din perspectivă cinematografică. Ci eu cel de la doisprezece ani. Care, în ciuda adversităţii faţă de sistem, eram încă la acea vreme preocupat mai mult de joacă decît de politică.

XI. Frumoasa zi de joi

O părere cît se poate de falsă, pe care am mai auzit-o însă şi astăzi, prezintă Braşovul ca un oraş binecuvîntat după revolta din noiembrie 1987. Nimic mai neadevărat. Eu am trăit perioada ’87-’89 chiar în oraşul Tîmpei şi pot spune că, dacă în alte locuri din ţară oamenii mai puteau cumpăra, „pe sub mînă“, diferite produse alimentare, în Braşov, localitate pedepsită, nu prea găseai nici măcar pîine. Toţi îşi amintesc de alimentarele pline cu conserve de peşte. Dar în Braşov, după ’87, alimentarele erau pline numai cu conserve de peşte. Toţi îşi amintesc despre frigul din case. Dar în Braşov, în cele două ierni care au urmat, cel puţin în cartierul în care am locuit eu, caloriferele nu s-au dezmorţit nici măcar pentru cîteva secunde. Toţi îşi amintesc repetatele pene de curent dintr-o zi. Dar în Braşov ele nu erau repetate într-o zi; ţineau zile întregi. Toţi îşi amintesc despre faptul că apa caldă se dădea numai la sfîrşitul săptămînii. Dar în Braşov, pînă şi apa rece lipsea săptămîni întregi.

În aceste condiţii, o să povestesc în rîndurile ce urmează despre o anume bucurie. Care, unora, le-ar putea părea tristă. Dar s-ar înşela. Pentru că atunci chiar era o bucurie, iar filtrată prin sentimentele de la acea vreme, nici acum amintirea acelor momente nu mi-e defel sumbră.

În ianuarie 1987 s-a născut fratele meu, Adrian. Noroc că pînă în noiembrie a apucat cîteva luni „de vis“, în care apa nu trebuia adusă de la kilometri depărtare, ci curgea pe ţeavă, direct în cadă. Şi singurul efort pe care trebuia să-l facem era să o adunăm în oale mari şi să o încălzim. De aceea spun, cu mîna pe inimă, Adrian a apucat cîteva luni minunate, în care Partidul i-a asigurat „toate condiţiile“ pentru a creşte şi a ajunge un cetăţean de nădejde al glorioasei noastre patrii, Republica Socialistă România. În decembrie 1987 era deja om în toată firea, aproape că împlinea un an. Ceea ce însemna că, la fel ca toţi tovarăşii cu simţul răspunderii, trebuia să înţeleagă că viaţa nu înseamnă doar lapte şi miere, ci şi anumite privaţiuni.

Din acel moment, pentru că cetăţeanul responsabil mai făcea din cînd în cînd arsuri în zonele sensibile ale corpului şi urla cît îl ţineau bojocii, eram nevoiţi să pornim marea aventură de căutare a apei. O vreme, prin grija autorităţilor, am avut bucuria de a căra apă de la o pompă amplasată lîngă Hidromecanica. Adică la vreun kilometru de casa noastră. Stăteam la o coadă

imensă, eu cu taică-meu vitreg, înaintînd, pas cu pas, spre izvorul binefăcător, trăgînd după noi găleţile şi bidoanele cu care veniserăm înarmaţi. După două-trei ore, eram fericiţi: venea rîndul nostru să luăm apă. Plecam de-acolo îmbujoraţi, cu satisfacţia datoriei împlinite.

Însă, din păcate, apa ajungea pentru baia lui Adrian, pentru setea noastră, pentru spălatul cîtorva rufe, dar nu şi pentru baia de care, oricît mi-ar fi de jenă s-o spun, cam aveam nevoie. Aşa că, la iniţiativa unor vecini întreprinzători, am pus la cale un sistem. Într-o zi, mergeam la pompă un grup de zece-cincisprezece vecini. Căram apă pentru familiile de pe palierul nostru. Şi, după ce o ţineam pe aragaz pînă la fierbere, umpleam cada. Ziua următoare, acelaşi grup îşi făcea iarăşi datoria. De astă dată, duceam apă spre folosul altor vecini, de pe alt palier. Şi tot aşa, întreaga săptămînă, pînă acest sistem de întrajutorare mulţumea toate familiile cointeresate. Apoi, săptămîna ce urma, o luam de la capăt.

Pomeneam anterior despre o mare bucurie. Era vorba despre bucuria de a face baie. Nu ştiu cine poate să înţeleagă ce însemna ziua de joi pentru familia noastră! Atunci cada era plină, aburii umezeau pereţii… Iar eu aveam prilejul să mă bălăcesc, să scot tot felul de sunete şi, la sfîrşit, să mă simt proaspăt. Alt om. Fără doar şi poate, era una dintre bucuriile curate ale vieţii mele.

Din păcate, aceleaşi autorităţi au conchis că prea huzurim. Şi, pe la sfîrşitul lui ’88, au închis pompa de la Hidromecanica. Din acel moment, taică-meu vitreg a fost nevoit să meargă pînă la poalele Tîmpei pentru a aduce în casă apă. Iar anul ce a urmat nu ştiu să fi prins o baie adevărată. Mă spălam doar pe faţă, în urechi, sub braţe şi în zonele intime. Dar deja mi-e ruşine să dau amănunte…

XII. Nebuna de la şase

Era o nebună intelectuală, căreia îi murise fata într-un accident de maşină cu cîţiva ani înainte. Fusese internată o vreme, apoi, nu înţeleg de ce, i se dăduse drumul. Poate o consideraseră prea puţin periculoasă, deşi, în toţi acei ani, a fost omul care lovea cel mai puternic în comunism din cîţi cunoscusem. Nici „Europa Liberă“, nici „Vocea Americii“ nu îndrăzniseră vreodată să meargă atît de departe cu acuzele cît mergea nebuna de la etajul şase. Prin vocea ei, Ceauşescu era făcut troacă de porci, Partidul era numit „adunătură de criminali“, iar noi, oamenii de jos, „o cloacă de laşi“. Nu ştiu de ce comunismul era de vină că fata ei murise într-un accident de maşină. Dar, în mintea femeii, el căpătase chipul diavolului.

Iar noi, cei cîţiva copii din bloc, aveam o distracţie în plus. Ne aşezam sub balconul de la etajul şase, aşteptam pînă apărea femeia, căci îşi făcea zilnic apariţia, pe după-amiază, şi, în timp ce-şi ţinea discursul, ne strîmbam la ea şi îi strigam tot felul de cuvinte prea puţin ortodoxe. O vreme ne ignora, continuîndu-şi apelul la luptă împotriva sistemului. Apoi, fără nimic pregătitor, zburau spre noi diferite obiecte. Îmi amintesc că la un moment dat am primit cîteva resturi de varză murată în cap… Eram prea ocupat să mă strîmb spre femeie ca să observ ce cade de sus.

Ne feream de furia nebunei, făceam diferite ţopăituri stranii în ploaia de obiecte aruncate, dar continuam să o enervăm, pînă cînd, plîngînd, începea să ne înjure:

— Fii de bolşevici, curve comuniste…!

Urmau apoi blestemele, încărcate de umor, pe care fiecare dintre noi le savura:

— Să nu vă dea statul nici apartament, nici maşină, să nu fiţi primiţi în Partid, să vă crape ţestele în închisori!

Şi totul se încheia surprinzător, cu un apel făcut miliţiei şi, mai apoi, comuniştilor:

— Miliţia! Veniţi să vedeţi cum îşi bat joc de un cetăţean al ţării! Băgaţi-i în puşcării pe criminali, omorîţi-i! Trăiască Partidul Comunist Român!

Logica ei, atît cît mai era ea logică, găsea salvarea tot acolo, sus, în ciuda urii pe care, zi de zi, o revărsa de la balcon. Iar pentru noi, existenţa nebunei era

o adevărată mană cerească, într-un oraş în care, vrînd-nevrînd, trebuia să inventăm moduri de a ne distra.

Spre surprinderea mea de astăzi, nebuna de la etajul şase şi-a făcut numărul mult timp înainte de a fi reinternată la ospiciu. Vreme de cîteva luni. Se pare că, din moment ce nimeni nu o lua în serios, nici statul nu găsise de cuviinţă s-o bage-n seamă. Sau poate că fusese vorba de o psihologie inversă. „Las-o, dom'le, să spună ce are de zis. Aşa se va vedea că numai nebunii sînt în stare să critice orînduirea noastră socialistă." Nu ştiu care au fost raţiunile. Ştiu însă că, la un moment dat, înfuriată de scălîmbăielile noastre, femeia a aruncat de pe balcon o vază. Care a rănit serios un trecător. În aceeaşi zi, o dubiţă albă a oprit în faţa scării vecine a blocului meu şi…

De fapt, nici un „şi". Cam asta e tot ce mai ştiu despre nebuna de la etajul şase.

XIII. Hänsel, Gretel şi baba vrăjitoare

Cu cîteva luni înainte de sfîrşitul lui ’89 atmosfera din oraş prevestea furtuna. Se vorbea pe la colţuri că studenţii ar pregăti nu ştiu ce manifestaţie de comemorare a momentului noiembrie ’87, că înşişi stegarii, muncitorii de la Steagul Roşu, adică, ar fi pe punctul de a face, în grup masiv, o nouă vizită în faţa Prefecturii. În plus, apăruseră prin cutii poştale tot soiul de manifeste, tipărite sau scrise de mînă. Iar prin iunie, în drum spre şcoală, în parcul din faţa Liceului Şaguna am descoperit un plop oarecum straniu. De crengile sale fuseseră legate peste noapte cîteva pere de vară. Auzisem şi eu celebrul discurs al Conducătorului, cel în care era musai ca plopul să facă pere, iar richita, săraca, micşunele pentru ca brava orînduire socialistă din România să se destrame. Aşa că plopul straniu din faţa mea îndeplinea jumătate de condiţie. Şi poate că adevărul nu era prea departe: poate că la vremea aceea, fără ca noi să ştim, jumătate din forţa socialismului biruitor se dusese deja pe apa sîmbetei.

În toamnă am fost admis la Liceul Meşotă. Noi colegi, noi colege, noi momente de timiditate pentru mine… Mai ales, noi încercări de a lega prietenii. Am reuşit să leg o asemenea prietenie cu un coleg, Radu. După ce primul contact dintre noi fusese stabilit prin Michael Jackson. Eu aveam un disc al pop-starului american, adus dintr-o vizită făcută în U.R.S.S. El, auzindu-mă vorbind despre respectivul disc, a ţinut morţiş să-l aibă. Preţul pe care i l-am cerut era, la vremea aceea, exorbitant: omul făcuse rost, nu ştiu de unde, de-o revistă porno. Iar eu, hotărît, o ţineam pe-a mea: „Ţi-l dau pe Michael, îmi dai revista!“. Dragostea lui pentru muzică a învins, în cele din urmă, ataşamentul faţă de femeile goale…

La vreo două săptămîni după încheierea tranzacţiei, m-am mutat în ultima bancă din rînd, alături de Radu. Şi astfel, avînd deja un prieten, am putut să-mi iau gîndul de la orele de curs. Şi, în vreme ce cîte un profesor ne explica teoriile lui Charles şi Joules, ne vorbea despre arahnoidă sau ţinea să ne arate cum stă treaba cu numărul complex, noi aveam discuţii savante, în ultima bancă, despre Dinamo, echipă cu care ţineam amîndoi şi care tocmai bătuse pe Steaua cu 3-0, despre fetele din clasă (una avea gropiţe în obraji – mie-mi plăcea, lui nu; alteia nu-i crescuseră sînii deloc – ruşinos; o a treia, observasem la orele de sport, avea la încrengătura picioarelor un „pod“ – teribil de incitant), despre Samantha

Fox, Falco şi Queen. Şi, pe măsură ce prietenia dintre noi se accentua, mai discutam despre ceva: despre Tovarăş şi Tovarăşă, despre America şi libertatea ei, despre ce auziserăm la „Europa Liberă“ că se întîmplă în alte ţări „popular-democrate“…

Nici nu mai ştiu căruia dintre noi i-a venit ideea. Dar era o idee glorioasă. Prin punerea ei în practică urma să ne simţim amîndoi un fel de eroi. Iar ea, ideea, consta în următoarele: acasă, fiecare dintre noi decupa cît mai multe litere din ziare; la şcoală, a doua zi, veneam cu lipici şi cu acele litere de ziar; în timpul orelor, lipeam literele pe foi rupte din caiete… „Compuneam“ manifeste. Fiecare dintre aceste manifeste începea cu un cuvînt care ni se părea răscolitor: „Români!“. Urma apoi o înşiruire de necazuri prin care poporul trecea. Şi totul se încheia cu un îndemn la revoltă.

Pînă aici, totul era minunat. Dar, o dată „compuse“ manifestele, începea faza finală. Cea a plantării lor în cutii poştale. Faza noastră finală rămîne şi azi cel mai bun exemplu că două minţi de paişpe-cinşpe ani nu fac în nici un caz cît o minte de douăzeci şi opt. Ci, ca să nu fiu rău cu mine însumi, tot cît una de paişpe-cinşpe ani. Pentru că, la ieşirea de la ore, plantam respectivele manifeste în toate cutiile poştale întîlnite în cale. Pînă cînd ajungeam la blocurile noastre (locuiam foarte aproape unul de celălalt). Iar cutiile din blocurile noastre erau ultimele în care aruncam manifeste. Şi iată-ne deveniţi un fel de Hänsel şi Gretel. Numai că drumul însemnat de noi ar fi fost tare uşor de urmat pentru baba vrăjitoare.

Noroc că baba vrăjitoare era cam obosită în acea perioadă, iar casa ei din dulciuri vechi stătea să se dărîme…

XIV. Să ne ierte Pistruiatul

Filmele, cărţile… Cum ar putea cineva să le uite? Să nu-mi spună mie azi cineva de vîrsta mea că priveşte cu dispreţ aventurile Pistruiatului! Să nu-mi spună mie azi cineva de vîrsta mea că nu simţea un fior – măcar aşa, unul ruşinat – cînd Pistruiatul, trecînd peste pericole, îi ducea de mîncare demnului comunist Andrei, interpretat de Sergiu Nicolaescu! Sau să-mi spună. Dar să-mi permită să nu-l cred.

Citeam, în paralel cu filmul, şi cartea lui Francisc Munteanu. Iar cînd Pistruiatul, cel de pe ecran, rostea replici profunde, care însemnau în acelaşi timp şi parole, precum „Daţi-mi ziarul Universul“, mă sincronizam perfect cu actorul şi, avînd cartea deschisă pe genunchi, şopteam conspirativ: „Daţi-mi ziarul Universul“. Sau cînd nemţii, diavolii din filmele comuniste, se îndreptau pe ecran spre eroul meu, care căra armament într-un sicriu, şi-l întrebau: „Was ist das, sicriu?“, mă grăbeam să răspund, plin de importanţa momentului: „Mă-ta!“. Şi abia după aceea reuşea şi actorul să-şi spună replica.

N-am să uit apoi, niciodată, cartea Nopţi albastre. Nu mai ştiu însă autorul. Dar era vorba acolo despre o dragoste juvenilă, foarte asemănătoare cu dragostea pe care o purtam eu atunci unei colege de clasă, Raluca. Iar unul dintre cele mai impresionante momente ale cărţii era cel în care eroul principal, cu care mă identificam, urma să plece din localitate şi să se despartă de draga lui, pe numele de personaj Vica. Ei bine, momentul m-a marcat profund: eroul o întîlnea pe Vica pentru ultima oară, şi avea pregătit un cadou de despărţire. Însă Vica, minunată fată, înainte de a primi respectivul dar, a făcut un gest plin de profunzime, un gest-simbol: şi-a luat de la gît cravata roşie de pionier şi, aproape plîngînd, a aşezat-o la gîtul personajului masculin. Mare emoţie pe capul meu! Cît mi-aş fi dorit ca şi Raluca mea să recurgă la un asemenea gest! În final, cei doi s-au reîntîlnit. Şi erau schimbaţi. Şi dragostea pălise cumva. Şi nu-mi mai amintesc dacă au rămas împreună. Însă acel climax, acea transmitere a cravatei de la un gît la altul rămîne un moment pe care n-ai voie să-l scoţi niciodată din memorie!

Mai erau şi cărţile ruseşti. Pe gheaţa subţire, spre exemplu, pentru care am luat un patru la română, deoarece i-am scris greşit titlul, transformîndu-l în Pe ghiaţa subţire. Nici azi nu ştiu dacă nu cumva profesorul a greşit, dacă nu

cumva titlul tradus la noi era exact aşa cum l-am transcris eu în a doua variantă. Mă rog… Pe gheaţa subţire este un roman plin de secvenţe înflăcărate. Un roman în care eroul, nevoit să lupte cu greutăţile vieţii de unul singur, fiind orfan de mic, se dovedeşte a fi un mare caracter şi, mai ales, un mare comunist. El are de luptat cu tot soiul de indivizi dubioşi, printre alţii un anume Paşa (sper că am reţinut corect numele), care, pe lîngă faptul că e perfid, laş şi vrea să-i fure iubita personajului pozitiv, se mai dovedeşte a fi şi o canalie contrarevoluţionară, un capitalist care plănuieşte în secret să distrugă valorile comunismului. În final, fireşte, ticălosul Paşa este înfrînt, iar socialismul triumfă încă o dată.

Mitrea Cocor, Eu şi bătrînul lup de stele, Caietul cu scoarţe roşii, Desculţ, povestirile lui Alexandru Sahia… Şi multe, multe alte cărţi, pe care acum cu greu mi le mai amintesc. Sau filme precum Declaraţie de dragoste, Liceenii, Să mori rănit din dragoste de viaţă, Pe malul stîng al Dunării albastre… Toate acestea, create de un sistem care, mizerabil pînă în măduva oaselor, avea grijă să cultive sămînţa unei perverse orientări în sufletul viitorilor utecişti, comunişti… Undeva s-a greşit însă. Manipularea celor tineri şi prea tineri prin filme şi cărţi se petrecea doar acolo, în lumea imaginară. Lumea reală, departe de basme, era cel mai bun antidot împotriva manipulării. Şi asta s-a văzut în decembrie ’89, cînd covîrşitoarea majoritate a celor ieşiţi în stradă era formată din fani ai serialului Pistruiatul.

Partea a III-a

FURSECURI

//Despre povestirile următoare n-ar prea fi, de fapt, multe de spus. Eventual că ele făceau parte, iniţial, dintr-un plan amplu, numit uşor aiuristic Soba Babel. Între timp, şi titlul planului a căzut, şi planul s-a dus pe apa sîmbetei, ba chiar şi proza intitulată astfel, care se voia fundament al întregii construcţii, s-a rătăcit pe undeva printre propriile-mi scrupule, nemaiapărînd în paginile următoare. Ceea ce nu înseamnă însă că povestirile din această secţiune şi-au pierdut miza. Dimpotrivă: scăpînd de balastul unor preţiozităţi inutile, pot spune că ele au cîştigat din punctul de vedere al mizei. Sau măcar asta sper…//

Bagatelă

Un tînăr de nouăsprezece ani privea pe fereastra apartamentului în care, la etajul doi, locuia încă împreună cu părinţii şi fluiera o bagatelă – Für Elise. De fapt, nu cînta altceva decît prima părticică, în cheia sol, mi, re diez, mi, re diez, mi, si, re diez, do, şi iarăşi mi, re diez, mi, re diez, mi, si, re diez, do, şi iarăşi mi, re diez, mi, re diez, mi, si, re diez, do… Pentru oricine ar fi ascultat, repetarea fluierată a acestei melodii ar fi fost, fără doar şi poate, enervantă, mai ales că tînărul de nouăsprezece ani fluiera mi-ul ca fa şi re-ul ca mi, iar urmarea era un amalgam de sunete, de abia ar fi reuşit un om cu multă, multă răbdare să desluşească melodia. Însă pentru tînărul de nouăsprezece ani suna tocmai bine, întrucît, în mintea proprie, Für Elise se desfăşura în toată melodicitatea sa: tocmai se întorsese de la Liceul de Muzică, unde iubita lui, elevă acolo, îi cîntase la pian această bagatelă, ba îi cîntase chiar şi Sonata lunii, iar pe el îl învăţase Marşul măgarilor – o adevărată performanţă, avînd în vedere că tînărul era un total antitalent în privinţa muzicii, ori cel puţin fusese pînă în urmă cu vreo două săptămîni, cînd o cunoscuse pe actuala sa iubită.

Tînărul fluiera deci o bagatelă în momentul în care un sac plin cu moloz a trecut prin faţa lui, izbindu-se, apoi, de marginea containerului de gunoi ce se afla chiar sub fereastra sa. Speriat, tînărul s-a retras mai întîi în apartament. Şi-a făcut o cruce, a înjurat într-un fel care, în alte condiţii, nu i-ar fi făcut deloc cinste, apoi, împins de curiozitate, a scos capul pe fereastră, privind în sus, pentru a vedea cine era inconştientul care aruncase sacul. Nefericirea nefericirilor şi ghinionul ghinioanelor au făcut ca, în secunda imediat următoare, tînărului curios să-i cadă în cap un bărbat îmbrăcat în halat albastru, care ţinea, inexplicabil, în braţe un alt sac cu moloz. Capul tînărului n-a putut suporta greutatea, aşa că a apăsat puternic peste coloana vertebrală, care coloană, la rîndul ei, n-a putut suporta greutatea şi s-a frînt în două, ca un vreasc. Trupul frînt în două ca un vreasc s-a prăbuşit apoi, împreună cu trupul bărbatului în halat albastru, pe fereastră. Şi, într-un final care a venit foarte repede, aşa cum vin de obicei finalurile, amîndouă trupurile împreună cu sacul cu moloz s-au lovit cu un zgomot sec de containerul de gunoi ce se afla chiar sub fereastră.

Fericirea fericirilor şi norocul noroacelor au făcut ca, datorită faptului că şi-

a amortizat căderea de trupul tînărului sau datorită altui ceresc motiv, bărbatul în halat albastru să nu moară, precum tînărul, ci să ajungă în spital, cu ambele picioare, o mînă şi două coaste rupte. Ceea ce, nimeni nu poate tăgădui, e totuşi mai bine decît la morgă, cu coloana frîntă în două. Asta e, aşa s-a nimerit să fie.

Dat fiind că şi-a continuat viaţa, chiar şi în felul în care şi-a continuat-o, bărbatul în halat albastru a fost capabil, după cîteva zile, să îi povestească poliţistului ce-l avea în grijă pe patul de spital ce anume se întîmplase. Iar povestea suna cam aşa: bărbatul cu halat albastru avea treizeci şi trei de ani şi lucrase din prima tinereţe ca ziarist. Mai întîi fusese culegător de ştiri, apoi publicase ştiri sub iniţialele numelui său, iar într-un sfîrşit primise dreptul să scrie articole, pe care să le semneze cu întregul său nume – ceea ce, într-o primă fază, l-a bucurat teribil. De aici însă i s-a tras totul: la un moment dat, în urmă cu ceva mai mult de trei ani, a scris un articol despre un deputat din parlamentul ţării sale. Iar frazele finale ale acelui articol sunau aşa: „Mulţi afirmă despre deputatul nostru că ar fi corupt, că şi-ar fi cîştigat averea pe căi ilicite, că ar cere bani grei pentru orice favoare făcută unui cetăţean. Cine ar crede aşa ceva? După discuţia avută cu Domnia sa, eu cred că doar nişte răuvoitori pot face asemenea afirmaţii iresponsabile. Dacă ar fi fost corupt, statul nostru de drept l-ar fi trimis de mult după gratii. Dimpotrivă, domnul deputat mi-a părut un om cinstit, cu mult bun-simţ şi adîncă preţuire faţă de oameni. Calităţi pe care toţi cetăţenii oneşti ai acestei ţări trebuie să le aprecieze“.

Nefericirea nefericirilor şi ghinionul ghinioanelor au făcut ca articolul să apară a doua zi în ziar. Poate n-ar fi fost o nefericire a nefericirilor şi un ghinion al ghinioanelor dacă acel ziar ar fi dispus de un corector ceva mai atent, însă… Paragraful final al articolului, în forma sa tipărită, a fost următorul: „Mulţi afirmă despre deputatul nostru că ar fi corupt, că şi-ar fi cîştigat averea pe căi ilicite, că ar cere bani grei pentru orice favoare făcută unui cetăţean. Cine ar crede aşa ceva? După discuţia avută cu Domnia sa, eu cred“. Şi atît.

Concluzia ziarului, după o scurtă anchetă internă, a fost că autorii sînt singurii responsabili pentru conţinutul articolelor lor, iar în acest text nu s-a produs nici o adăugire, deci fiecare cuvînt fusese scris de autorul însuşi. Dintr-o neglijenţă minoră, ce s-a soldat însă cu o binemeritată sancţiune de trei la sută din salariu, corectorul, care, absolut întîmplător, era nepot dinspre mamă al redactorului-şef, ştersese din fişierul calculatorului ultimele cîteva rînduri, lucru care, trebuie să recunoaştem, se putea întîmpla oricui. De altfel, pentru a fi mai elocvent, un membru al conducerii i-a arătat bărbatului în halat albastru, pe atunci încă ziarist, contractul de muncă semnat de el, în care se putea citi negru

pe alb la articolul doi, paragraful patru: „Ziaristul răspunde în faţa conducerii şi, dacă este cazul, în faţa legii pentru cele scrise de el“.

— Ai scris tu toate cuvintele care au fost publicate? a fost întrebat omul în halat albastru, pe atunci încă ziarist.

— Da, a recunoscut el.

Apoi s-a uitat încă o dată în ziar, căutînd un punct de salvare, căutînd adică un punct, un semn de punctuaţie prin care să arate că, totuşi, nu scrisese el chiar totul, punctul nu-l pusese el în acel moment nenorocit al frazei. Dar a observat cu stupoare că punctul nici nu apărea. Asta era situaţia, aşa s-a nimerit să fie…

După ce conducerea, conform contractului de muncă, l-a tras la răspundere şi l-a demis, omul în halat albastru a tot sperat că lipsa punctului îl va salva în instanţă. Şi, întru cîtva, speranţele i s-au îndeplinit: această lipsă a fost considerată circumstanţă atenuantă sau alt termen juridic, scutindu-l de închisoare. A fost doar obligat de instanţă să-i plătească deputatului, ca despăgubire pentru daunele morale cauzate, o sumă aproape egală cu valoarea apartamentului proprietate personală, cumpărat din banii de nuntă, apartament pentru care, la divorţ, în urmă cu doi ani, trebuise să-i dea soţiei, fostei soţii, nişte bani, mulţi bani, împrumutaţi pe cinci ani de la o bancă.

În următorii trei ani, fostul ziarist nu şi-a mai găsit de lucru. La ziare nu mai avea acces, iar altceva nu prea ştia să facă. Aşa că a trecut de la munca de jurnalist la cea de zilier, cuvinte care, chiar dacă din punct de vedere strict etimologic se înrudesc pe undeva, din punct de vedere strict social nu seamănă defel unul cu celălalt.

Ca zilier s-a remarcat prin faptul că nu refuza nici un fel de muncă, aşa că a început să cîştige într-atît încît să-şi plătească ratele la bancă pentru apartamentul pe care nu-l mai avea şi o chirie modică într-o cambuză de doişpe metri pătraţi în care baia se afla în chiar camera unde dormea. Singura haină cumpărată în aceşti trei ani a fost halatul albastru, pe care îl ţinea curat, spălîndu-l după fiecare zi de muncă.

O mare plăcere pe care şi-a făcut-o constant în aceşti trei ani a fost aceea ca, în fiecare dimineaţă, să construiască o cărare prin parcul situat undeva în apropierea cambuzei sale. În cele trei anotimpuri fără zăpadă, ocupaţia asta a lui era una dificilă, întrucît nu putea fi sigur că el şi numai el contribuia la construcţia cărărilor. Adică, după ce străbătea parcul în latul lui, întorcîndu-se apoi pe acelaşi traseu, cu grijă să păşească între urmele paşilor anteriori, şi după ce repeta acest exerciţiu de zece, douăsprezece ori, i se întîmpla să obosească. Sau i se întîmpla să fie chemat de vreun vecin la o muncă. Şi renunţa înainte de a contura foarte clar cărarea lui. Iar cînd revenea în parc, uneori spre seară, la

lumina chioară a puţinelor neoane, nu mai avea nici un fel de siguranţă că nu trecuse între timp altcineva pe acea cărare. Uneori chiar devenea cert că trecuse altcineva, pentru că i se întîmplase să găsească, exact lîngă un brusture (sau altă buruiană) stîlcit(ă) de paşii proprii, o grămadă de nevoie fiziologică omenească, o grămadă de rahat plină de muşte. Atunci ştia că munca lui fusese în zadar şi, a doua zi, o lua de la capăt.

Iarna era mai uşor. În două ore, cel mult, cărarea răsărea fermă, clară, în parcul cu copaci desfrunziţi. În ultimele două ierni chiar ţinuse o socoteală a cărărilor create de el: patruzeci şi trei în prima iarnă, patruzeci şi şapte în a doua. Ar fi făcut, cu siguranţă, mai multe, dacă n-ar fi fost obligat să se mai ocupe şi de muncă, dar banca nu ţinea cont de pasiunile sale şi n-ar fi vrut să ajungă la închisoare acum, pentru neplata datoriilor, de vreme ce scăpase de închisoare într-o situaţie mult mai gravă.

A doua mare plăcere pe care şi-a făcut-o, poate cu şi mai multă constanţă, în ultimii trei ani a fost să viseze la momentul cînd datoria către bancă avea să se stingă, iar el se va îmbogăţi din munca de zilier. Bine, nu se va îmbogăţi într-atît încît să-şi poată cumpăra o cambuză a lui, dar, oricum…

Uneori visa chiar mai mult, ruşinîndu-se însă dimineaţa de visele astea: că va avea bani să invite o femeie în oraş şi să scape de fanteziile pe care şi le provoca stînd pe veceu, în cambuza sa. Că va avea chiar bani suficienţi pentru ca, pe la patruzeci de ani, să ceară în căsătorie o femeie care să fie salariată şi, printr-un alt împrumut la bancă, să-şi poată cumpăra, împreună, o cambuză precum cea în care stătea cu chirie. Ori chiar cambuza în care stătea cu chirie! Nu exagera totuşi cu visele astea din urmă, ştia că viaţa trebuie să fie lăsată să curgă aşa cum vrea ea, iar astfel de iluzii i se păreau un fel de provocare adresată vieţii.

Fericirea fericirilor şi norocul noroacelor au făcut ca, în urmă cu două săptămîni, omul în halat albastru să se vadă plătind ultima rată pentru apartamentul pe care nu-l mai avea. Într-o aşa zi mare, imediat după ce s-a întors de la bancă, a gîndit că, din banii rămaşi în buzunarul halatului său albastru, ar putea să-şi permită o sticlă de băutură. Pentru a sărbători. Şi a sărbătorit pînă la miezul zilei, cînd proprietarul cambuzei sale, care îşi cumpărase de curînd un nou apartament şi dăduse jos tencuiala, punînd alta proaspătă în loc, l-a rugat să-i arunce la gunoi sacii cu moloz.

Apartamentul nou al proprietarului se afla la etajul patru al unui bloc fără lift. Omul în halat albastru se afla în singura zi de sărbătoare din ultimii trei ani şi mai bine ai vieţii lui. Proprietarul apartamentului nu s-a obosit să vină şi el pentru a supraveghea operaţiunea, mulţumindu-se să-i dea o cheie omului în

halat albastru. Aceşti trei factori, cumulaţi, l-au făcut pe omul nostru să se abată de la corectitudinea care-l caracterizase dintotdeauna şi, observînd containerul de gunoi situat chiar sub fereastra apartamentului de la etajul patru, a aruncat primul sac cu moloz.

Nefericirea nefericirilor şi ghinionul ghinioanelor au făcut ca primul sac de moloz să se izbească de marginea containerului, iar conţinutul să se împrăştie în jur. Pentru a avea o ţintă mai bună, cu al doilea sac de moloz în braţe, bărbatul în halat albastru s-a urcat pe pervazul ferestrei. Şi pentru că de dimineaţă sărbătorise terminarea ratelor la bancă, omul în halat albastru a alunecat de pe pervaz…

Poliţistul a ascultat atent relatarea, apoi a rîs în hohote. A doua zi, le-a povestit-o şi colegilor, care au rîs în hohote. Şi comandantul secţiei de poliţie din care făcea parte poliţistul a rîs în hohote. Toţi au rîs în hohote. Pînă la urmă, bine au făcut: am citit undeva că degeaba rîzi, n-are nici un efect benefic asupra organismului, dacă rîsetul tău e unul fad, chinuit, fără hohote.

Cea mai mare porcărie

Ca să spunem drept, orăşelul avusese toate motivele să fie mîndru de combinatul de creştere a porcilor, la care erau acţionari cei mai mulţi dintre locuitori: de la înfiinţarea lui, în urmă cu doisprezece ani, fusese considerat an de an, la nivel oficial, cea mai mare porcărie din ţară – şi asta nu pe ochii frumoşi ai vreunui director cu pile în minister, ci pe cifre concrete: 350.000 de capete de porci în coteţe, porci frumoşi, graşi, mai mare dragul.

Cu numai cîteva luni în urmă, o veste a început să-i îngrijoreze însă pe locuitorii orăşelului şi, în acelaşi timp, acţionarii combinatului: unul dintre mai-marii urbei citise într-un ziar, şi nu în orice ziar, ci în unul din Capitală, că undeva, în partea cealaltă a ţării, apăruse, cam peste noapte, o porcărie colosală, uriaşă, care avea în program ca, în numai cîteva luni, să ajungă la o cifră de 560.000 de capete. Ceea ce ar fi făcut-o să devină, automat, nu numai cea mai mare porcărie din ţară, dar chiar porcăria numărul unu a continentului.

Atinşi în mîndria locală, cetăţenii orăşelului şi, în acelaşi timp, acţionarii combinatului au făcut o şedinţă, hotărînd că trebuie să ia măsuri.

Prima măsură a fost aceea ca toţi muncitorii să intre în grevă, cerînd demisia directorului, considerat responsabil pentru faptul că numărul de porci nu mai crescuse semnificativ în ultimii cinci ani. Timp de două săptămîni, au murit de moarte naturală în jur de 50.000 de porci, pînă cînd, milos, directorul a luat decizia de a se retrage.

Locuitorii orăşelului şi, în acelaşi timp, acţionarii combinatului s-au bucurat nespus cînd vechiul director şi-a dat demisia. Şi au decis să pună în practică a doua măsură.

A doua măsură a fost aceea de a numi un nou director. Timp de două săptămîni, au murit de moarte naturală 50.000 de porci, pînă cînd noul director şi-a intrat în pîine.

Locuitorii orăşelului şi, în acelaşi timp, acţionarii combinatului s-au bucurat nespus cînd noul director şi-a intrat în pîine. Şi au decis să pună în practică a treia măsură.

A treia măsură a fost aceea de a-i da afară pe muncitorii care intraseră în grevă. Timp de două săptămîni, au murit de moarte naturală 50.000 de porci, pînă le-a expirat preavizul muncitorilor care, concediaţi, nu prea au mai vrut să

muncească.

Locuitorii orăşelului şi, în acelaşi timp, acţionarii combinatului s-au bucurat nespus cînd muncitorii leneşi, care se ţineau de greve în loc să muncească, au plecat din combinat. Şi au decis să pună în practică a patra măsură.

A patra măsură a fost de a angaja alţi muncitori în locul celor concediaţi. Timp de două săptămîni, au murit de moarte naturală 50.000 de porci, pînă cînd numărul de muncitori s-a completat şi oamenii au început să muncească.

Locuitorii orăşelului şi, în acelaşi timp, acţionarii combinatului s-au bucurat nespus cînd numărul noilor muncitori a fost complet şi aceştia s-au apucat de muncă. Şi au decis să pună în practică a cincea măsură.

A cincea măsură a fost ca noii muncitori să intre în grevă, cerînd demisia noului director, întrucît se constatase că, de cînd fusese el instalat în funcţie, numărul capetelor de porci scăzuse cu 150.000. Timp de două săptămîni, au murit de moarte naturală 50.000 de porci, pînă cînd noul director, milos, a luat decizia de a se retrage.

Locuitorii orăşelului şi, în acelaşi timp, acţionarii combinatului s-au bucurat nespus cînd noul director şi-a dat demisia. Şi au decis să pună în practică a şasea măsură.

A şasea măsură a fost aceea de a-l numi din nou în funcţie pe vechiul director, întrucît se constatase că, pe vremea lui, reuşise să ţină constant numărul de porci. Timp de două săptămîni, au murit de moarte naturală 50.000 de porci, pînă cînd vechiul director şi-a reintrat în pîine.

Locuitorii orăşelului şi, în acelaşi timp, acţionarii combinatului s-au bucurat nespus cînd vechiul director şi-a reintrat în pîine. Şi au decis să pună în practică a şaptea măsură.

A şaptea măsură a fost aceea de a-i da afară pe noii muncitori, întrucît se constatase că, de cînd fuseseră angajaţi, nu lucraseră nici măcar o zi, ceea ce-i făcea mai neproductivi decît vechii muncitori care, în afară de o grevă, munciseră constant, ani de zile, pentru combinat. Timp de două săptămîni, au murit de moarte naturală 50.000 de porci, pînă le-a expirat preavizul noilor muncitori care, concediaţi, şi-au zis că nu mai are nici un rost să muncească.

Locuitorii orăşelului şi, în acelaşi timp, acţionarii combinatului s-au bucurat nespus cînd noii muncitori, care erau atît de neproductivi, au plecat din combinat. Şi au decis să pună în practică a opta măsură.

Întîmplarea face ca tocmai în şedinţa în care se hotăra a opta măsură, aceea de a-i readuce în combinat pe foştii muncitori, unul dintre mai-marii orăşelului să citească într-un ziar, şi nu în orice ziar, ci în unul chiar din Capitală, că, undeva, în partea cealaltă a ţării, o porcărie colosală, uriaşă, îşi îndeplinise

planul îndrăzneţ pe care şi-l făcuse la înfiinţare, acela ca, în numai cîteva luni, să ajungă la o cifră de 560.000 de capete. Partea ciudată a ştirii era însă că mai-marele orăşelului citise în loc de porcărie, pescărie.

Un frison de bucurie i-a cuprins imediat pe locuitorii orăşelului şi, în acelaşi timp, acţionarii combinatului. Într-un marş spontan, s-au dus către casa celuilalt mai-mare al orăşelului, cel care în urmă cu ceva timp citise pentru întîia oară într-un ziar, şi încă nu în orice ziar, ci în unul din Capitală, ştirea despre porcăria concurentă, cerînd la unison să vadă publicaţia. După cîteva minute, s-a dovedit că mai-marele nici măcar nu citise el însuşi ziarul, ci mama lui. După alte cîteva minute, s-a dovedit că mama lui, o femeie în vîrstă de şaptezeci şi trei de ani, avînd o vedere cam slabă şi, în acea zi, o lentilă lipsă la ochelari, citise porcărie în loc de pescărie.

Locuitorii orăşelului şi, în acelaşi timp, acţionarii combinatului s-au bucurat nespus cînd au auzit că nicicînd nu fuseseră ameninţaţi de concurenţă. Şi, de bucurie, au luat decizia să meargă cu toţii în piaţa publică pentru a sărbători.

În toiul sărbătorii, directorul combinatului de creştere a porcilor a fost invitat să ia cuvîntul. Purtat pe braţe de locuitorii orăşelului şi, în acelaşi timp, acţionarii combinatului pînă la microfon, tremurînd emoţionat, directorul n-a putut să spună decît atît:

— Dragi cetăţeni, trebuie să ştiţi un lucru: chiar dacă ştirea s-ar fi dovedit adevărată, iar undeva, în celălalt colţ al ţării, cineva ar fi făcut un combinat care să ajungă la 560.000 de capete, n-ar fi trebuit să vă fie teamă. Prin comportamentul dumneavoastră din ultimul timp aţi demonstrat că, unindu-vă forţele, puteţi face nu doar cea mai mare porcărie din ţară, ci chiar cea mai mare din cîte au fost făcute vreodată.

Apoi, directorul şi-a anunţat public demisia, spre marea mirare a tuturor.

De-a Iisus

Cîţiva copii n-aveau de-a ce să se joace în ziua aia. Erau cîţiva copii care, de obicei, se uitau mult la televizor, însă în ziua aia nu era nimic interesant la televizor, pentru că peste numai două zile urmau alegerile parlamentare şi prezidenţiale din ţara lor. Iar copiii nu erau foarte interesaţi, nu se ştie de ce, de discursurile politicienilor care umpleau canalele de televiziune, aşa că au ieşit să se joace. Dar, cum spuneam, nu aveau de-a ce.

— Hai să ne jucăm de-a Iisus, a propus la un moment dat unul dintre copii.

Ideea li s-a părut interesantă celorlalţi, aşa că în scurt timp au început să se joace de-a Iisus, lucru care, fără doar şi poate, ar fi plăcut multor părinţi dacă ar fi avut ocazia să-i vadă.

Jocul a început aşa: unul dintre copii, care purta o căciulă groasă, întrucît fusese tuns zero de către mama lui pentru că în urmă cu o săptămînă dăduse foc la sufragerie după ce văzuse la televizor o emisiune despre pompieri, apoi începuse să care în gură apă de la robinetul din baie şi să stropească peste foc, începu să facă minuni, aşa cum văzuse el în Cartea Cărţilor, un serial de desene animate în care juca Iisus.

Cum şi ceilalţi copii văzuseră serialul de desene animate în care juca Iisus, au intrat rapid în joc şi l-au ajutat să facă minunile. De exemplu, un copil în pantaloni verzi şi cu mănuşi albastre (afară era frig, nu purta mănuşile degeaba) a căzut la pămînt şi a început să dea ca nebunul din mîini, strigînd:

— Sînt paralelipiped, sînt paralelipiped…

Boala asta, paralelipipedia, era una tare gravă în vremea lui Iisus, le-a explicat el, întrerupîndu-se pentru cîteva clipe din datul ca nebunul din mîini, celorlalţi copii.

Iisus a schiţat un zîmbet cald, şi-a trecut cu un gest divin mîna peste căciula care-i acoperea chelia şi a spus:

— Paralitic se spune, bă, boule, am văzut eu în Cartea Cărţilor.

Toţi copiii au început să rîdă, iar paraliticul s-a ridicat de pe jos, ruşinat, dar fără urmă de boală, însănătoşit ca prin minune. De fapt, însănătoşit prin minune, căci, iată, Iisus cel cu căciulă îl vindecase.

Multă vreme nu s-au jucat copiii de-a minunile, pentru că era plictisitor şi pentru că se grăbeau să ajungă la „faza cea mai mişto“, la crucificare. Oricum,

era clar că Iisus se pricepea la treaba asta cu minunile.

În scurtă vreme, urmat de cei patru apostoli (mai mulţi nu se găsiseră, întrucît de toţi erau doar nouă copii în jocul ăsta, iar unul trebuia să fie Noe din Pont, judecătorul lui Iisus, alţi doi făceau parte din parlamentul care, alături de Noe din Pont, l-a judecat pe Iisus, în timp ce ultimul era soldatul care, mai întîi, trebuia să-l facă pe unul dintre apostoli să trădeze, apoi să-l împungă pe Iisus cu un băţ în coastă, cînd acesta din urmă va sta pe cruce), s-a prezentat în faţa parlamentului.

— Mai faci, băi, minuni dintr-astea!? l-a întrebat încruntat Noe din Pont pe Iisus.

— Mai fac, a răspuns hotărît Iisus.

— Atunci pedeapsa ta să fie răstignirea! Eu mă spăl pe mîini de tine, na!

Şi, spunînd acestea, Noe din Pont s-a aplecat, a luat de pe jos un pumn de zăpadă, căci, dacă am uitat s-o spun, o spun acum: era iarnă, şi s-a spălat pe mîini.

În momentul acela, Iisus şi apostolii au fugit ca potîrnichile, ascunzîndu-se care pe unde a apucat. Aşa că soldatul s-a văzut nevoit să-şi intre în rol. Şi s-a apucat să strige:

— Dacă vreun trădător vrea să trădeze, să vină la mine, că-i dau treizeci de bucăţi de argint!

În următoarele secunde, nici un trădător nu şi-a făcut apariţia. Iluminat de o idee, soldatul a început să strige:

— Dacă vreun trădător vrea să trădeze, să vină la mine, că-i dau un suc şi-o prăjitură.

Cîteva secunde, linişte. Apoi, de după un colţ de bloc, s-a auzit un glas:

— Bă, tu nu minţi, chiar dai un suc şi-o prăjitură?

Soldatul a răspuns răspicat, fără nici o ezitare:

— Da, dau!

Nu minţea. Tatăl soldatului era director la o mare instituţie de stat, aşa că îşi permitea să-i dea copilului său mulţi bani, atît de mulţi încît să facă cinste cu un suc şi-o prăjitură nu însemna aproape nici o pagubă pentru buzunarul său.

În clipa următoare, toţi cei patru apostoli s-au înfiinţat în faţa soldatului, grăbindu-se să-i spună că Iisus se ascunsese în spatele blocului, după ghena de gunoi. Cu un băţ în mînă, urmat de cei patru apostoli, care arătau cu degetul spre ghenă, soldatul s-a dus la locul indicat şi l-a găsit pe Iisus pitulat acolo. L-a împuns cu băţul, războinic, iar Iisus a ridicat mîinile. Însă, în momentul imediat următor, s-a înnegurat la chip, a lăsat mîinile jos şi a spus, cu voce răsunătoare:

— Da’ ce, eu sînt mai prost!? Lor le dai suc şi prăjitură, iar eu stau ca prostul să fiu împins cu băţu’! Nu mă mai joc decît dacă sînt apostol…

Chestia asta cu sucul a dat tot jocul peste cap. Brusc, şi Noe din Pont a vrut să fie apostol, ca să nu mai vorbim de parlamentari. Se adunaseră opt apostoli şi un soldat, care va să zică totul s-a dus pe apa sîmbetei. Jocul s-ar fi reluat, cu siguranţă, dacă soldatul le-ar fi promis tuturor cîte un suc şi-o prăjitură, dar asta era deja prea mult, ar fi însemnat să-şi cheltuie cam toţi banii de buzunar pe ziua aceea. Aşa că, în scurt timp, copiii au plecat spre casele lor, morocănoşi.

Tuturor ne-ar plăcea să credem că, de vreme ce tot au renunţat la joacă şi aflîndu-se într-un moment atît de important pentru ţara lor, copiii s-au aşezat în faţa televizoarelor şi au urmărit cum se desfăşoară procesul democratic. Dar cine ştie dacă aşa ceva într-adevăr s-a întîmplat?

Afişul

În acest an, uriaşul conflict politic iscat a făcut prima pagină a ziarelor. Deşi în ultimii 12 ani procesul electoral şi instalările în funcţie decurseseră lin, o întîmplare la prima vedere destul de puţin însemnată reuşise să dea complet peste cap atît perioada alegerilor, cît şi actul final al acesteia, confirmarea voturilor.

Comuna nu provocase niciodată nici un fel de probleme Centrului. Şi nu numai pe plan electoral, unde de fiecare dată primarul era ales cu unanimitate de voturi, după care îşi numea, constant, acelaşi viceprimar, ci şi la cele două recensămînturi din ultimii doisprezece ani, spre exemplu, unde numărătoarea locuitorilor era extrem de uşoară, întrucît atît primarul, cît şi soţia sa, viceprimarul, totodată şi singurii doi locuitori ai satului, erau întotdeauna acasă, disponibili, amabili, serviabili cu agenţii de recensămînt. Cu atît mai ciudat le părea deci tuturor scandalul declanşat brusc în urmă cu cîteva săptămîni – scandal căruia nici măcar trimişii Centrului nu au putut să-i pună capăt.

Totul începuse de la un afiş electoral. Anul acesta, doamna viceprimar se arătase intrigată că, la fel ca şi în precedentele campanii, fotografia ei din singurul afiş electoral era alb-negru şi mică, în timp ce fotografia soţului ei, primarul, era color şi mare. Pînă atunci dovedise înţelepciune şi răbdare, fiind de acord cu faptul că bugetul Primăriei comunei trebuia gestionat cu multă atenţie, pentru a nu se ajunge în situaţia ca el să afecteze bunăstarea celor doi locuitori ai satului, adică bunăstarea lor. Mai mult, înţelesese că, întrucît funcţia de viceprimar nu era una în care se accede prin vot direct, ci prin numire, fotografia ei era acolo mai degrabă tolerată decît necesară. În acest an observase însă cu stupefacţie că pe poza alb-negru ridurile apărute în ultima vreme se vedeau mai accentuat. Aşa că făcuse o cerere la Primărie, o cerere adresată, bineînţeles, primarului, în care solicita ca poza de pe afişul electoral să fie, de asemenea, color. În răspunsul venit după trei zile, cetăţeanca a putut citi, bulversant, negru pe alb, că o campanie electorală nu poate fi susţinută de la buget, ci din fonduri proprii, prin urmare cererea nu avea nici un suport legal. Cetăţeanca a ripostat, explicîndu-i într-o altă cerere primarului că nu era vorba despre o campanie electorală alternativă, ci despre una comună, în care el se foloseşte de imaginea ei pentru a fi ales. În plus, argumenta în cerere că, în

ultimii ani fiind şi viceprimar, ştia că pînă atunci nu se pusese problema că banii pentru afiş ar veni de la buget, şi nu din fonduri proprii. Răspunsul, venit după alte trei zile, a fost însă tot negativ, de astă dată explicaţiile lipsind însă cu desăvîrşire. Prin urmare, în seara ce a urmat, cetăţeanca a turnat pilaful pe care apucase să-l gătească în poalele soţului, apoi a anunţat, întru cîtva furioasă:

— Anul acesta voi candida şi eu pentru postul de primar.

În primele două săptămîni, deşi fiecare dintre cei doi candidaţi a ţinut o serie de întruniri cu cetăţenii, mai bine spus cu celălalt cetăţean al comunei, căutînd să fie cît mai convingător, un sondaj de opinie neautorizat, dar făcut ad-hoc de candidaţi a arătat că între cei doi pretendenţi ai funcţiei de primar exista posibilitatea să iasă un balotaj, întrucît cetăţenii comunei îşi exprimaseră categoric opţiunea astfel: un vot pentru un candidat, alt vot pentru celălalt candidat.

În următoarele două săptămîni, deşi cei doi candidaţi au umplut satul cu afişele lor, rezultatul nu părea să se fi schimbat.

Atunci femeia candidat a recurs la o strategie electorală despre care auzise că s-ar practica în diverse oraşe ale ţării sale: aceea de a face anumite plăceri cetăţenilor alegători, în speranţa obţinerii votului lor. Mai întîi, îi oferi cetăţeanului tot felul de mîncăruri exotice, pe care le învăţase de-a lungul vieţii, dar pe care nu le gătise niciodată pînă atunci; însă, în loc de votul său, cetăţeanul îi oferi doar un sforăit satisfăcut, de om cu burta plină. Prin urmare, femeia candidat trecu la o altă tactică, îmbătîndu-l crunt pe celălalt cetăţean al satului; însă, în loc de votul său, obţinu de la el doar nişte povestiri sordide despre cum îşi înşelase soţia prin diverse delegaţii oficiale. Exasperată, femeia candidat făcu o nouă încercare, organizînd un spectacol în aer liber; însă, în loc de votul său, cetăţeanul se înhăită cu lăutarii şi dansă toată noaptea pe o melodie despre o oarecare ţigancă cu ochi albaştri.

Nu se poate spune că, între timp, bărbatul candidat a stat cu mîinile în sîn. Simţind în ceafă răsuflarea rece a adversarei sale, hotărî să pună în aplicare o strategie electorală despre care auzise că funcţionase cu succes în diverse oraşe ale ţării sale: aceea de a face anumite promisiuni imposibile cetăţenilor alegători, în speranţa obţinerii votului lor. Mai întîi, el îi promise cetăţencei că, dacă va fi votat, îi va reduce cu douăzeci şi cinci de procente muncile casnice şi-i va spori cu cincizeci la sută bursa pentru haine; însă, în locul votului, obţinu de la cetăţeancă un rînjet ironic. Prin urmare, bărbatul candidat trecu la altă tactică, promiţîndu-i cetăţencei că, dacă va fi votat, va da o hotărîre locală prin care concediul maternal se va mări pe teritoriul comunei de la doi la zece ani; însă, în loc de vot, primi de la cetăţeancă asigurarea că oricum nu are de gînd să

facă vreun copil, întrucît soţul ei este un impotent şi, din cînd în cînd, e nevoită să plece la oraş, sub diferite pretexte, pentru a mai trăi plăceri carnale, dar că, oricum, cînd merge la oraş face sex protejat, deci nu poate rămîne gravidă. Exasperat, bărbatul candidat făcu o nouă încercare, promiţîndu-i cetăţencei că, în schimbul votului, va da o hotărîre locală profund feministă, prin care se va aboli munca la femei şi, în plus, orice cetăţeancă a satului, adică singura cetăţeancă, va putea pleca oricînd la oraş, pe banii Primăriei, fără a fi nevoită să mai găsească pretexte; însă, în loc de vot, cetăţeanca izbucni în rîs, susţinînd că, dacă va ajunge ea primar, oricum toate astea şi le va putea oferi singură prin hotărîre locală.

Prin urmare, lupta electorală se încinsese. Cu două zile înainte de vot, scorul era egal: 50% un candidat, 50% celălalt candidat. Situaţia devenise extrem de încordată. Iar votul ar fi fost probabil foarte interesant dacă, în fapt de seară, pe neaşteptate, femeia candidat nu ar fi fost atacată, într-un colţ al comunei, de doi bărbaţi, care au început s-o lovească cu parul, însoţindu-şi fiecare lovitură cu propunerea ca ea să renunţe la cursa electorală. Deşi i-a recunoscut pe cei doi ca fiind nişte bătăuşi notorii din satul vecin, femeia nu s-a speriat într-atît încît să renunţe. Şi a fost bătută pînă la inconştienţă, fiind astfel trecută pe linie moartă. Votul ar fi căzut oricum, întrucît, din cauza absenteismului cetăţencei, care a avut nevoie, fireşte, de o lungă internare în spital, nu s-ar fi adunat majoritatea de 50% plus unu, iar totul s-ar fi rezolvat abia la un al doilea tur de scrutin. Însă în aceeaşi seară, cam în aceeaşi perioadă, ca să vezi coincidenţă, în celălalt colţ al satului, bărbatul candidat s-a trezit la rîndul lui bruscat de alţi doi bărbaţi care, pe neaşteptate, s-au apucat să-l lovească cu parul, cerîndu-i, după fiecare lovitură, să renunţe la cursa electorală. Deşi i-a recunoscut pe cei doi ca fiind, de asemenea, nişte bătăuşi notorii din satul vecin, bărbatul nu s-a speriat atît de tare încît să renunţe. Şi a fost bătut pînă la inconştienţă, fiind astfel trecut pe linie moartă. Alegerile au căzut de tot, întrucît din cauza absenteismului masiv nu s-ar fi depăşit 0% participare la vot.

Povestea aceasta, ce pare incredibilă numai celor ce n-au cunoscut niciodată nici un fel de ambiţii politice, a captat deci atenţia jurnaliştilor, care au pus-o pe prima pagină a ziarelor. Iar după ce au văzut-o pe prima pagină, nişte oameni importanţi de la Centru s-au responsabilizat şi, constatînd că un sat cu numai doi locuitori nu poate fi considerat o unitate administrativă în adevăratul sens al cuvîntului, au hotărît să desfiinţeze comuna. Din punct de vedere strict politic, problema a fost astfel rezolvată.

În ceea ce-i priveşte pe cei doi foşti locuitori ai fostei comune, ei s-au întors, într-un tîrziu, la casa lor. Şi, oricît ar părea de ciudat, au trăit pînă la

adînci bătrîneţi. Probabil chiar fericiţi, de vreme ce casa lor a fost arondată satului vecin, care era deja un sat mai mărişor, cu peste două sute de locuitori, şi care avea un primar foarte iubit de restul locuitorilor, pentru că în urmă cu şapte ani asfaltase centrul.

Momente istorice

Într-un tren care lega între ele două oraşe mari şi care circula de la nord către sud, într-un compartiment de clasa I, un domn cu pălărie stătea faţă în faţă cu un domn fără pălărie. Dacă e s-o spunem pe aia dreaptă, corect ar fi fost ca aceşti doi călători să stea alături, întrucît domnul cu pălărie avea locul cu numărul 95, iar domnul fără pălărie, locul cu numărul 93 – şi, după cum se cunoaşte, Societatea Căilor Ferate a decis cîndva, pun pariu că nimeni nu ştie cu exactitate cînd, ca aceste două locuri să fie alăturate. Dar cei doi călători – care la rîndul lor, deşi ştiau că locurile iniţial destinate lor erau, în principiu, alăturate, habar n-aveau cînd anume decisese Societatea Căilor Ferate ca lucrurile să stea aşa – au hotărît să se aşeze faţă în faţă, nerespectînd locurile indicate de tichetul lor de călătorie.

Faptul nu este unul extraordinar: de multe ori se întîmplă ca nişte călători să nu-şi respecte locurile iniţial destinate lor, iar asta mai ales atunci cînd sînt nişte călători comunicativi, care vor să îşi privească în ochi conlocutorul. Aşa erau, comunicativi adică, şi cei doi călători despre care vorbim acum.

După ce a deschis discuţia cu cîteva referiri la salamul în care se găsise o coadă de şoarece, subiect ce ţinea, de vreo două zile, prima pagină a jurnalelor, domnul cu pălărie i-a spus domnului fără pălărie:

— Ştiţi cumva dumneavoastră ce făceam eu în ziua revoluţiei?

— Nu ştiu, a recunoscut fair domnul fără pălărie.

— Mă aflam într-o tutungerie, cumpăram nişte chibrituri. La un moment dat, un ins a început să urle ca un apucat: „A căzut comunismul! A căzut comunismul!“. Mi s-a părut că face o criză de isterie, şi-atunci i-am ars, în scop terapeutic, două palme.

Domnul fără pălărie a început să rîdă încet, ducîndu-şi, sfios, mîna la gură. Atunci, domnul cu pălărie, dregîndu-şi glasul, a spus:

— Dar ştiţi cumva dumneavoastră ce făceam eu în ziua cînd neocomuniştii au pierdut alegerile în faţa opoziţiei democratice?

— Nu ştiu, a recunoscut, din nou fair, domnul fără pălărie.

— Mă aflam într-o alimentară, căutînd condimente mexicane pentru soacră-mea. Un ins îmbrăcat muncitoreşte, care avea o pîine în mînă, mi s-a adresat:

„Na, să văd acum ce faceţi voi, intelectualii ăştia, c-aţi ajuns la putere!“. Mi s-a părut că tinde să devină agresiv agitînd pîinea aceea ameninţător spre mine, şi-atunci i-am ars, preventiv, două palme.

Domnul fără pălărie a început să rîdă ceva mai tare, renunţînd să-şi mai ducă mîna la gură. Atunci, domnul cu pălărie, dregîndu-şi din nou glasul, a spus:

— Dar ştiţi cumva dumneavoastră ce am făcut eu în ziua cînd majoritatea statelor occidentale au eliminat vizele pentru ţara noastră?

— Nu ştiu, a recunoscut, pentru a treia oară fair, domnul fără pălărie.

— Mă aflam într-un supermarket, probam un costum nou. A venit la mine un tip spilcuit, m-a privit lung şi a spus: „Frumos costum, în ton cu noua realitate politico-geografică“. Mi s-a părut că-mi face avansuri, şi-atunci i-am ars, ca învăţătură de minte, două palme.

Domnul fără pălărie a început să rîdă de-a dreptul zgomotos, nemaipăsîndu-i că ar putea deranja pe cineva cu hohotele lui. Atunci, domnul cu pălărie, dregîndu-şi pentru a patra oară glasul, a spus:

— Dar ştiţi cumva dumneavoastră ce am făcut eu în ziua cînd ţara noastră a fost primită în NATO?

— Nu ştiu, a recunoscut, pentru a patra oară fair, domnul fără pălărie.

— Mă aflam într-un mall, căutam lalele olandeze pentru nevastă-mea, era ziua ei. M-a luat de guler un bătrîn, care mi-a spus: „Tu nu ştii, tinere, dar i-am aşteptat cincizeci de ani pe americani – şi nimic. Acuma, degeaba mai vin, după ce-am învins singuri comunismul“. Mi s-a părut că mai are puţin şi-mi rupe gulerul, şi-atunci i-am ars, de dragul hainelor mele, două palme.

Domnul fără pălărie a început să rîdă în hohote teribil de gălăgioase, de-a dreptul insuportabile chiar, şi, în plus, a început să-şi pocnească mîinile de genunchi. Atunci, spre surprinderea mea – dacă am uitat s-o spun, o spun acum: şi eu mă aflam acolo, ocupînd locul cu numărul 92 –, domnul cu pălărie s-a ridicat de pe locul său şi, deranjat de gestul domnului fără pălărie, i-a ars acestuia două palme, după care a părăsit compartimentul.

Nu mi-a trebuit foarte mult pînă să-mi revin. Iar în momentul în care mi-am revenit, m-am repezit spre fereastra compartimentului.

Trenul tocmai oprise într-o gară mică. Impiegatul ţinea în mîna stîngă fanionul roşu, iar în mîna dreaptă, o sticlă de votcă. Trei tineri îl loveau cu picioarele în stomac pe un bătrîn cerşetor, iar un al patrulea l-a rugat pe poliţistul care stătea lîngă un stîlp, privind scena, să-i dea o ţigară. Şeful de gară, roşu la faţă, gras, transpirat, cu o ţigară fără filtru în colţul buzelor, cu

cămaşa descheiată pînă-n coşul pieptului, tocmai lovea peste fund o femeie plinuţă şi bronzată care coborîse din tren.

Era într-adevăr ciudat, dar nu intraserăm încă în Uniunea Europeană.

Fursecuri

Într-o zi de vară un cojocar a vrut să se însoare. Faptul că e cojocar are însă o atît de mică importanţă încît probabil nici măcar nu putem considera că ăsta ar fi un aspect al problemei: cojocarul s-a făcut cojocar pentru că, să zicem, a ratat meseria de preot. Ce s-o mai lungim: într-o zi, o bună zi, un cojocar care ar fi putut să fie orice altceva decît cojocar s-a hotărît să se însoare. Avea cu cine, avea cu ce, avea şi naşi, deci nici o piedică nu părea să se ivească în calea fericirii lui. S-a întîmplat însă că, într-acea ţară în care trăia cojocarul, un factor de decizie a luat importanta hotărîre ca, în momentul unei căsătorii, să se planteze un pom, instituind deci o taxă de pom pe care orice cuplu aflat în prag de unire oficială a destinelor trebuia s-o plătească. Aşa se face că într-o zi cojocarul a plecat la oraş, în căutarea Centrului de Colectare a Taxei pentru Pom.

În gara marelui oraş, cojocarul a coborît. A luat un taxi. „Spre Centrul de Colectare a Taxei pentru Pom“, a spus. Şoferul de taxi a zîmbit şi l-a întrebat: „Matale eşti de la ţară?“. „Da, dar de ce mă-ntrebi?“ „Aşa, de aia“, a spus şoferul de taxi, după care i-a făcut cu ochiul unui coleg, după care a zîmbit iarăşi, după care a pornit.

Drumul pînă la Centrul de Colectare a Taxei pentru Pom a fost lung, foarte lung. Cînd au ajuns, într-un sfîrşit, omul de la ţară i-a plătit şoferului cam atît cît era el plătit pentru un cojoc bun de oaie, după care a coborît.

La intrarea în Centrul de Colectare a Taxei pentru Pom, cojocarul a întîlnit un portar. Portarul l-a lăsat să intre după ce a primit o sumă oarecare, pe care cojocarul nostru o cîştigase lucrînd o căciulă de astrahan. Ajuns unde îi indicase portarul să ajungă, cojocarul a deschis uşa, cu bună-cuviinţă, după ce vreme de cinci sau poate zece minute a tot ciocănit în ea. De la un birou l-a privit o doamnă care, pentru a arunca această privire, s-a văzut nevoită să se întrerupă pentru o clipă dintr-o convorbire telefonică ce ajunsese în punctul următor: „Dar, dacă nu-mi place, nu-mi place şi gata, dragă. Ştiu că mă umflă puiul cu smîntînă, da-mi place. Aşa că…“. Exact aici, la „aşa că“, a aruncat acea privire spre cojocar, după care a spus, vorbind în telefon, dar adresîndu-i-se eroului nostru: „Dom’le, nu vezi că am treabă!? Cum îţi permiţi să intri…“. Apoi, vorbind de asemenea în telefon, s-a adresat din nou celui aflat în alt colţ al

oraşului: „O să revin, dragă, în două minute…“. Apoi a aşezat receptorul în furcă şi l-a privit cu o privire amarnică pe nepoftitul din biroul său. „Caut Centrul de Colectare a Taxei pentru Pom“, a spus, sfios, nepoftitul. Şi n-a mai apucat să spună nimic, pentru că a fost poftit afară, simplu: „Ieşi, dracului, de-aici! Centrul s-a mutat!“. Apoi a fost luat de braţ şi întru cîtva împins pe hol.

După ce portarul i-a explicat cojocarului că habar n-avea de mutarea Centrului, dar că ştie unde s-a mutat şi poate să-i spună, şi după ce cojocarul a mai vîrît în buzunarul portarului munca pe o căciulă de astrahan, aflînd de la acesta din urmă unde s-a mutat Centrul, eroul nostru s-a urcat într-un alt taxi, pe care, cu amabilitate, portarul s-a oferit să-l cheme.

„Matale eşti de la ţară?“, l-a întrebat şoferul de taxi. „Da, dar de ce mă-ntrebi?“ „Aşa, de aia“, a răspuns omul politicos, după care i-a făcut cu ochiul portarului, după care a zîmbit, după care a pornit. La nici două ore de la această convorbire, cojocarul, mai sărac cu un cojoc de oaie, cobora la noua adresă a Centrului de Colectare a Taxei pentru Pom. Ajuns aici, n-a dat peste nici un portar. Doar peste o femeie de serviciu care i-a spus că da, aici este Centrul, la etajul nouă, la camera 97. Dar blocul nu are liftul dat încă în funcţiune, pentru că blocul însuşi a fost dat în funcţiune numai în urmă cu doi ani şi jumătate şi, prin urmare, încă nu s-a încheiat vreun contract cu Societatea Ascensorul. Omul nostru a mulţumit frumos şi a urcat pe scări.

Ajuns la etajul nouă, a dat peste o uşă. I-a deschis o femeie care, după ce s-a lămurit despre ce e vorba, pufnind, l-a poftit înăuntru: „Vă găsiţi să veniţi în cele mai nepotrivite momente!“. Adevărul era că, înainte cu cîteva minute, pusese la fiert trei ouă pe un reşou şi, tocmai cînd cojocarul bătuse la uşă, nu se ştie cum, vărsase oala în care se aflau acele ouă pe reşou, iar reşoul făcuse un scurtcircuit. „Mă iertaţi“, s-a simţit dator să glăsuiască cojocarul. „Cînd ai nunta?“ a pufnit a doua oară femeia. „Poimîine“, a spus cu glas oarecum pierit cojocarul. „Şi n-aveai timp să vii mîine!?“, a pufnit pentru a treia oară femeia. Cojocarul, sfios, a ridicat din umeri, la care femeia a spus, pufnind a patra oară: „Hai, dă-mi naibii buletinul, îţi iau azi taxa, pentru că mîine oricum e închis“. Apoi i-a smuls din mînă buletinul şi s-a apucat să scrie ceva pe o chitanţă. L-a pus să semneze acea chitanţă. Cojocarul a semnat. După care, luînd înapoi chitanţa, femeia i-a cerut banii. Cojocarul a întins o bancnotă, ultima. Şi, întinzînd banii, a zîmbit, iar imaginea iubitei sale a prins iarăşi contur în mintea lui, însoţită de un suspin de uşurare. „Da’ de cîte ori să spun, s-a auzit atunci vocea femeii, să veniţi cu bani potriviţi!?“ După care i-a arătat uşa, a rupt chitanţa şi l-a trimis, pufnind a cincea oară, să schimbe banii.

Cojocarul, sfios, a coborît în mare grabă scările celor nouă etaje. A

schimbat bancnota la o cofetărie. La acea cofetărie servea o domnişoară, care i-a spus că-i schimbă bancnota cu condiţia să cumpere ceva. Cojocarul a decis, cam la întîmplare, să cumpere un kilogram de fursecuri în formă de stea, colorate în albastru. Apoi, cu kilogramul de fursecuri la subsuoară, s-a repezit pînă la etajul nouă al blocului în care se găsea Centrul de Colectare a Taxei pentru Pom. Gîfîind din greu, a ajuns în fine în faţa uşii. Şi, politicos, a ciocănit. După un sfert de oră, s-a deschis o altă uşă. De după ea a apărut un bărbat în maiou, care i-a dat doi pumni cojocarului, spunînd că s-a săturat de cerşetori. Apoi, după ce a aflat că omul nostru venise la Centrul de Colectare a Taxei pentru Pom, s-a enervat şi mai tare, urlînd: „Şi n-ai putut să-mi spui de la început!?“, apoi a adăugat, cu referire la angajata Centrului: „A plecat. Doar nu era să stea după tine!“. Şi, de ce să nu recunoaştem, avea dreptate.

Pentru că nu mai avea bani de taxi, cojocarul a făcut cele zece minute care îl despărţeau de gara oraşului pe jos. A urcat apoi în tren. A coborît din tren, în satul lui, cu sufletul greu. A orbecăit prin noapte pînă a ajuns la casa viitoarei soţii. Cînd a ajuns, a bătut la uşă şi i-a deschis chiar iubita lui. A intrat în casă şi, după ce a servit-o cu fursecuri, i-a explicat că nunta lor trebuie să se amîne. Fata n-a fost bucuroasă, nici socrii n-au fost bucuroşi, dar, după ce s-au înfruptat cu toţii din fursecurile în formă de steluţă acoperiţi cu glazură albastră, au dat din umeri, au oftat şi au hotărît că vor amîna nunta cu numai o săptămînă.

Partidul

Într-o dimineaţă care nu era nicidecum mai friguroasă decît multe alte dimineţi, la fel cum, trebuie să recunoaştem, nu era nicidecum mai călduroasă decît alte la fel de multe dimineţi, un bărbat oarecare, mă rog, unul ce nu îmbrăţişase nicicînd meseria de cofetar, din exact motivul ăsta neajungînd niciodată maestru-cofetar, s-a hotărît să dea un anunţ la ziar în care să specifice clar faptul că, dorind binele ţării al cărei bun fiu era, este pregătit să înfiinţeze un partid.

Cum s-a hotărît aşa a şi făcut. Prin urmare, în cadrul aceluiaşi anunţ, doritorii erau înştiinţaţi că se pot înscrie în Partidul Noua Dreptate, PND, la sediul acestei formaţiuni care, fireşte, deocamdată coincidea cu sediul familiei bărbatului ce nu îmbrăţişase nicicînd meseria de cofetar.

În dimineaţa zilei următoare, şase doritori de nouă dreptate aşteptau la poarta sediului. Pentru că au venit primii, ei au primit următoarele funcţii: cel dintîi doritor, care purta un fes pe cap, a devenit prim-vicepreşedinte al PND; cel de-al doilea doritor, care nu purta fes pe cap, a devenit prim-vicepreşedinte adjunct al PND; cel de-al treilea doritor, care era îmbrăcat într-un tricou de marinar, a devenit vicepreşedinte al PND; cel de-al patrulea doritor, care nu era îmbrăcat într-un tricou de marinar, a devenit vicepreşedinte adjunct al PND; cel de-al cincilea doritor, care era microbist, a devenit secretar general al PND; cel de-al şaselea doritor, care era şi el microbist, a devenit secretar general adjunct al PND. Fireşte, preşedinte al PND a devenit bărbatul ce nu îmbrăţişase nicicînd meseria de cofetar, fiind ales aproape în unanimitate. Singura abţinere i-a aparţinut unuia dintre microbişti, secretarul general adjunct, care, cu această ocazie, şi-a dovedit ambiţiile politice exagerate, autopropunîndu-se pentru cea mai înaltă funcţie în partid. A fost sancţionat verbal, urmînd ca la a doua abatere să i se retragă funcţia deţinută în prezent, fapt care l-a făcut pe secretarul general adjunct să tacă.

Pentru că partidul avea deja o conducere executivă, pe la prînz s-a decis că vremea discuţiilor a trecut, acum ţara are nevoie de fapte, ba chiar şi partidul însuşi are nevoie de fapte, adică de un număr de semnături necesar legalizării sale. Prin urmare, s-a luat decizia ca fiecare membru al conducerii să coopteze alţi membri care, voluntar, să purceadă la culegerea de semnături. Aşa că, prin

hotărîre comună, şedinţa de constituire a partidului a fost declarată închisă. Şi probabil că ar fi rămas închisă pe ziua în curs dacă unul dintre membrii conducerii, nu se ştie exact cine, poate unul dintre microbişti sau poate cel care nu avea tricou de marinar ori, cine ştie, poate chiar bărbatul ce nu îmbrăţişase nicicînd meseria de cofetar, nu s-ar fi oprit din drumul către uşă şi nu ar fi spus:

— Dar, înainte de orice altceva, n-ar fi bine să avem o siglă?

Imediat, de parcă ar fi avut replica pregătită, cineva, nu se ştie exact cine, poate cel care nu purta un fes pe cap sau cel care purta fes pe cap ori poate cel care era îmbrăcat cu tricou de marinar sau, de ce nu, chiar celălalt dintre microbişti, a spus:

— Stemă, vrei să spui!

În exact acea clipă, de parcă la rîndul lui ar fi avut replica pregătită, preşedintele Partidului Noua Dreptate a spus:

— Ba nu, dom'le, stemă era pe vremea comuniştilor, acum i se zice siglă.

De-a dreptul ciudat e că în momentul imediat următor, de parcă şi el ar fi avut replica de multă vreme pregătită, lucru specific, de altfel, politicienilor adevăraţi, secretarul general al Partidului Noua Dreptate a spus:

— Vezi-ţi de treabă, dom'le, voi sînteţi complexaţi de comunism! Stemă se spune.

Şedinţa, fireşte, luînd o asemenea neaşteptată turnură, nu s-a mai închis. Discuţiile au continuat pînă spre seară, fiecare dintre cele două tabere, căci s-au creat două tabere, susţinîndu-şi cu mare ardoare punctul de vedere.

A doua zi, aflîndu-mă la cumpărături prin zonă, am avut bucuria să fiu invitat de către un domn simpatic, în tricou de marinar, la şedinţa de constituire a Partidului Noua Dreptate Aripa Progresistă, PNDAP, care avea drept stemă, a subliniat omul, drept stemă un cap de bou. Am acceptat fără nici o ezitare. După o jumătate de oră, am fost numit secretar general adjunct al PNDAP, iar preşedintele, un om simpatic, microbist ca şi mine, m-a încurajat spunîndu-mi că prima lui funcţie politică importantă a fost tot cea de secretar general adjunct al unui partid.

Sincer să fiu, începusem deja să-mi fac vise de mărire cînd, nu ştiu cum, cineva a adus în discuţie stema partidului, iar eu am făcut observaţia că mai corect ar fi să avem pe stemă un cap de bour, şi nu unul de bou. În secundele următoare, într-o şedinţă de urgenţă, mi s-au retras atît funcţia deţinută în partid, cît şi calitatea de membru.

Iar acum, de vreme ce tot am acumulat experienţă politică, încep să mă gîndesc serios la următorul fapt: oare n-ar fi bine să îmi înfiinţez propriul

partid? Dat fiind că nu sînt complexat de comunism, dar în acelaşi timp sînt atent la respectarea tradiţiilor, aş putea să numesc noua formaţiune Partidul Noua Dreptate Aripa Progresistă şi Tradiţionalistă. Iar ca stemă, PNDAPT va avea capul de bour, şi nu capul de bou, ridicol însuşit de fostul meu partid.

Da, la drept vorbind, tocmai am avut o idee bună.

Două poveşti de familie

Într-un sat trăiau două familii. Bineînţeles că mai locuiau în acel sat şi alte familii în afara celor două, dar pe noi prea puţin ne interesează celelalte. Deci să revenim la cele două familii sus pomenite. Mai întîi trebuie spus că aceste două familii erau două familii nu doar vecine, ci şi prietene, prietenia dintre ele durînd de ani buni. Apoi trebuie spus că prima familie avea o livadă cu vişini şi un băiat, care era plecat să muncească într-o ţară de pe alt continent, în timp ce a doua familie avea o livadă cu pruni şi trei băieţi, dintre care nici unul nu era plecat să muncească într-o ţară de pe alt continent.

Povestea nefericită a familiei care avea o livadă cu vişini

Nefericirea nefericirilor şi ghinionul ghinioanelor au făcut ca băiatul familiei care avea o livadă cu vişini să se afle într-o zi într-un autobuz; în acel autobuz să se afle şi o femeie gros îmbrăcată; femeia gros îmbrăcată să fie, de fapt, îmbrăcată în explozibil; toate acestea să se petreacă în capitala ţării de pe alt continent; o bubuitură fantastică să cutremure zona prin care trecea autobuzul; autobuzul să se împrăştie în ţăndări; acelaşi lucru să se întîmple cu băiatul familiei care avea o livadă cu vişini.

Deoarece toate acestea se petrecuseră într-o ţară străină, cunoscută pentru riscul pe care îl presupunea, întîmplarea a fost transformată într-un eveniment naţional, în satul în care locuia familia ce avea o livadă cu vişini venind de urgenţă nu mai puţin de şase televiziuni, ambasadorul ţării de pe alt continent, un ministru, doi deputaţi şi un senator, vicepreşedintele Consiliului Judeţean şi trei consilieri pe judeţ.

Timp de trei zile, pînă cînd trupul eroului – căci între timp băiatul familiei ce avea o livadă cu vişini fusese declarat erou la nivel local şi judeţean, urmînd a se face demersuri pentru a fi declarat erou la nivel naţional – a fost repatriat, televiziunile au realizat cîte un reportaj cu mama băiatului şi cu tatăl băiatului; ambasadorul ţării de pe alt continent a oferit, în semn de omagiu, o sumă consistentă în dolari familiei îndoliate; ministrul a promis că, printr-o decizie guvernamentală, familia va beneficia de un ajutor material pentru tot restul

vieţii; cei doi deputaţi şi senatorul au strîns cald mîinile membrilor familiei în mîinile lor şi au promis că vor face tot ce le stă în putinţă ca de acum înainte toţi cei din familia ce deţinea o livadă cu vişini să fie scutiţi de impozite pînă la a şasea generaţie; vicepreşedintele Consiliului Judeţean, confirmat de cei trei consilieri, a anunţat că, într-o şedinţă de urgenţă, va aloca familiei îndoliate trei hectare de pămînt.

În momentul în care trupul eroului a ajuns în ţară, în satul lui de baştină, emoţia a crescut pînă la un asemenea nivel încît televiziunile au mai realizat cîteva reportaje cu mama băiatului şi cu tatăl băiatului; ambasadorul ţării de pe alt continent, revenit în sat, a mai oferit, în semn de profund omagiu, o sumă consistentă în dolari familiei îndoliate; ministrul a promis că, printr-o decizie guvernamentală, familia va beneficia de un dublu ajutor material pentru tot restul vieţii; cei doi deputaţi şi senatorul au strîns din nou cald mîinile membrilor familiei în mîinile lor şi au promis că vor face tot ce le stă în putinţă ca de acum înainte toţi cei din familia ce deţinea o livadă cu vişini să fie scutiţi de impozite nu pînă la a şasea, ci pînă la a noua generaţie; vicepreşedintele Consiliului Judeţean, confirmat de cei trei consilieri, a anunţat că, într-o şedinţă de urgenţă, va aloca familiei îndoliate nu trei, ci şase hectare de pămînt.

În fine, în momentul trist al înmormîntării, tot satul se adunase, alături de oficialităţile politice, pentru a-l conduce pe ultimul drum pe fiul meleagurilor, erou local, judeţean şi naţional – căci între timp demersurile dăduseră roade, iar băiatul familiei ce deţinea o livadă cu vişini a fost declarat erou naţional. Iar după înmormîntare, televiziunile au mai tras cîte un cadru cu oamenii care se îndepărtau spre casele lor, apoi şi-au urcat sculele în dubiţe şi au plecat; la fel au făcut şi ambasadorul ţării de pe alt continent, şi ministrul, şi cei doi deputaţi împreună cu senatorul, şi vicepreşedintele Consiliului Judeţean, însoţit de cei trei consilieri – doar că ei nu şi-au încărcat sculele în dubiţe, ci, pur şi simplu, s-au vîrît în limuzinele lor negre şi au plecat.

Cam asta e povestea. Povestea privitoare la prima familie, cea care avea o livadă cu vişini şi un băiat, care a murit într-o ţară de pe alt continent. Mai este însă o poveste, anume cea a familiei care deţinea o livadă cu pruni şi avea trei băieţi, dintre care nici unul nu a fost plecat să lucreze într-o ţară de pe alt continent.

Povestea nefericită a familiei care avea o livadă cu pruni

Nefericirea nefericirilor şi ghinionul ghinioanelor au făcut ca băiatul familiei

vecine, care avea o livadă cu vişini, să se afle într-o zi într-un autobuz; în acel autobuz să se afle şi o femeie gros îmbrăcată; femeia gros îmbrăcată să fie, de fapt, îmbrăcată în explozibil; toate acestea să se petreacă în capitala ţării de pe alt continent; o bubuitură fantastică să cutremure zona prin care trecea autobuzul; autobuzul să se împrăştie în ţăndări; acelaşi lucru să se întîmple cu băiatul familiei care avea o livadă cu vişini.

Deoarece toate acestea se petrecuseră într-o ţară străină, cunoscută pentru riscul pe care îl presupunea, întîmplarea a fost transformată într-un eveniment naţional, în satul în care locuia familia ce avea o livadă cu vişini venind de urgenţă nu mai puţin de şase televiziuni, ambasadorul ţării de pe alt continent, un ministru, doi deputaţi şi un senator, vicepreşedintele Consiliului Judeţean şi trei consilieri pe judeţ. Toate acestea pentru membrii familiei ce avea o livadă cu vişini!

Timp de trei zile, pînă cînd trupul eroului – căci între timp băiatul familiei îndoliate fusese declarat erou la nivel local şi judeţean, urmînd a se face demersuri pentru a fi declarat erou la nivel naţional – a fost repatriat, televiziunile au realizat cîte un reportaj cu mama băiatului şi cu tatăl băiatului, nu însă şi cu vecinii care deţineau o livadă cu pruni; ambasadorul ţării de pe alt continent a oferit, în semn de omagiu, o sumă consistentă în dolari familiei îndoliate; ministrul a promis că, printr-o decizie guvernamentală, familia va beneficia de un ajutor material pentru tot restul vieţii; cei doi deputaţi şi senatorul au strîns cald mîinile membrilor familiei în mîinile lor şi au promis că vor face tot ce le stă în putinţă ca de acum înainte toţi cei din familia ce deţinea o livadă cu vişini să fie scutiţi de impozite pînă la a şasea generaţie; vicepreşedintele Consiliului Judeţean, confirmat de cei trei consilieri, a anunţat că, într-o şedinţă de urgenţă, va aloca familiei îndoliate trei hectare de pămînt – toate au fost oferite familiei ce avea o livadă cu vişini, nu însă şi vecinilor, deşi aceştia, chiar dacă nu erau membri ai familiei, ci doar prieteni, sufereau la rîndul lor.

În momentul în care trupul eroului a ajuns în ţară, în satul lui de baştină, emoţia a crescut pînă la un asemenea nivel încît televiziunile au mai realizat cîteva reportaje cu mama băiatului şi cu tatăl băiatului, nici de astă dată însă nu şi cu vecinii care deţineau o livadă cu pruni; ambasadorul ţării de pe alt continent, revenit în sat, a mai oferit, în semn de profund omagiu, o sumă consistentă în dolari familiei îndoliate; ministrul a promis că, printr-o decizie guvernamentală, familia va beneficia de un dublu ajutor material pentru tot restul vieţii; cei doi deputaţi şi senatorul au strîns din nou cald mîinile membrilor familiei în mîinile lor şi au promis că vor face tot ce le stă în putinţă

ca de acum înainte toţi cei din familia ce deţinea o livadă cu vişini să fie scutiţi de impozite nu pînă la a şasea, ci pînă la a noua generaţie; vicepreşedintele Consiliului Judeţean, confirmat de cei trei consilieri, a anunţat că, într-o şedinţă de urgenţă, va aloca familiei îndoliate nu trei, ci şase hectare de pămînt – toate au fost oferite din nou doar familiei ce deţinea o livadă cu vişini, nu şi vecinilor, deşi aceştia, chiar dacă nu erau membri ai familiei, ci doar buni prieteni, sufereau la rîndul lor.

În fine, în momentul trist al înmormîntării, tot satul se adunase, alături de oficialităţile politice, pentru a-l conduce pe ultimul drum pe fiul meleagurilor, erou local, judeţean şi naţional – căci între timp demersurile dăduseră roade, iar băiatul familiei ce deţinea o livadă cu vişini a fost declarat erou naţional. Tot satul se adunase deci, numai membrii familiei ce deţinea o livadă cu pruni au lipsit.

La drept vorbind, nici nu aveau cum să fie prezenţi la înmormîntare. Pentru că, în afara mamei, nimeni nu era acasă. La insistenţele femeii, toţi cei patru bărbaţi ai familiei se aflau acum la ambasada ţării de pe alt continent, completînd cîte un formular uriaş în care îşi exprimau dorinţa de a lucra în respectiva ţară. Şi ca să fim sinceri pînă la capăt, nici femeia din familia ce deţinea o livadă cu pruni nu se putea afla la înmormîntare, asta din simplul motiv că ar fi fost total nepotrivit să fie văzută acolo cu zîmbetul răutăcios pe care-l purta pe chip şi să fie auzită repetînd mecanic:

— Păi, ce, credeaţi voi că vă puteţi pune cu mine!?

Iar femeia din familia ce deţinea o livadă cu pruni era una cu mult bun-simţ, dusă la biserică, pe scurt, o persoană ce nu şi-ar fi permis în ruptul capului să-i pună într-o poziţie stînjenitoare pe prietenii ei de-o viaţă, adică pe membrii familiei ce deţinea o livadă cu vişini.

Cîine vs senator

Presa era împărţită în două: cea de stînga susţinea sus şi tare, pe bună dreptate, că senatorul nu e vinovat, fiindcă nu există nici o lege-n ţara asta care să nu permită unui înalt oficial să-şi înconjoare cabana de la ţară cu un gard electric; cea de dreapta susţinea, la rîndul ei justificat, că nevinovat e cîinele, fiindcă nu există nici o lege-n ţara asta care să interzică ciobăneştilor sau altor patrupede dreptul de a urina pe ce garduri vor ele să urineze.

Scandalul luase o asemenea amploare încît doi redactori-şefi de la două cotidiene opuse, după ce s-au înjurat cumplit în editorialele lor vreme de două săptămîni, au ajuns chiar la duel, deşi duelurile fuseseră de mult interzise în acea ţară, ultima înfruntare cunoscută de acest gen petrecîndu-se cu mai bine de un veac în urmă. Nici unul dintre cei doi redactori-şefi n-a cîştigat, întrucît poliţia s-a autosesizat şi i-a arestat chiar înainte de a ridica pistoalele în aer. S-a constatat apoi că pistoalele erau de ciocolată, iar tot circul fusese de fapt doar o strategie de marketing, pentru a impune mai bine pe piaţă cele două ziare. Dar, chiar dacă în cazul de faţă tot spectacolul avea în spate o regie mercantilă, nu trebuie să uităm că şi aici pretextul de la care pornise totul era marele scandal ce împărţise în ultima vreme presa în două: cine era vinovat, senatorul sau cîinele?

Întîmplarea ce stîrnise toată această nebunie fusese următoarea: într-o dimineaţă, doi ciobani îşi mînau cele peste două sute de oi spre păşune, ajutaţi de cei patru ciobăneşti ai lor. În drum, ca în fiecare zi, de altfel, au trecut pe lîngă o cabană ridicată la margine de sat şi la poale de munte de către un senator important al partidului de stînga aflat la putere, senator care, în plus, era şi şeful Comisiei pentru Sănătate din Senat. Şi cum treceau ei aşa pe lîngă cabana senatorului, unuia dintre ciobăneşti i-a venit, se pare, vremea de a se uşura. Nefericirea nefericirilor şi ghinionul ghinioanelor au făcut ca respectivul ciobănesc să nu se uşureze pe vreun copac, ci să se ducă taman la gardul senatorului, să ridice unul dintre cele două picioare din spate şi să urineze direct pe gard. A doua nefericire a nefericirilor şi al doilea ghinion al ghinioanelor au făcut ca peste o secundă, după un scheunat scurt, cîinele ciobănesc să cadă lat la pămînt. A treia nefericire a nefericirilor şi al treilea ghinion al ghinioanelor au făcut ca unul dintre cei doi ciobani să se repeadă la cîine, crezînd că o fi făcut

infarct, şi să vrea să-l ia în braţe. Iar a patra nefericire a nefericirilor şi al patrulea ghinion al ghinioanelor au făcut ca peste o secundă, după un urlet scurt, ciobanul să cadă lat alături de cîine. În fine, în acel moment s-au întîmplat şi o fericire a fericirilor şi un noroc al noroacelor: al doilea cioban şi-a dat seama că nu din pricina vreunui infarct au căzut cei doi, ci din cauză că gardul senatorului şef al Comisiei pentru Sănătate din Senat era electrificat. Şi nu s-a mai dus să vadă ce s-a întîmplat cu ei, ci a început să urle. Fapt care a trezit-o pe soţia senatorului, aflată în vilă pentru a petrece o scurtă vacanţă împreună cu fetiţa, iar femeia, după cîteva clipe, a înţeles că trebuie să decupleze gardul de la sursa de energie electrică. Dar pentru că soarta omului e ciudată, iar soarta animalelor e la fel de ciudată, s-a întîmplat că, în timp ce, printr-o minune, cîinele a supravieţuit electrocutării, ciobanul a dat ortul popii.

Dat fiind că nici măcar presa nu se putea decide la unison dacă există o vinovăţie concretă sau nu, poliţia, fireşte, a dispus neînceperea urmăririi penale atît în cazul cîinelui, cît şi al senatorului. Dat fiind însă şi că aceeaşi presă cerea imperios un vinovat sau măcar o vinovăţie, Senatul a fost nevoit să creeze ad-hoc o comisie, intitulată Comisia pentru Studierea Dosarului „Cîine vs senator“. Iar după două luni, cum stă bine unei comisii senatoriale dintr-o ţară democratică, şi comisia aceasta şi-a prezentat concluziile într-o conferinţă de presă.

Primul articol al concluziilor menţiona faptul că legea fundamentală a ţării garantează dreptul la proprietate, prin urmare, senatorul avea dreptul să-şi înconjoare proprietatea cu un gard electric.

Al doilea articol al concluziilor specifica faptul că, avîndu-se în vedere legalitatea poziţionării şi funcţionării gardului electric, cîinii, fie ei şi cîini ciobăneşti, n-ar trebui lăsaţi liberi prin apropiere.

Al treilea articol concluziona că, dat fiind rolul cîinilor ciobăneşti, acela de a păzi oile atît de factori externi, cît şi de elemente interne care tind să se depărteze de turmă, era clar că animalele nu pot fi ţinute în lesă.

Prin urmare, al patrulea articol, proclamînd caracterul incontrolabil al nevoilor fiziologice ale cîinilor, hotăra ca de acum înainte ciobanii să nu mai treacă pe acolo pentru a-şi duce oile, însoţite de cîini, la păşune.

Al cincilea articol ţinea însă cont de faptul că vila senatorului se afla poziţionată lîngă unicul drum al ciobanilor din acel sat către păşune.

În consecinţă, al şaselea articol hotăra că, pentru a nu le fi îngrădită sătenilor ieşirea cu oi şi, mai ales, cu cîini spre păşune, era necesar ca satul să fie mutat între vila senatorului şi munte, şi nu cum fusese pînă acum, înainte de vila senatorului în drumul către munte.

Iar al şaptelea articol consfinţea decizia finală, aceea că strămutarea satului trebuie să se producă prin efortul sătenilor, cu bani de la bugetul local.

Anunţul cu concluziile Comisiei a apărut într-un singur ziar central, într-un colţ din a patra pagină. Asta pentru că primele trei pagini ale acestui ziar, ca şi ale mai tuturor ziarelor din ţară, erau ocupate acum cu un alt eveniment: într-o localitate din nordul ţării, un porc scăpat din grajdurile unui ţăran intrase pe nepregătite în casa unui deputat. Şi, după ce s-a ospătat cu ce a găsit pe-acolo, s-a mai şi culcat în pat, alături de soţia deputatului. Care, întrucît dormea, nu şi-a dat seama de situaţie decît a doua zi dimineaţă.

Cazul acesta stîrnise pasiuni nebănuite, presa se împărţise în două: cea de stînga susţinea sus şi tare, cu dreptate, că ţăranul e vinovat, fiindcă nu există nici o lege care să-l oblige pe un înalt oficial să-şi închidă toate uşile de la casă pentru a opri intrarea unor porci; cea de dreapta susţinea, la rîndul ei justificat, că deputatul e vinovat, fiindcă nu există nici o lege în ţara asta care să le interzică porcilor să intre în casa unor deputaţi.

Scandalul luase o asemenea amploare încît cei doi redactori-şefi de la cele două cotidiene opuse care încercaseră cu o vreme-n urmă un duel, după ce s-au înjurat cumplit în editorialele lor vreme de două săptămîni, au ajuns din nou la duel, de astă dată însă înlocuind pistoalele de ciocolată cu două pistoale adevărate, ca să nu creadă lumea că la mijloc e iarăşi vorba despre o strategie de marketing. Acum, la drept vorbind, era totuşi vorba despre acelaşi lucru, dar cei doi sperau că, la fel ca data trecută, poliţia va veni şi-i va opri. Acest lucru nu s-a mai întîmplat însă, iar cei doi au fost nevoiţi să-şi ducă duelul la bun sfîrşit. Şi s-au nimerit unul pe altul drept în frunte, murind amîndoi pe loc.

Omul care făcea ca diferite vieţuitoare

A existat odată un om care, la fiecare praznic unde mergea, se îmbăta şi apoi făcea ca toate vieţuitoarele, fie ele sălbatice sau domestice, fie ele păsări sau mamifere, ba uneori făcea şi ca insectele, deşi, trebuie să recunoaştem, e destul de greu să imiţi o insectă, în afară de bîz-ul muştei şi de cri-cri-ul greierului, coardele vocale ale omului nepreafiind dispuse să scoată alte sunete de acest gen. Dar omul nostru se pricepea. Bine, nu făcea ca toate vieţuitoarele deodată, ci doar ca o singură vieţuitoare per praznic, dar mergea la multe praznice, căci, la drept vorbind, cam din asta îşi cîştiga el existenţa: abia aştepta să moară vreun om (şi afla acest lucru citind ziarele), că se şi înfiinţa la praznic, pretinzînd că e un prieten din copilărie, un verişor necunoscut de restul familiei, un fost coleg de serviciu, un fost iubit (sigur, asta dacă cel decedat era femeie; o dată însă s-a dat drept un fost iubit al unui bărbat trecut în lumea drepţilor, ceea ce a creat un scandal imens în familia bietului mort, dar într-un final omul nostru a fost lăsat să mănînce, pentru că, pînă la urmă, dragostea e oarbă, iar memoria celui dus dintre vii trebuie oricum cinstită, chiar dacă cel dus a fost homosexual) şi alte asemenea pretexte care, pe un om normal, l-ar fi făcut să roşească, dar care i se potriveau de minune omului nostru nenormal sau, hai să spunem, omului nostru senzaţional.

Pentru că aici nu putem să vorbim despre toate praznicele la care se ducea omul nostru senzaţional, nu de alta, dar n-avem nici timp, nici spaţiu, ne oprim la o singură asemenea aventură.

Omul care, după ce se îmbăta, făcea ca diferite vieţuitoare a citit într-o dimineaţă că, la orele paisprezece din ziua cu pricina, avea loc înmormîntarea unui fost maistru fruntaş de la Fabrica de Rulmenţi. Chiar aşa stătea scris la rubrica de decese din jurnal: „Familia anunţă cu mare regret decedarea din viaţă a celui care a fost o viaţă maistru fruntaş la Fabrica de Rulmenţi, scumpul nostru…“. Cum pînă atunci omului care se îmbăta şi făcea ca diferite vieţuitoare nu-i fusese dat să meargă la înmormîntarea şi praznicul unui fost maistru, nicidecum maistru fruntaş şi cu atît mai puţin maistru fruntaş la Fabrica de Rulmenţi, prilejul i s-a părut cît se poate de potrivit, aşa că s-a îmbrăcat frumos în costumul său negru, şi-a luat identitatea de fost muncitor la Fabrica de Rulmenţi, un fost muncitor care şi-a iubit cu asupra de măsură

maistrul, şi, la orele treisprezece şi treizeci de minute, se afla în faţa cimitirului.

La orele paisprezece fără cinci, alaiul mortuar a intrat pe poarta cimitirului. La orele paisprezece fără patru minute, omul nostru a intrat în rîndurile alaiului mortuar. La orele paisprezece fără două minute, alaiul mortuar şi omul nostru intrau pe poarta bisericii. La orele cincisprezece şi două minute, a apărut şi preotul, care s-a scuzat spunînd că se află între o altă înmormîntare, din celălalt capăt al oraşului, înmormîntare a unui cunoscut pe care nu-l poate refuza (scuza, la drept vorbind, li s-a părut unora oarecum ciudată, întrucît pe un cunoscut care a murit în principiu l-ai putea refuza, deoarece e greu de crezut că se va mai putea supăra pe tine), şi o nuntă a unui necunoscut, faţă de care însă s-a angajat. Dar preotul are oricum o importanţă mai mică în relatarea de faţă, care ar trebui să se axeze pe omul ce face ca diferite vieţuitoare.

În timpul în care l-au aşteptat pe preot, membrii alaiului n-au avut altceva a face decît să vorbească în biserică. Asta pentru că, în faţa altarului, unde era depus sicriul fostului maistru, familia jelea, or, să asculţi jelanii este destul de plictisitor, mai ales atunci cînd mortul nu face parte din familia ta imediată. Iar pentru cei mai mulţi din biserică, aşa cum se întîmplă la orice înmormîntare, mortul nu reprezenta mai mult decît un verişor de-al doilea, un fost cumnat, un coleg de serviciu, un prieten cu care jucau table sau şeptică în parc, un părinte al celui mai bun prieten al fiului, un vecin de scară şi aşa mai departe.

S-au iscat deci discuţii, iar pe unele dintre ele le-a auzit şi omul care făcea ca diferite vieţuitoare la praznice. Cum noi cu el avem treabă, fireşte, ne oprim la acele discuţii pe care le-a auzit el. Şi luăm una la întîmplare:

— Ce zici, îmi stă bine părul? a întrebat o femeie aflată la stînga personajului nostru.

— Da, dragă, ce să zic… Dacă bărbată-tu e patron, îţi dă mîna să te coafezi la Coaflux, a spus o altă femeie, situată şi mai la stînga personajului nostru.

— Nu, dragă, te înşeli, nu m-am coafat acolo. Mi-am luat coafeză personală, a spus, mîndră, femeia aflată la stînga personajului nostru.

— Deh…, a scos din ea, cu invidie, femeia situată şi mai la stînga personajului nostru.

Apoi au început să vorbească lucruri mai puţin importante, despre alte femei, situate aiurea în jurul personajului nostru, care au venit la înmormîntare fie necoafate, fie îmbrăcate în culori diferite de negru, fie cu o poşetă ce nu se asorta cu cea din urmă culoare, fie cu pantofi cu tocuri prea înalte, fie în fuste prea scurte, fie în decolteuri prea largi, fie – una, de-a dreptul neruşinată – cu un şirag de perle la gît.

Aşa că omul ce făcea la fiecare praznic la care participa ca diferite

vieţuitoare s-a mutat în altă parte a bisericii, unde a auzit o discuţie de altă natură. De astă dată, ea se desfăşura între doi bărbaţi, unul aflat mai la dreapta sa, iar celălalt aflat şi mai la dreapta sa.

— Ei, ce spui, mergi la vot? a întrebat bărbatul ce se afla în dreapta personajului nostru.

— Nu, a spus hotărît bărbatul ce se afla şi mai în dreapta personajului nostru. De ce, să dau iarăşi votul meu unor porci?

— De ce-s porci, mă? s-a enervat bărbatul aflat la dreapta personajului nostru.

— Pentru că bagă în burdihanele lor tot ce prind şi-i împroaşcă pe toţi cu rahat, iar în rest nu fac nimic, i-a explicat bărbatul aflat şi mai în dreapta personajului nostru.

Apoi au început să vorbească lucruri mai puţin importante, în contradictoriu, despre afaceri murdare pe care le fac guvernanţii, despre milioane şi miliarde furate din buget, despre amantele tinere ale parlamentarilor bătrîni, iar într-un sfîrşit, pentru că unul dintre ei ţinea cu guvernul actual, în timp ce celălalt înjura guvernul actual şi nu ţinea nici măcar cu opoziţia, s-au înjurat, şi-au tras cîte o palmă, după care s-au enervat amîndoi şi au plecat de la înmormîntare.

Prin urmare, omul ce făcea la fiecare praznic la care participa ca diferite vieţuitoare s-a mutat într-a treia parte a bisericii, unde i-a fost dat să audă o nouă discuţie. Asta se desfăşura între doi băieţi de vreo zece-doişpe ani, care, întrucît se aflau amîndoi undeva în faţa personajului nostru, unul în stînga, altul în dreapta, nu au avut cum să-l observe pe acesta din urmă.

— După slujbă, cînd se face coadă la pupatul mortului, pui mîna şi iei banii de pe burta lui, a spus băiatul aflat mai în faţă şi totodată în stînga personajului nostru.

— Da’ de ce nu iei tu banii? a întrebat, cu un fel de obidă, băiatul aflat mai în faţă şi totodată în dreapta personajului nostru.

— Pentru că tu eşti mai mic şi trebuie să mă asculţi, aproape s-a răstit băiatul aflat mai în faţă şi totodată în stînga personajului nostru.

— Şi ce, dacă-s mai mic, îs mai prost? a întrebat, cu îndreptăţire, băiatul aflat mai în faţă şi totodată în dreapta personajului nostru.

Apoi au început să vorbească lucruri mai puţin importante, despre tatăl lor care n-o să aibă azi de băut dacă ei nu fură banii şi care o să-i cotonogească, la fel ca ieri, cînd au furat poşeta unei doamne şi n-au găsit în ea decît un ruj, o

trusă de machiaj, două numere de telefon, scrise sub două nume de bărbaţi pe o hîrtie, şi un buletin. În cele din urmă, după ce băiatul aflat mai în faţă şi totodată în stînga personajului nostru l-a făcut bou şi ţigan împuţit pe băiatul aflat mai în faţă şi totodată în dreapta personajului nostru, au ajuns la un consens, hotărîndu-se ca, după slujbă, în momentul pupăturii finale, amîndoi să fure cîte o parte din banii puşi de participanţii la înmormîntare pe pieptul mortului.

Are destul de puţină relevanţă ce s-a întîmplat între ora cincisprezece şi două minute şi ora cincisprezece şi şapteşpe minute, cît timp s-a desfăşurat slujba, la fel cum are destul de puţină relevanţă ce s-a întîmplat între ora cincisprezece şi şapteşpe minute şi ora şaisprezece treizeci cînd, la o cantină situată destul de aproape de cimitir, a început praznicul. De asta, ca şi cum timpul ăsta n-ar fi existat pentru noi – în fond, nu trebuie să ne gîndim la altceva decît la faptul că în multe zile din viaţa noastră timpul dintre ora cincisprezece şi două minute şi ora şaisprezece treizeci trece ca şi cum n-ar fi, trece fără rost, la fel ca şi timpul dintre alte ore, dar să nu filosofăm pe tema asta, pentru că devenim patetici, iar asta, trebuie să pricepem o dată pentru totdeauna, nu e tocmai bine –, trecem direct la praznic. Iar la praznic, vrînd-nevrînd, dăm peste omul nostru, cel ce face ca diferite vieţuitoare după ce se îmbată, care stă undeva la masă, între două persoane, şi care tocmai a dat pe gît primul pahar de votcă, după ce a înfulecat o primă sarma.

În exact acest moment, un bărbat cu barbă, situat în capul mesei, s-a ridicat în picioare, a bătut cu o furculiţă într-un pahar plin, s-a prezentat ca fiind fratele decedatului, deşi majoritatea celor prezenţi ştiau de mult lucrul ăsta, iar puţinii care nu-l ştiau aflaseră deja în timpul înmormîntării, apoi a început să vorbească.

— Dragii mei, a spus bărbatul cu barbă, ne aflăm aici să cinstim memoria fratelui meu, care, după cum ştiţi cu toţii, a fost maistru fruntaş la Fabrica de Rulmenţi…

Un lucru senzaţional s-a întîmplat în acel moment. Deşi nu apucase să bea decît un singur pahar de votcă, deci nici vorbă să se fi îmbătat, eroul nostru care la fiecare praznic, după ce se îmbăta, făcea ca diferite vieţuitoare, s-a apucat să glăsuiască, întrerupînd astfel discursul fratelui celui mort. Şi, tot pentru prima oară în cariera sa de participant la praznice, a făcut precum cucul. Că a făcut precum cucul nu are o importanţă aparte, deşi unii se vor grăbi să vadă aici cine ştie ce simbol. Senzaţional este doar faptul că ăsta era primul praznic din viaţa lui în care a făcut precum cucul şi tot senzaţional este faptul că a făcut precum cucul, deşi nu apucase să bea decît un singur pahar de votcă. Dar aşa s-a nimerit să fie de data asta…